

DUTCH BIRDING

VOLUME 29 • NO 2 • 2007



Dutch Birding



*Internationaal tijdschrift over
Palearctische vogels*

REDACTIE

Dutch Birding
Postbus 116
2080 AC Santpoort-Zuid
Nederland
fax 023-5376749
e-mail editors@dutchbirding.nl

FOTOREDACTIE

Dutch Birding
p/a René Pop
Postbus 31
1790 AA Den Burg-Texel
Nederland
e-mail rene.pop@dutchbirding.nl

ABONNEMENTENADMINISTRATIE

p/a Jeannette Admiraal
Iepenlaan 11
1901 ST Castricum
Nederland
e-mail circulation@dutchbirding.nl

BESTUUR

Dutch Birding Association
Postbus 75611
1070 AP Amsterdam
Nederland
e-mail dba@dutchbirding.nl

COMMISSIE DWAALGASTEN NEDERLANDSE AVIFAUNA

CDNA
Postbus 45
2080 AA Santpoort-Zuid
Nederland
e-mail cdna@dutchbirding.nl

COMMISSIE SYSTEMATIEK NEDERLANDSE AVIFAUNA

CSNA, p/a George Sangster
Stevenshof 17
2312 GM Leiden
Nederland
e-mail csna@dutchbirding.nl

TELEFOONLIJNEN

0900-BIRDING (= 0900-2473464)
(vogellijn, EUR 0.35/min)
010-4281212 (inspreklijn)

INTERNET

www.dutchbirding.nl

Dutch Birding

HOOFDREDACTEUR Arnoud van den Berg (tel 023-5378024,
e-mail arnoud.van.den.berg@dutchbirding.nl)

ADJUNCT HOOFDREDACTEUR Enno Ebels (tel 030-2961335, e-mail enno.ebels@dutchbirding.nl)

UITVOEREND REDACTEUR André van Loon (tel / fax 020-6997585,
e-mail andre.van.loon@dutchbirding.nl)

FOTOGRAFISCH REDACTEUR René Pop (tel 0222-316801, fax 0222-316802,
e-mail rene.pop@dutchbirding.nl)

REDACTIERAAD Peter Adriaens, Ferdy Hieselaar, Roy Slaterus, Roland van der Vliet en Rik Winters

REDACTIE-ADVIESRAAD Peter Barthel, Mark Constantine, Gunter De Smet, Dick Forsman, Ricard Gutiérrez, Anthony McGeehan, Killian Mullarney, Klaus Malling Olsen, Magnus Robb, George Sangster, Hadoram Shirihai, Brian Small en Lars Svensson

REDACTIEMEDEWERKERS Rob van Bemmelen, Ruud van Dongen, Gerald Driessens, Nils van Duivendijk, Jan Eerbeek, Joris Elst, Dick Groenendijk, Marcel Haas, Jan van der Laan, Hans van der Meulen, André van der Plas, Kees Roselaar, René van Rossum, Peter de Rouw en Vincent van der Spek

PRODUCTIE EN LAY-OUT André van Loon en René Pop

ADVERTENTIES Laurens Steijn, p/a Dutch Birding, Postbus 75611, 1070 AP Amsterdam
e-mail advertising@dutchbirding.nl

ABONNEMENTEN De abonnementsprijs voor 2007 bedraagt: EUR 34.00 (Nederland), EUR 37.00 (Europa) en EUR 40.00 (landen buiten Europa).

U kunt zich abonneren door het overmaken van de abonnementsprijs op girorekening 01 50 697 (Nederland), girorekening 000 1592468 19 (België) of bankrekening 54 93 30 348 van ABN•AMRO (Castricum), o/v 'abonnement Dutch Birding'. Alle rekeningen zijn ten name van de Dutch Birding Association. Het abonnement gaat in na ontvangst van de betaling.

Dutch Birding is een tweemaandelijks tijdschrift. Het publiceert originele artikelen en mededelingen over morfologie, systematiek, voorkomen en verspreiding van vogels in de Benelux, Europa en elders in het Palearctische gebied. Het publiceert tevens bijdragen over vogels in het Aziatisch-Pacifische gebied en andere gebieden.

De volgorde van vogels in Dutch Birding volgt in eerste instantie een klassieke 'Wetmore-indeling'. Binnen dit raamwerk worden voor taxonomie en naamgeving de volgende overzichten aangehouden: *Dutch Birding-namen* door A B van den Berg (2006, Amsterdam) (taxonomie en wetenschappelijke, Nederlandse en Engelse namen van West-Palearctische vogels); *Vogels van de wereld – complete checklist* door M Walters (1997, Baarn) (Nederlandse namen van overige vogels van de wereld); en *The Howard and Moore complete checklist of the birds of the world* (derde editie) door E C Dickinson (redactie) (2003, Londen) (taxonomie en wetenschappelijke en Engelse namen van overige vogels van de wereld).

Een lijst met tarieven voor de vergoeding van auteurs, fotografen en tekenaars is verkrijgbaar bij de redactie. Voor (de voorbereiding van) bijzondere publicaties op het gebied van determinatie en/of taxonomie kan het Dutch Birding-fonds aan auteurs een financiële bijdrage leveren (zie Dutch Birding 24: 125, 2001, en www.dutchbirding.nl onder 'The Journal').

Dutch Birding Association

BESTUUR Theo Admiraal (penningmeester), Gijsbert van der Bent (voorzitter, tel 071-4024547), Arjan van Egmond, Wietze Janse, Marc Plomp (secretaris, tel 0348-433730) en Laurens Steijn; tevens is de redactie van Dutch Birding met een zetel vertegenwoordigd.

BESTUURSMEDEWERKERS Jeannette Admiraal, René Alma, Johan van 't Bosch, Hans Bossenbroek, Albert van den Ende, Leo Heemskerk, Remco Hofland, Bertus de Lange, Arnold Meijer, les Meulmeester, Patrick Palmen, Chris van Rijswijk, Henk van Rijswijk, Willem van Rijswijk, Vincent van der Spek, Michel Veldt, Jeroen van Vianen, Kees de Vries en Peter Weiland.

Commissie Dwaalgasten Nederlandse Avifauna (CDNA)

LEDEN Ruud Brouwer, Nils van Duivendijk, Dick Groenendijk, Teus Luijendijk, Arjan Ova, Laurens Steijn (secretaris, tel 020-7765127), Roland van der Vliet (voorzitter, tel 030-2970013) en Arend Wassink. **MEDEWERKER** Max Berlijn (archivaris). De CDNA is een commissie van de Dutch Birding Association en de Nederlandse Ornithologische Unie.

Commissie Systematiek Nederlandse Avifauna (CSNA)

LEDEN Arnoud van den Berg, André van Loon, Kees Roselaar en George Sangster (secretaris, tel 071-5143790). De CSNA is een commissie van de Dutch Birding Association en de Nederlandse Ornithologische Unie.

© 2007 Stichting Dutch Birding Association. Het copyright van de foto's en tekeningen blijft bij de fotografen en tekenaars. ISSN 0167-2878.

Drukkerij robstolk®, Mauritskade 55, 1092 AD Amsterdam, Nederland

Dutch Birding

CHIEF EDITOR Arnoud van den Berg (tel +31-235378024, e-mail arnoud.van.den.berg@dutchbirding.nl)

DEPUTY CHIEF EDITOR Enno Ebels (tel +31-302961335, e-mail enno.ebels@dutchbirding.nl)

EXECUTIVE EDITOR André van Loon (tel / fax +31-206997585, e-mail andre.van.loon@dutchbirding.nl)

PHOTOGRAPHIC EDITOR René Pop (tel +31-222316801, fax +31-222316802, e-mail rene.pop@dutchbirding.nl)

EDITORIAL BOARD Peter Adriaens, Ferdy Hieselaar, Roy Slaterus, Roland van der Vliet and Rik Winters

EDITORIAL ADVISORY BOARD Peter Barthel, Mark Constantine, Gunter De Smet, Dick Forsman, Ricard Gutiérrez, Anthony McGeehan, Killian Mullarney, Klaus Malling Olsen, Magnus Robb, George Sangster, Hadoram Shirihai, Brian Small and Lars Svensson

EDITORIAL ASSISTANTS Rob van Bemmelen, Ruud van Dongen, Gerald Driessens, Nils van Duivendijk, Jan Eerbeek, Joris Elst, Dick Groenendijk, Marcel Haas, Jan van der Laan, Hans van der Meulen, André van der Plas, Kees Roselaar, René van Rossum, Peter de Rouw and Vincent van der Spek

PRODUCTION AND LAY-OUT André van Loon and René Pop

ADVERTISING Laurens Steijn, c/o Dutch Birding, Postbus 75611, 1070 AP Amsterdam e-mail advertising@dutchbirding.nl

SUBSCRIPTIONS The subscription rate for 2007 is: EUR 34.00 (Netherlands), EUR 37.00 (Europe) and EUR 40.00 (countries outside Europe).

Subscribers in Belgium, Denmark, Finland, Germany, Norway and Sweden are kindly requested to pay the subscription fee to our local bank accounts in these countries. Details can be found on the internet (www.dutchbirding.nl).

British subscribers are requested to pay exclusively by Sterling cheque. This cheque can be sent to Dutch Birding, c/o Jeannette Admiraal, Iepenlaan 11, 1901 ST Castricum, Netherlands.

Subscribers in other countries can make their payment by credit card (Access, Eurocard, MasterCard or Visa). Please send an e-mail indicating your credit card type, account number, the expiry date and full address details to circulation@dutchbirding.nl.

The subscription starts upon receipt of payment and already published issues will be sent.

Dutch Birding is a bimonthly journal. It publishes original papers and notes on morphology, systematics, occurrence and distribution of birds in the Benelux, Europe and elsewhere in the Palearctic region. It also publishes contributions on birds in the Asian-Pacific region and other regions.

The sequence of birds in Dutch Birding basically follows a classic 'Wetmore sequence'. Within this framework, the following lists are used for taxonomy and nomenclature: *Dutch Birding's names* by A B van den Berg (2006, Amsterdam) (taxonomy and scientific, Dutch and English names of Western Palearctic birds); *Vogels van de wereld – complete checklist* by M Walters (1997, Baarn) (Dutch names of remaining birds of the world); and *The Howard and Moore complete checklist of the birds of the world* (third edition) by E C Dickinson (editor) (2003, London) (taxonomy and scientific and English names of remaining birds of the world).

A schedule of payment rates for authors, photographers and artists is available from the editors. For (preparation of) special publications regarding identification and/or taxonomy, the Dutch Birding fund can offer financial support to authors (see Dutch Birding 24: 125, 2001, and www.dutchbirding.nl under 'The Journal').

Dutch Birding Association

BOARD Theo Admiraal (treasurer), Gijsbert van der Bent (president, tel +31-714024547), Arjan van Egmond, Wietze Janse, Marc Plomp (secretary, tel +31-348433730) and Laurens Steijn; the editors of Dutch Birding also have one seat in the board.

BOARD ASSISTANTS Jeannette Admiraal, René Alma, Johan van 't Bosch, Hans Bossenbroek, Albert van den Ende, Leo Heemskerck, Remco Hofland, Bertus de Lange, Arnold Meijer, Ies Meulmeester, Patrick Palmen, Chris van Rijswijk, Henk van Rijswijk, Willem van Rijswijk, Vincent van der Spek, Michel Veldt, Jeroen van Vianen, Kees de Vries and Peter Weiland.

Dutch rarities committee (CDNA)

MEMBERS Ruud Brouwer, Nils van Duivendijk, Dick Groenendijk, Teus Luijendijk, Arjan Ova, Laurens Steijn (secretary, tel +31-207765127), Roland van der Vliet (chairman, tel +31-302970013) and Arend Wassink. **ASSISTANT** Max Berlin (archivist). The CDNA is a committee of the Dutch Birding Association and the Netherlands Ornithologists' Union.

Dutch committee for avian systematics (CSNA)

MEMBERS Arnoud van den Berg, André van Loon, Kees Roselaar and George Sangster (secretary, tel +31-715143790). The CSNA is a committee of the Dutch Birding Association and the Netherlands Ornithologists' Union.

© 2007 Stichting Dutch Birding Association. The copyright of the photographs and drawings remains with the photographers and artists. ISSN 0167-2878.

Printed by drukkerij robstolk®, Mauritskade 55, 1092 AD Amsterdam, Netherlands

Dutch Birding



*International journal on
Palearctic birds*

EDITORS

Dutch Birding
Postbus 116
2080 AC Santpoort-Zuid
Netherlands
fax +31-235376749
e-mail editors@dutchbirding.nl

PHOTOGRAPHIC EDITOR

Dutch Birding
c/o René Pop
Postbus 31
1790 AA Den Burg-Texel
Netherlands
e-mail rene.pop@dutchbirding.nl

SUBSCRIPTION ADMINISTRATION

c/o Jeannette Admiraal
Iepenlaan 11
1901 ST Castricum
Netherlands
e-mail circulation@dutchbirding.nl

BOARD

Dutch Birding Association
Postbus 75611
1070 AP Amsterdam
Netherlands
e-mail dba@dutchbirding.nl

DUTCH RARITIES COMMITTEE

CDNA
Postbus 45
2080 AA Santpoort-Zuid
Netherlands
e-mail cdna@dutchbirding.nl

DUTCH COMMITTEE FOR

AVIAN SYSTEMATICS
CSNA, c/o George Sangster
Stevenshof 17
2312 GM Leiden
Netherlands
e-mail csna@dutchbirding.nl

INTERNET

www.dutchbirding.nl

Dutch Birding



Artikelen / papers

CDNA-mededelingen

DBA-nieuws

Corrigenda

Aankondigingen & verzoeken / announcements & requests

Varia

Masters of Mystery

WP reports

Recente meldingen / recent reports

DB Actueel

Voorplaat / front cover

JAARGANG 29 NUMMER 2 2007 VOLUME 29 NUMBER 2 2007

- 79 Amerikaanse Bosruiter bij Wissenkerke in mei 2006 [SOLITARY SANDPIPER AT WISSENKERKE IN MAY 2006] *Mark Hoekstein & Enno B Ebels*
- 83 Iberische Tjiftjaffen in Nederland *Roy Slaterus* [IBERIAN CHIFFCHAFFS IN THE NETHERLANDS] *Roy Slaterus*
- 91 Barnacle Goose in Golestan, Iran, in January 2007 *Erik Winkel & Edwin de Weerd*
- 92 Two specimens of Red-necked Stint from Iran collected in July 1941 *Guy M Kirwan*
- 94 Flock of 14 Relict Gulls in southern Russia and north-western Kazakhstan in May 2000 *Vladimir V Piskunov & A N Antonchikov*
- 95 Moults sequence in second calendar-year Baltic Gull at Amsterdam in May 2006 *Ruud G M Altenburg, Bert-Jan Luijendijk, Mars J M Muusse & Theo O V Muusse*
- 97 Recente CDNA-besluiten *Laurens B Steijn & Roland E van der Vliet*
- 98 Smoelenboek gepresenteerd; Dutch Birding-vogeldag in De Wereld op 17 maart 2007
- 99
- 99 The birds of Mauritania; Syria check-list in preparation; Website on identification of Heuglin's Gull in western Europe; Jaaroverzichten op dvd; Year reviews 2006 on DVD
- 101 Flame Bowerbird *Otto Plantema & Vincent van der Spek*
- 104 Solutions of first round 2007: Black-headed Heron and Common Bulbul; Second round 2007 *Rob S A van Bemmelen, Dick Groenendijk & Jan Erbeek*
- 106 late January-February 2007 *Arnoud B van den Berg*
- 119 Nederland: januari-februari 2007 *Ruud M van Dongen, Remco Hofland & Peter W W de Rouw*
- 131 België: januari-februari 2007 *Gerald Driessens*
- 135 Mongoolse Pieper doet poging te overwinteren bij Woerden [BLYTH'S PIPIT]; De Vale Braamsluiper van Groningen [SIBERIAN LESSER WHITETHROAT]; Steppeskieviten in Syrië en Turkije [SOCIABLE LAPWINGS]
- Witkeelgors / White-throated Sparrow *Zonotrichia albicollis*, Sumburgh Farm, Shetland, Schotland, 14 mei 2006 (*Hugh Harrop*)

Amerikaanse Bosruiter bij Wissenkerke in mei 2006

Mark Hoekstein & Enno B Ebels

Op zondagochtend 14 mei 2006 was Mark Hoekstein aan het vogelen op Noord-Beveland, Zeeland. Om c 12:00 kwam hij aan bij het natuurgebiedje het Bokkegat bij Wissenkerke. Er waren niet veel steltlopers aanwezig en al snel zag hij een ruiter *Tringa* die duidelijk afweek van gewone ruitersoorten. Het was een ranke vogel met een fijne, iets naar beneden gebogen snavel, een oogring die veel duidelijker was dan de wenkbrauwstreep en een manteltekening die sterk aan Bosruiter *T glareola* deed denken. De vogel verdween in de begroeiing maar kwam na enkele minuten weer te voorschijn. MH noteerde een opvallende Kleine Geelpootruiter *T flavipes*-achtige jizz: een slanke ruiter met een lange vleugelprojectie en vrij lange poten. Samen met de zware bandering op de zijstaart wees alles op een Amerikaanse Bosruiter *T solitaria*. Nadat Niels de Schipper en Pim Wolf waren gearriveerd liet de vogel in een flits iets van een donkere stuit zien. Korte tijd daarna kwam hij iets dichterbij en liet eindelijk het doorslaggevend kenmerk van de donkere stuit en middestaart goed zien, waarmee ook Witgat *T ochropus*

definitief kon worden uitgesloten. NdS slaagde erin om gelijk enkele foto's van dit diagnostische kenmerk te maken. De Amerikaanse Bosruiter bleef de rest van de dag rustig foerageren, goed zichtbaar vanaf de dijk maar vaak wel gedeeltelijk of grotendeels verscholen in het gras, en werd door 150-200 uit het hele land toegesnelde vogelaars gezien. Tot en met woensdag 17 mei was hij in het Bokkegat aanwezig en trok daar dagelijks veel bekijks (Hoekstein 2006).

Beschrijving

De beschrijving is voornamelijk gebaseerd op foto's van Arnoud van den Berg, Harvey van Diek, Marten van Dijk, Phil Koken en Patrick Palmen (cf Dutch Birding 28: 181, plaat 254, 199, plaat 282-283, 256, plaat 359, 2006).

GROOTTE & BOUW Middelgrote ruiter, wat grootte betreft vergelijkbaar met Witgat of Bosruiter; wat bouw betreft meer herinnerend aan Kleine Geelpootruiter. Vleugelpunt in zit voorbij staartpunt reikend. Snavellengte iets groter dan afstand van snavelbasis tot achterkop. Snavel aan uiteinde zeer licht

104 Amerikaanse Bosruiter / Solitary Sandpiper *Tringa solitaria solitaria*, Wissenkerke, Zeeland, 17 mei 2006 (Harvey van Diek)



Amerikaanse Bosruiter bij Wissenkerke in mei 2006

gekromd. Poten in vlucht voorbij staarteinde stekend.

KOP Overwegend grijsbruin gestreept. Bovenkop iets donkerder met fijne witte vlekjes. Teugel donker. Kin en keel licht gestreept. Brede witte oogring rond hele oog, aan achterzijde iets verbredend en in punt uitlopend.

BOVENDELEN Mantel, schouder, rug en stuit donkerbruin met fijne witte vlekjes. Afwisseling van donkere veren met scherp afgetekende witte vlekjes en meer gebleekte bruine veren met minder scherp afgetekende crèmekleurige vlekjes.

ONDERDELEN Borst wit met fijne bruingrijze streping, op flank overgaand in fijne donkere bandering; bandering doorlopend tot op achterflank en daar 'overgaand' in dwarsbandering op staartzijde. Buik en anaalstreek ongetekend wit.

VLEUGEL Dekveren zeer donkerbruin (donkerder dan schouder en mantel); grote dekveren bijna ongetekend, middelste en vooral kleine dekveren met witte vlekjes op zomen. Binnenste vier handpennen vrij lichtbruin en sterk gesleten, buitenste zes zwartachtig en ongesleten. Armpennen iets donkerder bruin. Binnenste armpennen met naar lichaam toe toenemende hoeveelheid lichte vlekking op zomen. Tertiaals donkerbruin met scherp afgetekende witte 'notches' op binnen- en buitenvlag; enkele tertiaals donkerder bruin met minder contrasterende lichte vlekking. Ondervleugel vrij donker grijs.

STAART Bovenstaart overwegend donkerbruin met op zijstaart zwart-witte bandering, naar staarteinde toe in breedte toenemend. Laatste band op zijstaart wit. Bij spreiden staart overwegend wit lijkend met smalle donkere lengtebaan over centrum. Bovenstaartdekveren met vergelijkbaar patroon. Uiteinde van donkere middenstaart ook van onderaf zichtbaar. Onderstaartdekveren wit.

NAAKTE DELEN Oog donker. Basale deel van snavel tot c. tweede groengrijs, punt donkergrijs. Poot grijsgroen tot geelgroen, afhankelijk van belichting.

GELUID Niet gehoord.

Determinatie, ondersoort en leeftijd

De combinatie van grootte, postuur, overwegend lichte onderdelen met vrij duidelijk afgetekende gestreepte borst, donkere bovendelen, donkere bovenzvleugel (zonder vleugelstreep), vrijwel rechte snavel en groenachtige poten past alleen op Witgat, Amerikaanse Bosruiter en Bosruiter. De donkere middenstaart is diagnostisch voor Amerikaanse Bosruiter en sluit beide andere soorten uit. Andere kenmerken die deze determinatie onderschrijven zijn de opvallende witte oogring (breder dan bij Witgat), de duidelijke projectie van de vleugelpunt voorbij de staart (korter bij Witgat), de opvallende witte vlekking op de bovendelen (minder opvallend bij Witgat), de licht gekromde snavel (meestal rechter bij Witgat) en de aanwezigheid van fijne dwarsbandering op de achterflank (afwezig bij Witgat). Het contrast tussen de donkere, weinig getekende dekveren en de iets lichtere, meer gevlekte bovendelen past ook goed op Amerikaanse Bosruiter. De donkere ondervleugel sluit Bosruiter uit, die een lichtgrijze ondervleugel heeft. Bosruiter heeft verder in vergelijking met Amerikaanse Bosruiter een lichter en meer warmbruin voorkomen, lichtere en iets langere groengele poten, een opvallender witte wenkbrauwstreep, een minder zwaar gestreepte borst en meer bruingele tekening op de bovendelen (Hayman et al 1986, Rosair & Cottridge 1995, Beaman & Madge 1998, Sibley 2000, van Duivendijk 2002, Svensson et al 2002, Paulson 2005).

Amerikaanse Bosruiter kent twee ondersoorten (Conover 1944). De nominaat *T s solitaria* broedt in het

zuidoostelijke deel van het verspreidingsgebied en de ondersoort *T s cinnamomea* in het noordwestelijke deel. *Cinnamomea* verschilt van de nominaat door de bij adulte vogels wat lichtere, meer olijfbroine bovendelen, de aanwezigheid van lichte vlekking op de binnenvlag van de buitenste handpennen (meestal afwezig bij nominaat) en de minder duidelijke teugelstreep. De vlekking op de bovendelen is meer kaneelkleurig bij juveniele *cinnamomea* (wit bij juveniele nominaat). Er is ook een duidelijk verschil in grootte (*cinnamomea* is groter dan de nominaat), aan de hand waarvan balgen of vogels in de hand met zekerheid zijn te determineren (Conover 1944, Paulson 2005). De aanwezigheid van een duidelijk donkere teugelstreep (aan de bovenzijde begrensd door een smalle witte streep) bij de vogel van Wissenkerke is een goede aanwijzing dat deze tot de nominaat behoorde. Op de foto's is ook geen tekening op de buitenste handpennen zichtbaar (cf Dutch Birding 28: 199, plaat 283, 2006) maar dit kenmerk is niet 100% diagnostisch en op de foto's waarschijnlijk niet met zekerheid vast te stellen omdat de binnenvlaggen van de handpennen zijn bedekt. De aanwezigheid van twee generaties veren in de vleugel en op de bovendelen (oude gebleekte veren en verse donkere veren) geeft aan dat het een vogel in eerste zomerkleed was die een aantal juveniele veren nog niet had geruid (cf Prater et al 1977, Cramp & Simmons 1983). Op basis van deze kenmerken is de vogel door de Commissie Dwaalgasten Nederlandse Avifauna (CDNA) aanvaard als eerste-zomer nominaat *T s solitaria*.

Verspreiding en voorkomen

Amerikaanse Bosruiter broedt in grote delen van noordelijk Noord-Amerika (Alaska, VS, en Canada; incidenteel in de noordelijke staten van de VS) en overwintert in het Caribische gebied en Midden- en Zuid-Amerika. De wereldpopulatie wordt op 150 000 individuen geschat. In de zuidelijke staten van de VS, bijvoorbeeld in Florida, overwinteren af en toe exemplaren. De soort wordt in alle staten van de VS als doortrekker of incidentele gast gezien maar het zwaartepunt van de doortrek ligt in de centrale en oostelijke staten (Hoffman & Hoffman 1982, Hayman et al 1986, Sibley 2000; www.iucnredlist.org/search/details.php/49058/all).

De waarneming bij Wissenkerke betreft het eerste geval voor Nederland. In het West-Palearctische gebied (WP) wordt de soort voornamelijk in het najaar gezien en in mindere mate in het voorjaar. Er is maar een klein aantal waarnemingen van het Europese vasteland. De volgende gevallen zijn bekend in de WP: Azoren (4; 9 september 1997, 6 september 1998, 12 september 1999 en 20-22 september 2005; de laatste drie moeten nog beoordeeld worden), Brittannië (24+; meeste in augustus-oktober), Canarische Eilanden (Tenerife; 18 maart 2004), Frankrijk (5, alle in Finistère; 28 augustus 1961, 24-25 augustus 1969, 15 januari 1979, 14-19 september 1986 en 10-19 september 2003), Ierland (3; alle in september), IJsland (3; 2 augustus 1940, 24 augustus 1969 en 19-29 augustus 1995), Kaapverdische Eilanden (2; 12 maart 1997 en 17 december 2004 tot 13 januari 2005), Portugal (26 juni 1989), Spanje

Amerikaanse Bosruiter bij Wissenkerke in mei 2006



105-106 Amerikaanse Bosruiter / Solitary Sandpiper *Tringa solitaria solitaria*, Wissenkerke, Zeeland,
17 mei 2006 (Harvey van Diek)





107 Amerikaanse Bosruiter / Solitary Sandpiper *Tringa solitaria solitaria*, Wissenkerke, Zeeland, 17 mei 2006 (Harvey van Diek)

(8 oktober 2005) en Zweden (20 mei 1987) (Dymond et al 1989, Lundqvist 1989, Lewington et al 1991, Evans 1994, Clarke 2006; www.wpbirds.com, <http://azores.seawatching.net/index.php?page=list>; Marcel Haas in litt).

Buiten Europa is de soort als dwaalgast vastgesteld in Bermuda, Gambia, Groenland, South Georgia, St Helena, Zambia en Zuid-Afrika (Kieser 1980, Hayman et al 1986, Aspinwall et al 1995; www.iucnredlist.org/search/details.php/49058/all).

Dankzegging

Wij danken Marcel Haas voor het verstrekken van gegevens over West-Palearctische gevallen.

Summary

SOLITARY SANDPIPER AT WISSENKERKE IN MAY 2006 On 14-17 May 2006, a first-summer nominate Solitary Sandpiper *Tringa solitaria solitaria* stayed near Wissenkerke, Zeeland, the Netherlands. It was identified as the nominate subspecies mainly based on the prominent loreal stripe. This is the first record for the Netherlands. In Europe, there are at least 38 records of which only very few were in spring or in the mainland.

Verwijzingen

Aspinwall, D, Moulton, J P & Stjernstedt, B R 1995. Record of Solitary Sandpiper in Zambia. African Bird Club 2: 106-107. Beaman, M & Madge, S 1998. The handbook of bird identification for Europe and the Western Palearctic. Londen. Clarke, T 2006. Field guide to the birds of the Atlantic Islands.

Londen.

Conover, B 1944. The races of the Solitary Sandpiper. Auk 61: 537-544.

Cramp, S & Simmons, K E L (redactie) 1983. The birds of the Western Palearctic 3. Oxford.

van Duivendijk, N 2002. Dutch Birding kenmerkengids. Amsterdam.

Dymond, J N, Fraser, P A & Gantlett, S J M 1989. Rare birds in Britain and Ireland. Calton.

Evans, L G R E 1994. Rare birds in Britain 1800-1990. Little Chalfont.

Hayman, P, Marchant, J & Prater, T 1986. Shorebirds: an identification guide to the waders of the world. Londen.

Hoekstein, M 2006. DB Actueel: Amerikaanse Bosruiter bij Wissenkerke. Dutch Birding 28: 198-200.

Hoffman, K & Hoffman, M 1982. Second breeding record for the Solitary Sandpiper south of Canada. Loon 54: 144-147.

Kieser, J A 1980. A Solitary Sandpiper *Tringa solitaria* in South Africa. Bokmakierie 32: 124.

Lewington, I, Alström, P & Colston, P 1991. A field guide to the rare birds of Britain and Europe. Londen.

Lundqvist, A 1989. [Solitary Sandpiper *Tringa solitaria* recorded on Öland.] Calidris 18: 132-133. [In het Zweeds.]

Paulson, D 2005. Shorebirds of North America. Londen.

Prater, A J, Marchant, J H & Vuorinen, J 1977. Guide to the identification and ageing of Holarctic waders. Tring.

Rosair, D & Cottridge, D 1995. Photographic guide to the waders of the world. Londen.

Sibley, D 2000. The North American bird guide. New York.

Svensson, L, Grant, P J, Mullarney, K & Zetterström, D 2002. ANWB vogelgids van Europa. Tweede druk. Den Haag.

Mark Hoekstein, 's Heerhendrikskinderdijk 60, 4461 DX Goes, Nederland (mhoekstein@zeelandnet.nl)
Enno B Ebels, Joseph Haydnlaan 4, 3533 AE Utrecht, Nederland (ebels@wxs.nl)

Iberische Tjiftjaffen in Nederland

Roy Slaterus

Het broedgebied van Iberische Tjiftjaf *Phylloscopus ibericus* strekt zich uit over het noorden en westen van het Iberisch Schiereiland en het uiterste zuidwesten van Frankrijk (Salomon et al 2003, Elias 2004). De soort is incidenteel ook als broedvogel in Algerije, Marokko en Tunesië gemeld (Isenmann & Moali 2000, Thévenot et al 2003, Isenmann et al 2005). Door determinatieproblemen van niet-zingende exemplaren bestaat er over de verspreiding buiten het broedseizoen nog onduidelijkheid (Marsh 2005). Vermoedelijk overwintert de soort in tropisch Afrika want in Noord-Afrika wordt hij zelden en dan nog alleen op doortrek gezien (cf Thévenot et al 2003, Arnoud van den Berg in litt).

In Nederland werd in het voorjaar van 1967 voor het eerst een Iberische Tjiftjaf vastgesteld, bij Baarn, Utrecht. In die tijd stond dit taxon bekend als een ondersoort van Tjiftjaf *P collybita*, namelijk als *P c brehmii*. Tegenwoordig heeft dit taxon niet alleen soortstatus verkregen maar is ook de wetenschappelijke naam gecorrigeerd (Sangster et al 1997, Redactie Dutch Birding 2003). Tot en met 2006 zijn 18 waarnemingen in Nederland aanvaard. Deze worden in dit artikel besproken en geanalyseerd; daartoe zijn beschrijvingen en geluidsopnamen in het archief van de Commissie Dwaalgasten Nederlandse Avifauna (CDNA) geraadpleegd.

Taxonomie

De eerste vermelding van Iberische Tjiftjaf kwam van von Homeyer (1871), die een vogel uit Portugal als typespecimen voor *Phyllopneuste brehmii* beschreef. Uiteraard was dat zoals in die tijd gebruikelijk op basis van uiterlijke kenmerken en niet op verschillen in geluid. De vogel bleek te zijn geschoten door een Duitse reiziger in april 1869 'ergens in Portugal'. Het zou gaan om een mannetje maar argumenten daarvoor werden niet vastgelegd (Salomon et al 2003).

Niet lang daarna werden ook buiten het Iberisch Schiereiland vogels aangetroffen die voldeden aan von Homeyers beschrijving. Seebohm (1877) kwam na bestudering van museummateriaal van *P brehmii* en *P collybita* tot de conclusie dat ze niet wezenlijk van elkaar verschilden. Hij beschouwde ze daarom als synoniemen (Seebohm 1877, 1881) en zodoende verdwenen de 'Iberische tjiftjaffen' tijdelijk uit beeld.

Pas in 1928 toonden Ticehurst & Whistler (1928) aan dat op grond van vocale kenmerken tjiftjaffen die in bepaalde delen van het Iberisch Schiereiland broedden wel degelijk de status van een taxon verdienden en wel als ondersoort van Tjiftjaf (*brehmii*); 10 jaren later kwam Ticehurst (1937, 1938) hiervan terug omdat hij ontdekte dat zijn *brehmii* niet overeenkwam met de

108 Iberische Tjiftjaf / Iberian Chiffchaff *Phylloscopus ibericus*, Bergen, Noord-Holland, 25 mei 2005
(Leo J R Boon/Cursorius)



Iberische Tjiftjaffen in Nederland

beschrijving van von Homeyer en groter en helderder van kleur was. Daarom koos Ticehurst een nieuw typespecimen en beschreef deze als een nieuwe ondersoort *P c ibericus* (Ticehurst 1937). Dit werd echter niet direct door andere auteurs overgenomen.

Vaurie (1959) pleitte ervoor *brehmii* te gebruiken in plaats van *ibericus* want hij zag geen bewijs dat von Homeyers specimen niet een Iberische Tjiftjaf was. In de jaren daarna raakte de naam *ibericus* in de vergetelheid totdat nieuw onderzoek opnieuw aantoonde dat von Homeyers *brehmii* niet de biometrie en kleuren van een mannetje Iberische Tjiftjaf heeft maar van een vrouwtje Tjiftjaf (Svensson 2001, Salomon et al 2003).

Salomon et al (2003) lieten biometrische verschillen zien tussen de noordelijke populatie van Iberische Tjiftjaf, die broedt van het noordwesten van Spanje tot in het westen van de Franse Pyreneeën, en de zuidelijke populatie in de zuidhelft van Portugal en Zuidwest-Spanje. Zij pleitten er niet alleen voor om Iberische Tjiftjaf als aparte soort (*P ibericus*) te bestempelen maar ook om beide populaties als ondersoorten te beschouwen. Aangezien Ticehursts typespecimen behoort tot de zuidelijke populatie wordt die aangeduid als nominaat *ibericus*. Voor de noordelijke populatie stelden Salomon et al (2003) *P i biscayensis* voor. Elias (2004) zette echter vraagtekens bij deze opsplitsing in twee taxa. Hij sloot niet uit dat er sprake kon zijn van twee populaties op het Iberisch Schiereiland maar hij wees er op dat een aantal van de door Salomon et al (2003) gebruikte argumenten onvoldoende was onderbouwd. Het wachten is dan ook op nader onderzoek.

Hybridisatie

In de westelijke Pyreneeën overlappen de broedgebieden van nominaat Tjiftjaf *P c collybita* en Iberische Tjiftjaf. Helbig et al (2001) onderzochten de mate waarin hybridisatie optreedt door paarvorming en genetische informatie van tjiftjafparen uit deze contactzone te analyseren. Zij stelden vast dat de contactzone relatief smal (c 20 km breed) is en zich globaal uitstrekt van Bayonne en Pau, Frankrijk, tot net over de Spaanse grens. In het veld werden mannetjes van beide soorten herkend aan hun zang, terwijl determinatie van vrouwtjes vooral gebaseerd was op hun roep. Van in totaal 260 paren bleken 42 (16.2%) paren te bestaan uit een mannetje Iberische Tjiftjaf en een vrouwtje Tjiftjaf. Slechts 10 (3.8%) paren hadden daarentegen een Tjiftjaf als mannetje en een Iberische Tjiftjaf als vrouwtje. Daarnaast werden er mannetjes aangetroffen die in hun zang kenmerken van beide soorten vermengden. Deze vogels worden aangeduid als 'mengzangers'. Dit kunnen hybriden zijn maar het is ook mogelijk dat ze zich deze zang hebben aangeleerd. Vrouwtjes van deze groep konden soms worden 'ontmaskerd' door hun roep, die duidelijk verschilt tussen Iberische Tjiftjaf en Tjiftjaf (voor sonagrammen zie Salomon 1987, 1989, Constantine & The Sound Approach 2006). In totaal vonden Helbig et al (2001) 45 (8.7%) mengzangers onder de 520 gepaarde tjiftjaffen.

Uit dit onderzoek kwam verder naar voren dat de meerderheid van tjiftjaffen in de contactzone bestaat

uit genetisch 'zuivere' Tjiftjaffen en Iberische Tjiftjaffen en dat er sprake is van een sterke, maar incomplete, barrière die voortplanting tussen beide taxa tegengaat (Helbig et al 2001).

Gevalen in Nederland

In Nederland zijn tot en met 2006 18 gevallen bekend (van der Vliet et al 2006). Het eerste heeft betrekking op een zingend mannetje dat zich van 29 april tot 28 juni 1967 ophield bij Baarn. In de 20 jaren die daarop volgden bleef het een zeer zeldzame verschijning, met gevallen in 1971, 1981, 1986 en 1987. Weer 10 jaren later was het aantal inmiddels verdubbeld en ook na 1997 werd de stijgende lijn voortgezet. Hierbij dient te worden opgemerkt dat zelden tot aanvaarding werd overgegaan wanneer geen geluidsopnamen beschikbaar waren. Tot 2006 zijn de volgende gevallen bekend (van den Berg & Bosman 1999, 2001, van der Vliet et al 2002, 2003, 2005, 2006; Max Berlijn in litt; verwezen wordt naar gepubliceerde foto's).

- 1 29 april tot 28 juni 1967, Groeneveld, Baarn, Utrecht
- 2 3 mei tot 8 juli 1971, Staatsbossen, Texel, Noord-Holland
- 3 9 mei tot 13 juni 1981, Hierden, Harderwijk, Gelderland
- 4 15 juni 1986, Bergen, Noord-Holland
- 5 14-16 juni 1987, Hoorn, Noord-Holland
- 6 10 mei 1988, Ter Apel, Vlagtwedde, Groningen
- 7 1 mei tot half juni 1989, Kwekerijbos, Ameland, Friesland
- 8 29 april tot 20 juli 1990, Vondelpark, Amsterdam, Noord-Holland
- 9 29 mei tot 14 juni 1992, Oudemirdum, Gaasterlân-Sleat, Friesland
- 10 1 mei tot 9 juni 1994, Sorghvliet, Den Haag, Zuid-Holland (van den Berg & Bosman 1999, 2001; Dutch Birding 16: 170, plaat 128, 1994, Vogeljaar 42: 191, 1994)
- 11 26 mei tot 24 juni 2001, Belfeld, Venlo, Limburg (Dutch Birding 24: 342, plaat 306, 2002, 23: 235, plaat 263, 2001)
- 12 8-29 april 2002, Harkema, Achtkarspelen, Friesland
- 13 15-20 mei 2002, De Stulp, Lage Vuursche, Baarn, Utrecht
- 14 27 april tot 6 juni 2004, Castricum, Noord-Holland
- 15 2 mei tot 16 juni 2004, W H Vliegenbos, Amsterdam, Noord-Holland (Dutch Birding 26: 276, plaat 406, 2004)
- 16 24 april tot 6 juni 2004, Vinkhuizen, Groningen, Groningen
- 17 19 mei tot 12 juni 2005, Bergen, Noord-Holland (Dutch Birding 27, 284, plaat 346, 2005, 28: 362, plaat 510, 2006)
- 18 22 mei tot 10 juni 2006, Oosterhout, Alkmaar, Noord-Holland

Een vermoedelijke Iberische Tjiftjaf die zong bij Dokkumer Nieuwe Zijlen, Friesland, van 9 juni tot 3 juli



109 Iberische Tjiftjaf / Iberian Chiffchaff *Phylloscopus ibericus*, Vondelpark, Amsterdam, Noord-Holland, juni 1990 (Lammert van der Veen) **110** Iberische Tjiftjaf / Iberian Chiffchaff *Phylloscopus ibericus*, Vondelpark, Amsterdam, Noord-Holland, april 1990 (Leo Heemskerk) **111** Iberische Tjiftjaf / Iberian Chiffchaff *Phylloscopus ibericus*, Sorghvlietpark, Den Haag, Zuid-Holland, 5 mei 1994 (Henk Harmsen) **112** Iberische Tjiftjaf / Iberian Chiffchaff *Phylloscopus ibericus*, Belfeld, Limburg, 8 juni 2001 (Ran Schols/Rana). Lange wenkbrauwstreep en bleke onderdelen zijn kenmerkend / Long supercilium and pale underparts are characteristic

2005 werd tijdens zijn verblijf door een aantal waarnemers beschouwd als mogelijke Tjiftjaf met afwijkende zang en de waarneming werd daarom nog niet ingediend bij de CDNA (geluidsopnamen en foto's zijn te vinden op www.dutchbirding.nl en www.lauwersmeer.com).

Aankomst en verblijf

De verspreiding, zowel in tijd als ruimte, van de gevallen doet denken aan die van Bergfluiters *P. bonelli* in het voorjaar. Bij beide soorten gaat het om zingende exemplaren die vooral in mei verspreid over het land opduiken en vaak meerdere dagen achtereen aanwezig zijn. Alhoewel er een lichte nadruk ligt op noordelijk Noord-Holland, worden ze door het hele land gevonden. Vergelijken met Bergfluiters wordt Iberische Tjiftjaf gemiddeld iets vroeger in het voorjaar vastgesteld.

Meer dan de helft van de eerste datums valt in de periode van 27 april tot 10 mei. Eén vogel werd nog eerder gevonden, namelijk op 8 april, terwijl de overige tussen half mei en half juni werden ontdekt. Het is uiteraard mogelijk dat een deel van de late vogels al eerder aanwezig was zonder te zijn opgemerkt. De gemiddelde verblijfsduur is opmerkelijk hoog. De vogel die in 1990 in het Vondelpark in Amsterdam aanwezig was bleef ten minste 83 dagen. Ook negen andere zongen 30 dagen of langer. Vermoedelijk was een deel daarvan ook na de laatste datum nog aanwezig maar werd de trefkans voor waarnemers verkleind door een afname in zangactiviteit.

Het is aannemelijk dat Iberische Tjiftjaf net als Bergfluiters ook in het najaar in Noordwest-Europa voorkomt. Tot nu toe zijn alle Iberische Tjiftjaffen aan hun zang gedetermineerd en het is daarom niet ver-

Iberische Tjiftjaffen in Nederland



113 Iberische Tjiftjaf / Iberian Chiffchaff *Phylloscopus ibericus*, Groningen, Groningen, 2 mei 2004 (*Marnix Jonker*). Lange staart en bleke onderdelen zijn kenmerkend / Long tail and pale underparts are characteristic.

114 Iberische Tjiftjaf / Iberian Chiffchaff *Phylloscopus ibericus*, Oosterhout, Alkmaar, Noord-Holland, 3 juni 2006 (*Roy Slaterus*) **115** Iberische Tjiftjaf / Iberian Chiffchaff *Phylloscopus ibericus*, Amsterdam, Noord-Holland, 11 mei 2004 (*Ruud G M Altenburg*). Tekening van wenkbrauwstreep en oogring en snavel- en staartlengte zijn aanwijzingen voor Iberische Tjiftjaf / Supercilium and eye-ring and length of bill and tail are clues for Iberian Chiffchaff.

116 Iberische Tjiftjaf / Iberian Chiffchaff *Phylloscopus ibericus*, Amsterdam, Noord-Holland, 11 mei 2004 (*Ruud G M Altenburg*). Kleuren en lange vleugels doen aan Fitis *P trochilus* denken / Colours and long wings are reminiscent of Willow Warbler *P trochilus*.

wonderlijk dat najaarsgevallen ontbreken. Dat kan veranderen nu bekend is dat ze ook in het najaar hun kenmerkende roep laten horen (Constantine & The Sound Approach 2006) en dat er biometrische verschillen zijn die herkenning door ringers mogelijk maken (zie onder).

Documentatie en determinatie

De zang van Iberische Tjiftjaf verschilt van die van de in West-Europa voorkomende nominaat Tjiftjaf. Voor alle Nederlandse gevallen geldt dat er sprake was van een zang die bestond uit een tamelijk variabele serie korte stijgende en dalende tonen, gevolgd door een korte triller. De opbouw en het tempo van het eerste

deel van de zang waren niet steeds gelijk en soms ontbrak de triller aan het einde maar in grote lijnen had de zang een eigen karakter. Van de vogel van 1990 is de volgende beschrijving bekend: *tsip wiet-wiet-wiet tsuptsup tititititi*, waarbij het laatste deel afliep en deed denken aan Pimpelmees *Cyanistes caeruleus* (André van Loon in litt). De zang van de vogel van Baarn van 2002 werd omschreven als *tjip-tjip-tjip-tjip-wiet-wiet-di-di-di-di-di* (CDNA-archief). Van laatstgenoemde vogel werd bovendien genoteerd dat hij een vrij lange snavel had met een opvallend 'deukje' vlakbij de basis en dat de staart iets langer was dan bij Tjiftjaf (CDNA-archief). Over het algemeen werden uiterlijke kenmerken op grond waarvan Iberische Tjiftjaf kan worden

onderscheiden echter niet of nauwelijks genoteerd en de determinatie was in alle gevallen primair gebaseerd op de zang. Van de vogel van 1989 is wel nog een beschrijving bekend van een roep, die verschilde van die van Tjiftjaf. Deze werd omschreven als een helder *pie* of *tsie*, dat deed denken aan de vluchtroep van een Sijs *Carduelis spinus* (CDNA-archief). Ook van de exemplaren van Belfeld (2001), Castricum (2004) en Vinkhuizen (2004) werd een opvallende roep gehoord en beschreven, een droevig en dalend *siu* (Enno Ebels in litt, Leo Heemskerk in litt, pers obs).

Met name tot het begin van de jaren 1990 was de kennis van Iberische Tjiftjaf bij veel Nederlandse vogelaars nog zeer beperkt. Vermoedelijk zal de determinatie van een deel van de oude gevallen daarom niet eenvoudig zijn verlopen. Iberische Tjiftjaf werd in die tijd nog beschouwd als een ondersoort waardoor de belangstelling niet groot was en van veel gevallen slechts weinig gegevens zijn verzameld. Zelfs van de vogel van 1990 die langdurig op een goed bereikbare plek – het Vondelpark – verbleef, is weinig bekend. Van alle gevallen, behalve dat van 1986, werden geluidsopnamen gemaakt maar de documentatie van gevallen voor 1994 is vrij summier. De kans bestaat dat slechts de meest kenmerkende geluidsopnamen beschikbaar werden gesteld aan de CDNA en enkele vogels waarvan het geluid niet werd opgenomen bereikten de CDNA al helemaal niet.

Halverwege de jaren 1990 groeide de belangstelling voor Iberische Tjiftjaf. Bij veel twitchers wakkerde de beslissing om dit taxon soortstatus toe te kennen (Sangster et al 1997) het verlangen aan om er zelf een in Nederland te horen en zien. De vogel van 2001, die precies op de Duitse grens bij Belfeld verbleef, kon dan ook rekenen op een groot aantal bezoekers. Van veel van de recente exemplaren werden naast geluidsopnamen ook goede foto's en videobeelden gemaakt, zodat de uiterlijke kenmerken van deze vogels uitvoerig bestudeerd konden worden (cf Boon & Slaterus 2005, 2006, Plomp et al 2005, 2006).

De determinatie van de vogel van 2001 – en ook van enkele latere exemplaren – lokte enige discussie uit. Dit kwam omdat behalve de hierboven beschreven zang ook zangstrofen werden gehoord die meer leken op Tjiftjaf. Het was voor veel waarnemers onduidelijk of dit gebruikelijk was voor Iberische Tjiftjaf of dat dit wees op een hybride. Na verloop van tijd werd echter bekend dat dergelijke zangstrofen niet ongewoon zijn voor Iberische Tjiftjaf (zie onder) en kon de determinatie worden afgerond.

Geluid

Eigen geluidsopnamen gemaakt ten noordoosten van Pamplona, Navarra, in de Spaanse Pyreneeën in juni 1999 illustreren hoe gevarieerd de geluiden van Iberische Tjiftjaf zijn. Te horen is hoe enkele vogels in korte tijd verschillende zangstrofen ten gehore brengen. Duidelijk afwijkend van Tjiftjaf waren de zangstrofen die eindigden met een korte triller; een vrij kort *tje-tje-tje-tje-tjif-tididi* of *tsup-tsup-tsup-wiet-wiet-tididi*. Een enkele keer werd de triller achterwege gelaten,

maar ook dan waren de zangstrofen eenvoudig herkenbaar als Iberische Tjiftjaf. Op andere momenten klonk er juist een hakkende zang bestaande uit langere zangstrofen met een druk tempo en verbonden door korte *tidu*-noten. Dan was de gelijkenis met Tjiftjaf opeens groter, al was het hakkende karakter opvallend en leken de *tidu*-noten nadrukkelijker aanwezig dan bij Tjiftjaf. Ook misten deze strofen de regelmatige afwisseling van *tjif*- en *tjaf*-noten zoals bij Tjiftjaf. Soms onderbrak een exemplaar het zingen door herhaaldelijk te roepen; een dalend *siu* dat duidelijk verschilde van de bekende roep van nominaat Tjiftjaf die in toonhoogte stijgt.

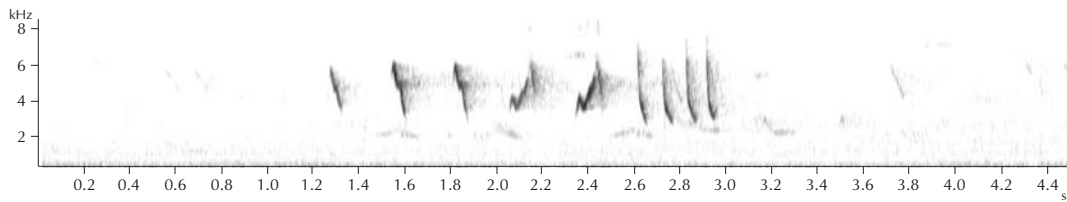
Deze observaties passen binnen wat uit de literatuur bekend is over vocalisaties van Iberische Tjiftjaf. Salomon & Hemim (1992) beschreven de variatie aan zangstrofen en illustreerden dit met zowel voorbeelden die duidelijk verschillen van Tjiftjaf als voorbeelden waarbij het onderscheid tussen beide soorten minder eenvoudig is. Ook de beschrijving van Richards (1999) sluit hierop aan. Hij gaf weer hoe een exemplaar dat zich in het voorjaar van 1999 in Dorset, Engeland, bevond reageerde op het afspelen van geluidsopnamen van Tjiftjaf en Iberische Tjiftjaf, waarbij de variatie aan zangstrofen, gekoppeld aan verschillende gedragingen, werd gedocumenteerd.

Met enige regelmaat worden er vogels opgemerkt die een zang laten horen die niet eenvoudig is toe te schrijven aan een van beide soorten. Zo werd op 25 april 1999 bijvoorbeeld een afwijkende tjiftjaf waargenomen in Nationaal Park Veluwezoom, Gelderland. Geluidsopnamen van deze vogel laten zangstrofen horen waarvan de structuur overeenkomsten vertoont met Iberische Tjiftjaf maar toonhoogte en tempo aanzienlijk afwijken (Magnus Robb in litt). De identiteit van dergelijke vogels kan niet altijd achterhaald worden. Vermoedelijk zal een groot deel van afwijkend zingende vogels betrekking hebben op eerstejaars vogels die tijdens de ontwikkelingsfase van hun zang ongebruikelijke zangstrofen laten horen. Vogelzang is immers een leerproces waarop ook omgevingsfactoren van invloed zijn (cf Constantine & The Sound Approach 2006).

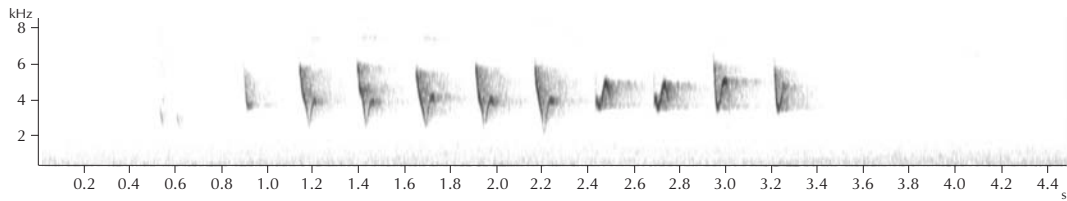
Voorts kunnen mengzangers, zoals beschreven uit de contactzone in de Pyreneeën, voor determinatieproblemen zorgen. Deze vogels kunnen kenmerken van beide soorten binnen een zangstrofe vermengen. Zo kan een strofe bij aanvang bijvoorbeeld lijken op de ene soort maar eindigen als de andere. Net als bij andere soorten, bijvoorbeeld Noordse Nachtegaal *L. luscinia* en Nachtegaal *L. megarhynchos*, treedt dit vooral op wanneer een van beide zich als schaarse soort bevindt temidden van een populatie van de andere soort (Constantine & The Sound Approach 2006). Het is niet uitgesloten dat een deel van de Iberische Tjiftjaffen die als dwaalgast in Noordwest-Europa opduiken door competitie met Tjiftjaf zangstrofen laat horen die kenmerken vertonen van die soort.

Ofschoon zang de meeste aandacht zal trekken vormt ook de dalende roep een bruikbaar kenmerk van Iberische Tjiftjaf. Door het weemoedige karakter wordt

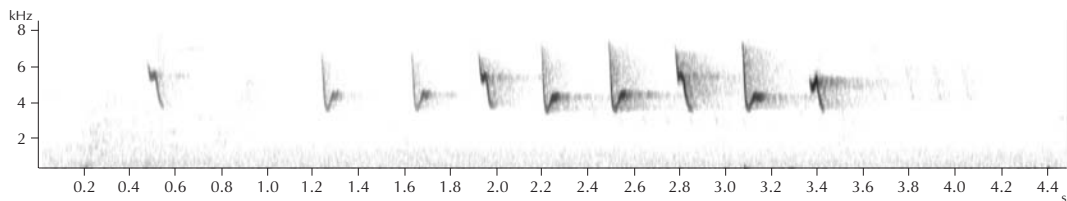
Iberische Tjiftjaffen in Nederland



FIGUUR 1 Iberische Tjiftjaf / Iberian Chiffchaff *Phylloscopus ibericus*, Oosterhout, Alkmaar, Noord-Holland, 10 juni 2006 (Arnoud B van den Berg/The Sound Approach). Kenmerkend is onder meer de korte triller op het einde van deze zangstrofe / The short rattle at the end is characteristic for this song phrase.



FIGUUR 2 Iberische Tjiftjaf / Iberian Chiffchaff *Phylloscopus ibericus*, Pamplona, Navarra, Spanje, 10 juni 1999 (Roy Slaterus). Een zangstrofe zonder triller op het einde, meer gelijkend op Tjiftjaf *P collybita* / A song phrase lacking a rattle at the end, rather similar to Common Chiffchaff *P collybita*.



FIGUUR 3 Iberische Tjiftjaf / Iberian Chiffchaff *Phylloscopus ibericus*, Belfeld, Limburg, 17 juni 2001 (Roy Slaterus)

deze roep soms vergeleken met die van Goudvink *Pyrrhula pyrrhula* (cf van Duivendijk 2002), wat aangeeft dat het verschil met Tjiftjaf aanzienlijk is. De roep van Siberische Tjiftjaf *P c tristis* zou voor enige verwarring kunnen zorgen, maar deze is korter en mist de duidelijke daling van toonhoogte (cf Constantine & The Sound Approach 2006).

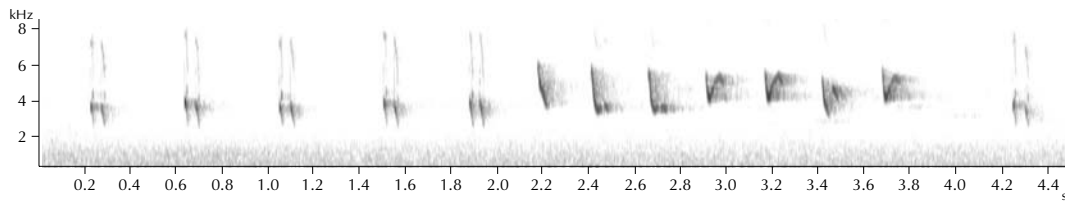
Uiterlijk

De uiterlijke verschillen tussen nominaat Tjiftjaf en Iberische Tjiftjaf zijn subtiel en in het veld moeilijk vast te stellen. Van een aantal van de recente Iberische in Nederland is voldoende beeldmateriaal verzameld om de kenmerken te bestuderen. Er wordt wel gezegd dat het postuur van Iberische langgerechter is, vooral doordat de snavel en staart langer zijn (cf Plomp et al 2005). Op diverse beelden lijkt dat te worden bevestigd. De volgende kenmerken kunnen in het voorjaar in het veld worden opgemerkt: **1** de lichaamsbouw maakt een stevige indruk door relatief lange staart, vleugels en snavel; **2** de kleur van de onderdelen is licht en helder, met licht citroengele borst en onderstaartdekveren en witachtige buik; **3** de kleur van de bovendelen, in het

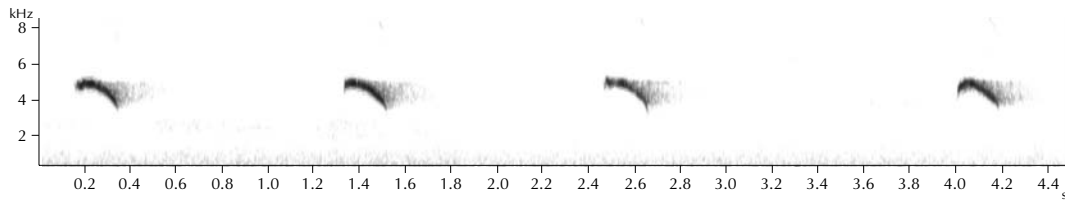
bijzonder rug, stuit en bovenstaartdekveren, is bruin-grijs met een helder groenachtige zweem; **4** de wenkbrauwstreep steekt duidelijk af, voor het oog licht citroengeel en achter het oog witachtig; **5** de halve oogring onder het oog is vaak tamelijk onopvallend en geelachtig van kleur; en **6** de poten zijn donker wijnrood met een lichtere achterzijde (Richards 1999, Salomon et al 2003).

Door een aantal van bovengenoemde kenmerken kan de soort ook aan een Fitis doen denken. Dat is met name in het najaar met eerste-winters het geval die grotendeels geelachtige onderdelen hebben. De combinatie van geelgroene kleur, opvallende wenkbrauwstreep, vrij lange handpenprojectie en lichte randen aan de vleugelpennen doet aan Fitis denken, maar de poten zijn donkerder. Doorslaggevend voor de determinatie van enkele doortrekkers in Marokko in oktober 2006 was de dalende roep (Arnoud van den Berg in litt; cf Dutch Birding 28: 378, plaat 535, 2006).

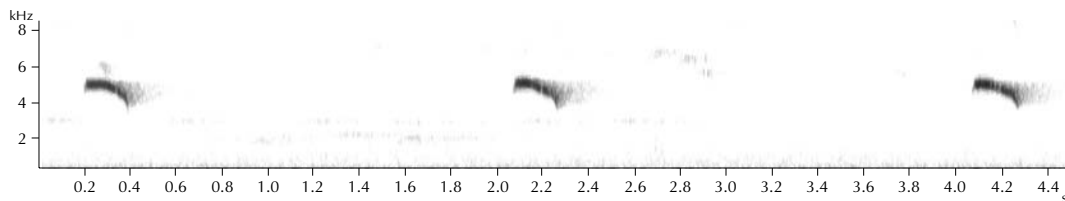
De structuur van de vleugel vormt bij vogels in de hand een bruikbaar kenmerk. De vleugel van Iberische Tjiftjaf is puntiger dan van nominaat Tjiftjaf. Bij laatstgenoemde zijn p3-5 ongeveer gelijk in lengte, terwijl



FIGUUR 4 Iberische Tjiftjaf / Iberian Chiffchaff *Phylloscopus ibericus*, Pamplona, Navarra, Spanje, 10 juni 1999 (Roy Slaterus). Korte *tidu*-noten tussen de zangstrofen kunnen nadrukkelijk aanwezig zijn en geven de zang een nerveus karakter / Short *tidu*-notes between the song phrases can be emphasized, giving the song a nervous character.



FIGUUR 5 Iberische Tjiftjaf / Iberian Chiffchaff *Phylloscopus ibericus*, Pamplona, Navarra, Spanje, 10 juni 1999 (Roy Slaterus). Kenmerkend voor Iberische Tjiftjaf is de dalende toon van deze roep / The downward inflected call is characteristic for Iberian Chiffchaff.



FIGUUR 6 Iberische Tjiftjaf / Iberian Chiffchaff *Phylloscopus ibericus*, Belfeld, Limburg, 17 juni 2001 (Roy Slaterus)

bij Iberische p5 duidelijk korter is dan p3 en p4 (van Duivendijk 2002). Ook is de handpenprojectie opmerkelijk langer: ongeveer driekwart van de tertiallengte, tegenover ongeveer de helft van de tertiallengte bij nominaat (Richards 1999).

Beeldmateriaal van de gevallen in 1994, 2001, 2004 (Amsterdam en Vinkhuizen), 2005 en 2006 laat voldoende uiterlijke kenmerken zien die de determinatie als Iberische Tjiftjaf ondersteunen. Met name het postuur, de heldere kleuren van het verenkleed en de duidelijke wenkbrauwstreep verschillen van het meer 'groezelige' verenkleed van nominaat Tjiftjaf.

Gedrag

Alle gevallen hebben betrekking op zingende mannetjes en met uitzondering van de vogels van 1986, 1987, 1988 en 2002 (Baarn) gedroegen ze zich voor lange tijd territoriaal. Dat betekent dat ze zich in een beperkt gebied ophielden en vanaf een aantal vaste zangposten geregeld hun zang ten gehore brachten. Van de vogel van 1990 zouden geluid en gedrag suggereren dat hij gepaard was en nestelde (van den Berg & Bosman 1999, 2001). Meer dan 15 jaar na dato is

het echter moeilijk te achterhalen waaruit dat bleek en documentatie hiervan is niet voor handen (Ruud Vlek in litt). De meeste exemplaren lieten zich vrij eenvoudig bestuderen op momenten dat ze zongen maar waren verder moeilijk te observeren.

Iberische Tjiftjaffen kiezen vaak zangposten op 3-6 m hoogte in bomen, meestal op kale delen van takken. Tijdens het zingen bewegen ze zich nogal schokkerig en laten ze vaak hun staart trillen tijdens het laatste deel van de zang (pers obs). Zingen doen ze vooral in de ochtenduren. Kort na terugkomst uit de overwinteringsgebieden kan de zang vrijwel onophoudelijk ten gehore worden gebracht. Gedurende de rest van de dag wordt ook frequent gezongen maar vaak minder fanatiek. De overige gedragingen, zoals de neerwaartse staartbewegingen, lijken veel op die van Tjiftjaf (pers obs).

Biotoop

In het noorden van het Iberisch Schiereiland en in aangrenzend Frankrijk broedt Iberische Tjiftjaf met name in rijke loofbossen en gemengde bossen op plaatsen waar het klimaat onder invloed staat van de Atlantische

Iberische Tjiftjaffen in Nederland

Oceaan. Het is er tamelijk koel en vochtig. Verder zuidelijk krijgen drogere en warmere Mediterrane landschappen de overhand. Hier broedt de soort op heuvelachtige plaatsen met kurkeiken of hulsteiken, en langs rivieren waar wilgen of andere bomen groeien (Salomon et al 2003, Elias 2004).

De Nederlandse exemplaren werden vooral aangetroffen in bossen en parken met oude hoge loof- of naaldbomen. Het betrof rijke loofbossen met hoge esdoorns, kastanjes of iepen en gemengde bossen met dennen en berken, maar er waren ook twee gevallen in grote steden, namelijk in het Vondelpark in Amsterdam en in Sorghvliet in Den Haag. Het lijkt er dus op dat Iberische Tjiftjaffen uitsluitend in geschikt broedbiotoop worden ontdekt en niet op zeldzaamheden-hotspots langs de kust.

Discussie

Het valt op dat de documentatie per geval enorm wisselt. Zo is van de vogel van 1986 slechts een beschrijving van de zang opgenomen in het CDNA-archief, terwijl van enkele recente gevallen juist meerdere foto's en uitgebreide video- en geluidsopnamen beschikbaar zijn. Hierdoor is niet in alle gevallen de variatie in zang voldoende vastgelegd en is meestal niets bekend over andere geluiden. Daar komt bij dat alle gevallen betrekking hebben op veldwaarnemingen, zodat biometrische – laat staan genetische – gegevens ontbreken. Hiermee dient zich de vraag aan volgens welke criteria waarnemingen van Iberische Tjiftjaffen die als dwaalgast in Noordwest-Europa worden gemeld door zeldzaamhedencommissies (dienen te) worden beoordeeld. Vooral gevallen die slechts worden gedocumenteerd door een of enkele korte geluidsopnamen vormen een lastig vraagstuk. Het is duidelijk dat een uitvoerige documentatie van de verschillende vocalisaties, opvallende gedragingen en uiterlijke kenmerken van belang is om een antwoord te kunnen geven op de vraag of men met zekerheid te maken heeft met een Iberische Tjiftjaf.

Dankzegging

De volgende personen hebben geholpen bij het verzamelen van de informatie die nodig was voor de totstandkoming van dit artikel: Ruud Altenburg, Arnoud van den Berg, Leo Boon, Jeroen de Bruyn, Mark Constantine, Enno Ebels, Nils van Duivendijk (CDNA), Leo Heemskerk, Marnix Jonker, André van Loon, Magnus Robb, Ran Schols, Lammert van der Veen en Ruud Vlek. Zij worden daarvoor hartelijk bedankt. Voor zijn behulpzaamheid en gastvrijheid ben ik Roland van der Vliet (CDNA) dankbaar.

Summary

IBERIAN CHIFFCHAFFS IN THE NETHERLANDS In the spring of 1967, the first Iberian Chiffchaff *Phylloscopus ibericus* for the Netherlands stayed at Baarn, Utrecht. Back then, it was regarded as a subspecies ('*brehmii*') of Common Chiffchaff *P. collybita*. By 2006, 18 records have been accepted for the Netherlands. In this paper, information is given about their occurrence, identification, vocalizations, behaviour and habitat. None of the records has been published before, other than

in the annual rarities reports of the Dutch rarities committee (CDNA). Most birds were found between 27 April and 10 May in forests and parks. Many were present for more than a month. All were first identified by their distinctive song. Characteristic was a rather short song phrase, made up of short rising and falling notes followed by a simple rattle. Other song phrases were noted as well, especially longer series lacking the typical rattle. Then, the difference with Common Chiffchaff can be less obvious. Apart from sound-recordings of these song phrases the pre-1994 records are documented with little else. Few photographs are available and descriptions of plumage and structure are most often lacking. The record of 1986 is not even documented with a sound-recording, but only with a description of the song. Many of the recent records, however, are accompanied by photographs, video footage and sound-recordings. Reason for this is undoubtedly the increase of interest among birdwatchers now that this taxon is regarded as a full species. Three birds in 2001 and 2004 have been heard calling, a downward inflected *siu*. This call is very different from calls of Common Chiffchaff and forms a useful identification tool. Compared to sound-recordings made in the Spanish Pyrenees in June 1999, the vocalizations of the Dutch birds are very similar. Chiffchaffs performing odd song phrases have been recorded occasionally. Probably, these are mostly first-year birds which have yet to crystallise their song. They can be hard to identify. Also mixed singers, as known from a small contact zone in the Pyrenees, might be hard to identify. Ideally, the documentation of an out-of-range Iberian Chiffchaff should therefore include sound-recordings of the variety of song phrases and the distinctive call. Subtle differences in plumage and structure can also be noted. These include a relatively long tail, wing and bill, as well as bright plumage coloration and well-marked supercilium. In the hand, biometric differences can be found in the wing formula (but none of the Dutch birds has been trapped).

Verwijzingen

- van den Berg, A B & Bosman, C A W 1999, 2001. Zeldzame vogels van Nederland – Rare birds of the Netherlands. Avifauna van Nederland 1. Eerste, tweede druk. Haarlem.
- Boon, L J R & Slaterus, R 2005, 2006. Cursorius jaaroverzicht 2004, 2005. Dvd. Zandvoort.
- van Duivendijk, N 2002. Dutch Birding Kenmerkengids voor vogels van Europa, Noord-Afrika en het Midden-Oosten. Amsterdam.
- Elias, G 2004. Aspects of Iberian Chiffchaff *Phylloscopus ibericus* distribution in Spain and Portugal. Ibis 146: 685-687.
- Constantine, M & The Sound Approach 2006. The sound approach to birding: a guide to understanding bird sound. Poole.
- Helbig, A J, Salomon, M, Bensch, S & Seibold, I 2001. Male-biased gene flow across an avian hybrid zone: evidence from mitochondrial and microsatellite DNA. J Evol Biol 14: 277-287.
- von Homeyer, E F 1871. Über portugiesische Vögel. In: von Homeyer, E F (redactie), Erinnerungsschrift an die Versammlung der Deutschen Ornithologen in Görlitz im Mai: 46-48. Anlage C. Frankfurt an der Oder.
- Isenmann, P & Moali, A 2000. Oiseaux d'Algérie. Parijs.
- Isenmann, P, Gaultier, T, El Hili, A, Azafaf, H, Dlensi, H & Smart, M 2005. Oiseaux de Tunisie / Birds of Tunisia. Parijs.
- Marsh, K 2005. The good bird guide. A species-by-species guide to finding Europe's best birds. Londen.
- Plomp, M, Berlijn, M, van Dam, P, Ebels, E B, Groenendijk, C, Levering, H, van der Maat, G, Menkveld, E, de Waard, H, van der Water, S & Wight, H 2005. Dutch Birding jaaroverzicht 2004. Videocassette/dvd. Linschoten.
- Plomp, M, Berlijn, M, Alards, H, Bernardus, S, Bot, M, Ebels, E B,

- Edelaar, L, Levering, H, van der Maat, G, Menkveld, E, Opperman, E, Sponselee, R & Wight, H-J 2006. Dutch Birding jaaroverzicht 2005. Dvd. Linschoten.
- Redactie Dutch Birding 2003. Naamgeving van taxa in Dutch Birding. Dutch Birding 25: 49-50.
- Richards, C 1999. The Iberian Chiffchaff in Dorset. Birding World 12: 193-200.
- Salomon, M 1987. Analyse d'une zone de contact entre deux formes parapatriques: Le cas des Pouillots véloces *Phylloscopus c. collybita* et *P. c. brehmii*. Rev Ecol 42: 377-420.
- Salomon, M 1989. Song as a possible reproductive isolating mechanism between two parapatric forms. The case of the Chiffchaffs *Phylloscopus c. collybita* and *P. c. brehmii* in the Western Pyrenees. Behaviour 111: 270-290.
- Salomon, M & Hemim, Y 1992. Song variation in the Chiffchaffs (*Phylloscopus collybita*) of the western Pyrenees – the contact zone between *collybita* and *brehmii* forms. Ethology 92: 265-282.
- Salomon, M, Voisin J F & Bried, J 2003. On the taxonomic status and denomination of the Iberian Chiffchaffs. Ibis 145: 87-97.
- Sangster, G, Hazevoet, C J, van den Berg, A B & Roselaar, C S 1997. Dutch avifaunal list: taxonomic changes in 1977-97. Dutch Birding 19: 21-28.
- Seeböhm, H 1877. On the *Phylloscopi* or Willow-Warblers. Ibis 4: 66-108.
- Seeböhm, H 1881. Catalogue of birds in the British Museum. London.
- Svensson, L 2001. The correct name of the Iberian Chiffchaff *Phylloscopus ibericus* Ticehurst 1937, its identification and new evidence of its winter grounds. Bull Br Ornithol Club 121: 281-296.
- Thévenot, M, Vernon, R & Bergier, P 2003. The birds of Morocco. An annotated checklist. BOU Checklist 20. Tring.
- Ticehurst, C B & Whistler, H 1928. On the avifauna of Galicia. Ibis 12: 663-683.
- Ticehurst, C B 1937. *Phylloscopus collybita ibericus*, subsp. nov. Bull Br Ornithol Club 57: 63-64.
- Ticehurst, C B 1938. A systematic review of the genus *Phylloscopus*. London.
- Vaurie, C 1959. The birds of the Palearctic fauna. A systematic reference. Passeriformes. London.
- van der Vliet, R E, van der Laan, J & CDNA 2002, 2003, 2005. Rare birds in the Netherlands in 2001; in 2002; in 2004. Dutch Birding 24: 325-349; 25: 361-384; 27: 367-394.
- van der Vliet, R E, van der Laan, J, Berlijn, M & CDNA 2006. Rare birds in the Netherlands in 2005. Dutch Birding 28: 345-365.

Roy Slaterus, Reitzstraat 99, 2021 TR Haarlem, Nederland (roy.slaterus@gmail.com)

Barnacle Goose in Golestan, Iran, in January 2007

In recent years, bird surveys in Iran by international expeditions have produced several interesting sightings. For instance, Dutch teams participating in recent midwinter counts of waterbirds have found breeding Brown Fish Owl *Ketupa zeylonensis* (van Diek et al 2004) and two River Terns *Sterna aurantia* (Foekens & Schelvis 2006). Further noteworthy discoveries were to be expected, especially because many parts of this vast country are very poorly covered, in ornithological terms.

On 14 January 2007, Edwin de Weerd and Edwin Winkel and their Iranian guides Ramezanali Ghaemi, Mahmood Shakiba, Vahid Kheyraadi and Siamak Massoudi had just completed a two-day count of the Goomishan lagoon, a large wetland on the eastern coast of the Caspian Sea, in the northern province of Golestan. While transferring their luggage and equipment from a boat to a car, parked on a high river bank with good views over the extensive coastal plains, EdW noticed a group of Siberian Greylag Geese *Anser anser rubrirostris*, grazing at a distance of c 1 km. Although the team was in a hurry to return home after a long day of field work, EdW decided to put on his telescope and have a quick look. 'There's a Barnacle Goose between the greylags' he said after a few seconds. A few moments later, also EW watched the Barnacle Goose *Branta leucopsis* in the telescope.

'Unmistakably a Barnacle Goose', was our conclu-

sion. The bird was much smaller than the Greylag Geese and the typical characters were clearly visible: white face with black loreal stripe, black neck and upperbreast, blue-grey upperparts with black-and-white barring, greyish-white belly, white vent and undertail-coverts, black tail, and black bill and legs.

Our Iranian friends also observed the bird and from

117 Barnacle Goose / Brandgans *Branta leucopsis*, with Siberian Greylag Geese / Siberische Grauwe Ganzen *Anser anser rubrirostris*, Goomishan lagoon, Golestan, Iran, 14 January 2007 (Edwin Winkel)



Barnacle Goose in Golestan, Iran, in January 2007

their frowned eyebrows we concluded that we had found something special. The unique character of our discovery soon became clear, since Barnacle Goose was not treated in any of the available field guides (Porter et al 1996, Mansoori 2001) or the recently published checklist of Iranian birds (Scott & Adhami 2006). A confirmation followed a few days later when a high officer of the Department of Environment phoned and congratulated us personally. It was indeed the first record of this species for Iran!

Barnacle Goose breeds on Greenland, Spitsbergen, Nova Zembla and scattered locations in north-western Siberia. Since 1975, the species also breeds on islands in the Baltic Sea and, from 1984, it has also been breeding in the Netherlands and presumably other countries in north-western Europe, in increasing numbers. Barnacle Geese winter in Britain and Ireland and countries east of the North Sea, occasionally south to the northern Mediterranean coast; traditionally, the highest numbers are found in the Netherlands. The species is recorded as a vagrant in the north-eastern United States and – in the eastern part of the Mediterranean – in Turkey (two undocumented reports in

1946/47 and 1961, and one reliable report although not photographed in 2003; Guy Kirwan in litt) and Egypt (one in 1931, present in collection of Entomological Society of Egypt, Cairo; Goodman & Meininger 1989). Therefore, our observation concerns the first photographically documented record of Barnacle Goose for the Middle East.

We thank Hamid Amini, Arnoud van den Berg, Guy Kirwan and Roland van der Vliet for their contributions to this note.

References

- van Diek, H, Felix, R, Hornman, M, Meininger, P L, Willems, F & Zekhuis, M 2004. Bird counting in Iran in January 2004. *Dutch Birding* 26: 287-296.
- Foekens, E & Schelvis, J 2006. Two River Terns in Golestan, Iran, in January 2005. *Dutch Birding* 28: 21-23.
- Goodman, S & Meininger, P L 1989. The birds of Egypt. Oxford.
- Mansoori, J 2001. A field guide to the birds of Iran. Tehran.
- Porter, R F, Christensen, S & Schiermacker-Hansen, P 1996. Field guide to the birds of the Middle East. London.
- Scott, D A & Adhami, A 2006. An updated checklist of the birds of Iran. *Podoces* 1 (1-2): 1-16.

Edwin Winkel, *Het Laar 217, 7414 BP Deventer, Nederland (hravn@home.nl)*
Edwin de Weerd, *Eikenlaan 36, 7907 BJ Hoogeveen, Nederland (funnybirder@hotmail.com)*

Two specimens of Red-necked Stint from Iran collected in July 1941

Red-necked Stint *Calidris ruficollis* breeds in Russia across north-eastern Siberia west to the Taimyr Peninsula and south to c 61°N (Snow & Perrins 1998), as well as in northern and western Alaska, USA (also perhaps on St Lawrence Island and elsewhere; AOU 1998). It mainly winters from southern China and Myanmar east and south through many western Pacific and eastern Indian Ocean islands to Australia and New Zealand, with an unsurprisingly wide scatter of vagrants as far afield as Bermuda, Natal, Peru and the Western Palearctic (Hayman et al 1986, AOU 1998), from where Snow & Perrins (1998) mention records in nine European countries. It appears genuinely rare in the Middle East, with just three records from the United Arab Emirates (UAE) and one from Israel listed by Granit & Smith (2004), whilst two further records from the UAE have been reported since (Balmer & Betton 2004). There are apparently no published records from Iran (Scott & Adhami 2006).

Kratochwill & Kirwan (2004) drew attention to the resources on Iranian avifauna within natural history museums, amongst them the outstanding collection of Walter Norman Koelz from many areas of southern Asia, including Iran. This latter material was extensively worked by Koelz (1939, 1950) and Charles Vaurie (numerous publications, eg, 1965) for both novelties and data concerning geographical variation in passerines and non-passerines. The Koelz holdings are currently housed in the USA, at the Field Museum of Natural History

(FMNH) in Chicago, the University of Michigan Museum of Zoology (UMMZ) in Ann Arbor, and the American Museum of Natural History (AMNH) in New York.

Given increased interest in the avifauna of Iran in recent years, both from outside and within the country, it seems pertinent to record the following. FMNH has two specimens (numbers 21316 and 21317) of Red-necked Stint taken by Koelz, at Burujird [Borujerd], Luristan [Lorestan] (western Iran), on 25 July 1941 (place names within square brackets follow the 2000 edition of the Times Atlas; others are from specimen tags). Both are labelled as female and they are clearly adults, given the noticeably grey larger wing-coverts, contrasting with the rest of the upperparts, and weakly patterned tertials. However, they lack any trace of red on the face and breast, which seems surprising given that Red-necked typically only commences post-breeding moult in July (Hayman et al 1986) or August (Cramp & Simmons 1983), but might be explained by the possibility that failed or non-breeders would commence moulting earlier and that not all birds possess much rufous on the head and face. The Iranian specimens offer a close match in plumage to another female, from Japan, taken on 24 July 1913, also held at FMNH (number 72017). The measurements (in mm) of the two specimens are: FMNH 21316: wing 96.5 (somewhat abraded), tail 47, tarsus 19.17, bill 20.78; FMNH 21317: wing 95 (heavily abraded), tail 39, tarsus 17.8, bill 20.91). Given broad agreement that identification of Red-necked in non-red plumage is difficult compared particularly with Little Stint *C minuta*, the mensural data offer support for the original identification. The wing-

Two specimens of Red-necked Stint from Iran collected in July 1941



118 Red-necked Stints / Roodkeelstrandlopers *Calidris ruficollis* (collected at Borujerd, Lorestan, Iran, on 25 July 1941), Field Museum of Natural History, Chicago, USA, August 2006 (Guy M Kirwan/© Field Museum of Natural History)

lengths are unusually short for Red-necked Stint (all comparisons with data in Cramp & Simmons 1983) but both specimens show abrasion to the primaries to a greater or lesser degree. In contrast, both tarsus and culmen lengths are outside the range of Little, and the bills of the Iranian birds are deeper over their entirety than in typical Little. The following plumage features also point to Red-necked: no trace of pale 'tram-lines' on the mantle; rufous on the upperparts virtually confined to the scapulars (other than the head); and contrasting grey wing-coverts (cf Beaman & Madge 1998).

These two specimens offer the first and thus far only evidence of the occurrence of Red-necked Stint in Iran, and further illustrate the need to carefully evaluate resources available in avian specimen collections.

I thank the following for their support and interest in my work at the Field Museum of Natural History (FMNH): John Bates, Mary Hennen and Tom Schulenberg. Financial support from the Ornithological Society of the Middle East (OSME) and the FMNH enabled my studies of Middle Eastern and Socotran birds in ornithological collections in North America. Chris Bradshaw and Andrew Grieve discussed the identity of the specimens with me.

References

- American Ornithologists' Union (AOU) 1998. The AOU checklist of North American birds. Seventh edition. Washington DC.
- Balmer, D & Betton, K 2004. Around the region. *Sandgrouse* 26: 160-168.
- Beaman, M & Madge, S 1998. The handbook of bird identification for Europe and the Western Palearctic. London.
- Cramp, S & Simmons, K E L (editors) 1983. The birds of the Western Palearctic 3. Oxford.
- Granit, B & Smith, J P 2004. The first Red-necked Stint *Calidris ruficollis* in Israel. *Sandgrouse* 26: 53-55.
- Hayman, P, Marchant, J & Prater, T 1986. Shorebirds: an identification guide to the waders of the world. Beckenham.
- Koelz, W 1939. New birds from Asia, chiefly from India. *Proc Biol Soc Wash* 52: 61-82.
- Koelz, W 1950. New subspecies of birds from southwestern Asia. *Amer Mus Novit* 1452: 1-10.
- Kratochwill, K & Kirwan, G M 2004. Some corrections to, and comments on, recent papers on Iranian bird distributions. *Sandgrouse* 26: 149-151.
- Scott, D A & Adhami, A. 2006. An updated checklist of the birds of Iran. *Podoces* 1: 1-16.
- Snow, D W & Perrins, C M (editors) 1998. The birds of the Western Palearctic. Concise edition. Oxford.
- Vaurie, C 1965. The birds of the Palearctic fauna. A systematic reference. Non-Passeriformes. London.

Guy M Kirwan, 74 Waddington Street, Norwich NR2 4JS, UK (GMKirwan@aol.com)

Flock of 14 Relict Gulls in southern Russia and north-western Kazakhstan in May 2000

On 7 May 2000, V Piskunov and A Antonchikov were counting birds along the Maly Uzen' river at the border between Kazakhstan and Russia in Saratov province, southern Russia. Near the village of Dryamsky (50:19.54 N, 47:49.04 E), they discovered a flock of 14 gulls *Larus*, initially flying high but soon descending upon ploughed fields. Two gulls settled at a fairly close distance of c 40 m, the others at c 70 m, and all were easy to observe using binoculars. They were accompanied by other gulls, including Pallas's *L. ichthyaetus*, Black-headed Gulls *L. ridibundus* and Little Gulls *L. minutus*, which allowed the observers to accurately judge their size (Piskunov et al 2001). When the observers tried to get closer to the gulls, they took off, regrouped and flew away, in a quick and determined flight, and crossed the Maly Uzen' river into Kazakhstan.

The calls of the birds suggested this was a flock of migrants. It was noted twice, when the flock was descending from high in the sky. It was this unfamiliar sound that attracted our attention to the birds in the first place. When leaving, the birds showed, for a moment, similar vocal activity.

Description

SIZE & POSTURE Medium sized gulls, clearly larger than Black-headed Gull but significantly smaller than Pallas's Gull.
PLUMAGE Dark-headed. On front side, hood extending down to upper part of neck, on back side hood ending on nape. Area around eye contrasting with dark background, as result of very broad white eye-crescents. All 14 birds showing similar wing-tip pattern, closely resembling that of Pallas's Gull next to them.

BARE PARTS Bill and leg dark red.

VOCALIZATIONS No recordings or written description made but calls attracting attention as sounding unfamiliar, clearly differing from call of Mediterranean Gull *L. melanocephalus* heard day before and recordings of latter consulted afterwards. (Observers did not have access to recordings of Relict Gull *L. relictus* for immediate comparison.)

Identification

On the basis of the combination of these characters, the birds were identified as adult Relict Gull. Second calendar-year Mediterranean Gull, a rare spring migrant in the area, is closest in appearance, having dark subterminal markings on the wing-tip, with more or less developed black areas on the outer web and along the shaft on the inner web. Relict, however, is clearly larger than Mediterranean. This is not always obvious in the field but in this case the size difference was established beyond any doubt. The characters of Relict were shown by all birds in the group and all had the same plumage. Mediterranean in their second calendar-year are, on the contrary, highly variable and may differ individually by coloration and by the pattern of black on the primaries. Besides, the black markings on the primaries differ from the pattern shown by both

Relict and Pallas's Gull (especially on p9 and p10). The pattern of white around the eye also differs between Relict and Mediterranean. Relict shows broad white crescents, which often meet behind the eye, thus giving a 'spectacled' appearance. In Mediterranean, the white crescents are markedly narrower. Finally, in Mediterranean, the dark hood includes not only the nape and throat, but also the front and back side of the neck, whereas in Relict the hood ends on the nape, as with the birds at Maly Uzen' (cf Enticott & Tipling 1998, Olsen & Larsson 2004).

Mediterranean Gull is a rare spring visitor in the area. In Saratov province, the species was first noted in 2000. We observed two adult Mediterranean near the village of Niva on 6 May 2000.

Discussion

Relict Gull breeds in Central Asia and is known to winter only in south-eastern Asia. This perception of the species' occurrence has not really changed despite the reported recovery of a ringed bird in Bulgaria in 1978 (Nankinov 1989, 2001, cf Gavrilov & Gavrilov 2000). Many considered this a case of mistaken identity but a subsequent report of a ring found in Turkey in 1990 (Gavrilov & Gavrilov 1999, 2000, cf Nankinov 2001) again raised the possibility of an alternative wintering ground for this very rare gull species. Gavrilov & Gavrilov (1999) suggested the possibility 'that these unexpected recoveries in a south-western direction could be related to ancient migration routes'. The occurrence of these 14 birds in Saratov province appears to fit into this pattern. It should be noted that Olsen & Larsson (2004) erroneously state that this record occurred in Ukraine in May 2001, rather than in the Russia/Kazakhstan border area in May 2000.

The group behaviour of the 14 Relict Gulls, their vocal activity when the group fell apart and the apparent urge to reunite, point towards this being a migrating flock. The circumstances of this record differ markedly from those of many accidental records of other species in the northern part of the Lower Volga region. In the majority of cases, records of vagrant gulls refer to single birds, which usually stayed for several days in the area where they had been discovered. A group of vagrants has never been encountered. It was even a larger flock than usually encountered during migration for Relict Gull (Auevov 1980). The expected arrival date of this group at a 'nearby' breeding site (for example Lake Alakol in eastern Kazakhstan) would fully coincide with the usual arrival time in the colonies (Zubakin 1988).

This is the first documented record for Russia and the first for north-western Kazakhstan (Arend Wassink in litt). All known breeding sites in Kazakhstan are in the east of the country. It is also the first record for Europe if the Bulgarian ringing recovery is considered doubtful.

The authors are grateful to Geert Groot Koerkamp for the translation from Russian into English and for his encouragement to write this note. Arend Wassink commented on the text.

Flock of 14 Relict Gulls in southern Russia and north-western Kazakhstan in May 2000

References

- Auezov, E M 1980. [Biology of Relict Gull and measures for its conservation.] Alma Ata. [In Russian.]
- Enticott, J & Tipling, D 1998. Photographic handbook of the seabirds of the world. Revised edition. London.
- Gavrilov, E I & Gavrilov, A E 1999. [Relict Gull *Larus relictus* Lönnb. A new mystery.] Selevinia 6: 187-188. [In Russian.]
- Gavrilov, E I & Gavrilov, A E 2000. Possible ringing recoveries of Relict Gull in Bulgaria and Turkey. Dutch Birding 22: 219-221.
- Nankinov, D 1989. [Gull species in Bulgaria.] Priroda 38: 50-54. [In Bulgarian.]
- Nankinov, D 2001. Die Lönnbergmöwe *Larus relictus*: Eine neue Art für die Fauna der westlichen Paläarkt. Orn Mitt 53: 120-121.
- Olsen, K M & Larsson, H 2004. Gulls of Europe, Asia and North America. Second edition. London.
- Piskunov, V V, Antonchikov, A N & Belyachenko, A V 2001. [Actual situation and changes in the avifauna of the northern part of the Lower Volga region.] In: [Current problems of study and conservation of birds in Eastern Europe.] Proc 11th Russ Ornithol Conf Kazan, pp 490-491. [In Russian.]
- Zubakin, V A 1988. [Relict Gull *Larus relictus* Lönnberg. In: Birds of the USSR. Larids.] pp 69-77. Moscow. [In Russian.]

Vladimir V Piskunov, Saratov State University, Faculty of Biology, ul. Astrakhanskaya 83,
410012 Saratov, Russia
A N Antonchikov, Russian Bird Conservation Union, Saratov branch, PO Box 1385,
410017 Saratov, Russia (rbcusb@overta.ru)

Moult sequence in second calendar-year Baltic Gull at Amsterdam in May 2006

From 25 to 27 May 2006, a second calendar-year Baltic Gull *Larus fuscus fuscus* was present at Erasmusgracht, Amsterdam, the Netherlands. It had been colour-ringed ('red CJC9') on 28 June 2006 as a 'young out of the nest' at Pori, Finland (61:39 N 21:23 E), a location within the breeding range of Baltic Gull (cf Olsen & Larsson 2004). Prior to being recorded in Amsterdam, it had been observed in Anza, Agadir, Morocco, on 23 February 2006 (Seppo Niiranen in litt). If accepted by the Dutch rarities committee (CDNA), CJC9 will become the sixth Baltic Gull for the Netherlands. Altenburg et al (2006) provided an overview of the previous records (only birds colour-ringed as pullus from known provenance are considered acceptable, on current view). This paper presents a description, discusses the identification and puts CJC9's moult pattern into a wider perspective. Hereafter, *L f fuscus* is referred to as *fuscus*; the western Lesser Black-backed Gull taxa *L f graellsii* and *L f intermedius* are referred to as *graellsii* and *intermedius*, respectively.

The description is based on field notes by Ruud Altenburg and photographs by RA, Arnoud van den Berg, Ronald van Dijk, Jan den Hertog, Jan van der Laan and Theo Muusse.

STRUCTURE Long-winged, small and slenderly built second calendar-year Lesser Black-backed Gull *sensu lato*.

HEAD White with fine streaking around eye, on crown and on ear-coverts.

UPPERPARTS Scapulars dark grey or brown-grey, some with and some without dark brown shaft-streaks and bold markings. Rearmost scapulars dark brown, with broad white tip and dark subterminal markings, similar to second-generation tertials.

UNDERPARTS Throat and belly white; chest side and flank very sparsely blotched. Undertail-coverts very sparsely spotted.

WING Innermost greater, median and lesser coverts brown-grey non-juvenile feathers with dark shaft and slightly worn pale tip. Most median coverts fresh, with pale edges and some with obvious internal markings. Remaining upperwing-coverts

worn juvenile feathers; especially central greater coverts abraded to pale brown. Upper four tertials in left wing dark brown with broad white tip, lower two retained paler brown feathers. In right wing, upper two tertials renewed, third tertial apparently growing and lower three juvenile. All secondaries juvenile. Inner four primaries and corresponding coverts in both wings fully grown blackish-grey second-generation feathers, in flight clearly contrasting with dark brown secondaries and retained outer six primaries.

TAIL All tail-feathers juvenile, with worn brown tip. Rump and uppertail-coverts almost white, with few dark markings on central feathers.

BARE PARTS Bill dark but slightly paler at base. Eye dark; iris dark brown, not black. Leg greyish-pink.

VOICE No calls heard.

BEHAVIOUR Often actively feeding on bread among Lesser Black-backed Gulls and European Herring Gulls *L argentatus*.

MOULT No signs of active moult except for single growing tertial.

The identification of CJC9 as *fuscus* is straightforward, as this is the only taxon of Lesser Black-backed Gull breeding in Finland (cf Olsen & Larsson 2004). It is interesting to test if this bird would have been identifiable as *fuscus* had it not been wearing a colour ring. Its small size, slender built and very long wings point to *fuscus*, but by no means exclude *intermedius*. In fact, the combination of rather pale grey scapulars, well-marked second-generation wing-coverts and a restricted post-juvenile moult better fit the average *intermedius* than *fuscus*. First-winter *fuscus* have a very variable moult. The most advanced birds returning from the wintering grounds to Europe are more than a full moult cycle ahead of the slowest moulting individuals (Rauste 1999, Koskinen & Rauste 2006). Only a small portion of the *fuscus* returning to Finland in their second calendar-year show a moult comparable to CJC9 (cf Koskinen & Rauste 2006). While CJC9 is inseparable from *intermedius* when perched, it does reveal an essential character in flight: on the wintering grounds, it has replaced the inner primaries. In this respect it differs from all known-age second calendar-year *graellsii* and *intermedius* recorded so far (Gibbins 2004, Winters 2006, pers obs).

Moult sequence in second calendar-year Baltic Gull at Amsterdam in May 2006



119 Baltic Gull / Baltische Mantelmeeuw *Larus fuscus fuscus* (CJC9), second calendar-year, Erasmusgracht, Amsterdam, Netherlands, 25 May 2006 (Ronald van Dijk). This bird shows restricted moult for *fuscus*: many lesser and greater coverts are still worn juvenile feathers. **120** Baltic Gull / Baltische Mantelmeeuw *Larus fuscus fuscus* (CJC9), second calendar-year, Erasmusgracht, Amsterdam, Netherlands, 25 May 2006 (Theo O V Muusse) **121** Baltic Gull / Baltische Mantelmeeuw *Larus fuscus fuscus* (CJC9), second calendar-year, Erasmusgracht, Amsterdam, Netherlands, 25 May 2006 (Arnoud B van den Berg). Note second-generation inner primaries (p1-4). All tail-feathers, secondaries and outer primaries (p5-10) are retained juvenile feathers. **122** Baltic Gull / Baltische Mantelmeeuw *Larus fuscus fuscus*, second calendar-year, Al Hadd, Bahrain, 5 March 1999 (Martin Reid). This bird had been colour-ringed in Finland. It is actively replacing wing-coverts, primaries and tail-feathers; all secondaries are still juvenile.

Second calendar-year Lesser Black-backed Gulls *sensu lato* observed in spring and summer in western Europe also show highly variable moult patterns. Winters (2006) used these patterns to reconstruct the moult sequence in juvenile/first-winter birds and deduced that first the tail-feathers are renewed, then the secondaries and finally the primaries. This sequence is different from the first complete moult taking place in the summer of the second calendar-year, in which the inner primaries are replaced first. Only when approximately half of the primaries have been renewed will the replacement of rectrices and secondaries begin. Extrapolating the moult patterns of birds he observed in the Netherlands to *fuscus*, Winters (2006) concluded that

‘Altogether, all [second calendar-year] birds seem to perform the same moult but at different times and locations and of varying extent. From this point of view, the complete moult of many *fuscus* during the first winter is best regarded as a ‘normal’ but exceptionally extensive first moult rather than a time-shifted complete moult’. the complete moult of many *fuscus* during the first winter is best regarded as a ‘normal’ but exceptionally extensive first moult rather than a time-shifted complete moult’.

However, the replaced inner primaries but retained juvenile tail-feathers and secondaries of CJC9 suggest a sequence that is in line with the first stage of the complete moult. Plate 122 of a *fuscus* photographed in Bahrain indicates that CJC9 is no exception. Another

example is plate 534 in Olsen & Larsen (2004), which shows a bird from Israel that has dropped p6 and is actively moulting wing-coverts; its visible secondaries are juvenile. Furthermore, CJC9 is not the only second calendar-year *fuscus* returning to Europe with a moult that does not fit the patterns seen in *graellsii/intermedius*. For example, the bird depicted in plate 36 and 38 in Rauste (1999) has replaced its inner primaries but retained its juvenile secondaries, while the tail-feathers are being replaced with second generation ones (Visa Rauste in litt).

We conclude that the moult pattern shown by CJC9 is different from that of most Lesser Black-backed Gulls observed in western Europe. However, it must be stressed that moult patterns should be interpreted with great care, because patterns reveal only the final result of a moult, not the sequence itself. This problem is particularly important to bear in mind when trying to infer the moult sequence of the most advanced birds seen in spring/summer of their second calendar-year. Given the paucity of observations from the wintering grounds, it is impossible to draw any firm conclusions about the frequency of the moult sequence shown by CJC9 and which seems to be unique to *fuscus*. Nonetheless, a study of photographs in the literature and on web sites indicates that it is likely to occur more frequently than presumed by Winters (2006). CJC9 apparently has wintered among *graellsii* and

intermedius in Morocco. Although the extent of its moult is comparable to those taxa, intriguingly its moult sequence appears not to be.

Visa Rauste and Hannu Koskinen provided valuable data and never got tired of discussing large gulls, both for this paper and the previous one on CRK4. Risto Juvaste is responsible for the colour-ringing project of *fuscus* in Finland. Seppo Niiranen of the Finnish ringing office is thanked for the information about the ring recovery. Chris Gibbins and Martin Reid have commented on the manuscript.

References

- Altenburg, R G M, Muusse, M J M, Luijendijk, B-J & Muusse, T O V 2006. Restricted moult in second calendar-year Baltic Gull. *Dutch Birding* 28: 162-164.
Gibbins, C N 2004. Is it possible to identify Baltic and Heuglin's Gulls? *Birding Scotland* 7: 154-186.
Koskinen, H & Rauste V 2006. The primary moult of Baltic Gull *Larus fuscus fuscus* during the first 15 months. *Dutch Birding* 28: 158-161.
Olsen, K M & Larsson, H 2004. Gulls of Europe, Asia and North America. Second edition. London.
Rauste, V 1999. Kennzeichen und Mauser von 'Baltischen Heringsmöwen' *Larus [fuscus] fuscus* und 'Tundramöwen' *L. [fuscus] heuglini*. *Limicola* 13: 105-128, 153-188.
Winters, R 2006. Moult and plumage variation in immature Lesser Black-backed Gulls in the Netherlands. *Dutch Birding* 28: 140-157.

Ruud G M Altenburg, Egidijsstraat 3-2, 1055 GK Amsterdam, Netherlands (r.altenburg@xs4all.nl)
Bert-Jan Luijendijk, Anemoonstraat 8, 3261 XB Oud-Beijerland, Netherlands (bjluijendijk@kpnplanet.nl)
Mars J M Muusse, Veenweidestraat 4F, 1441 NH Purmerend, Netherlands (marsmuusse@wanadoo.nl)
Theo O V Muusse, Billitonstraat 19, 3312 SB Dordrecht, Netherlands (theomuusse@chello.nl)

CDNA-mededelingen

Recente CDNA-besluiten Op de wintervergadering van de Commissie Dwaalgasten Nederlandse Avifauna (CDNA) op 27 februari 2007 zijn onder andere de volgende besluiten genomen. Maar liefst zeven (onder)soorten zijn bekrachtigd als nieuwe taxa voor de Nederlandse lijst: Buffelkopeend *Bucephala albeola* (IJmeerdijk, Almere, Flevoland, en Muiden, Noord-Holland, vanaf 5 november 2004; daarna op diverse andere locaties en terugkerend in de winters van 2006/06 en 2006/07); Amerikaanse Bosruiter *Tringa solitaria* (Wissenkerke, Zeeland, 14-17 mei 2006; aanvaard als ondersoort *T. s. solitaria*); Dunbekmeeuw *Larus genei* (De Kreupel en Medemblik, Noord-Holland, 5-6 mei 2006 (maximaal drie); gevolgd door twee exemplaren op 6 mei (Groede, Zeeland) en twee op 6-9 mei (Dollard, Groningen)); Kumliens Meeuw *L. glaucoides kumlieni* (Terschelling, Friesland, 29 januari 2005); Oostelijke Baardgrasmus *Sylvia cantillans albirostrata* (Uithof, Den Haag, Zuid-Holland, 28 mei 2004); Zangors *Melospiza melodia* (Kabbelaarsbank, Zuid-Holland, 30 april 2006; aanvaard als behorend tot de nominaat-groep); en Geelkoptroepiaal *Xanthocephalus*

xanthocephalus (Terschelling, 2-3 juli 1982).

Besloten is om Kleinst Waterhoen *Porzana pusilla* af te voeren van de lijst van beoordeelsoorten, met ingang van 1 januari 2007. Indiening van nog niet behandelde waarnemingen van voor die datum wordt zeer op prijs gesteld. Er zijn geen wijzigingen in de lijst met taxa waarvoor de zogeheten 'omgekeerde bewijslast' geldt (aanvaarding alleen mogelijk als onweerlegbaar is gedocumenteerd dat de vogel in kwestie ongeringd en ongemarkeerd was).

De twee aanvaarde gevallen van Amerikaanse Oeverloper *Actitis macularius* op de Nederlandse lijst zullen gaan herrouleren omdat er de afgelopen jaren enkele publicaties zijn verschenen over afwijkende Oeverlopers *A. hypoleucos* die kenmerken vertoonden van Amerikaanse Oeverloper (en andersom).

Pim Wolf heeft met ingang van 1 januari 2007 afscheid genomen als commissielid; hij is inmiddels opgevolgd door Arjan Ovaa uit Margraten, Limburg, die voor een periode van vier jaar is aangetreden als nieuw commissielid. LAURENS B STEIJN & ROLAND E VAN DER VLIET

DBA-nieuws

Smoeleboek gepresenteerd Op 17 maart 2007 is op de Dutch Birding-dag in Lunteren, Gelderland, het 'Smoeleboek' van Dutch Birding gepresenteerd. Onder de titel *Birders – aan de andere kant van de kijker* hebben de drie samenstellers (Bart-Jan Prak, Peter de Vries en Mark Zekhuis) op handzame en luchtige wijze de persoonsgegevens van c. 250 fanatieke vogelaars in Nederland gebundeld. Het betreft voor het merendeel leden van de semafoongroep van Dutch Birding, aangevuld met enkele bekende 'veldvogelaars' die het zonder pieper af kunnen. Het boekje telt bijna 200 pagina's en heeft een kop in de vorm van een inleiding door Klaas Eigenhuis – met een terugblik op bijna 30 jaar DBA – en een lange staart in de vorm van een interessante analyse van alle semafoonmeldingen in 2000-05, 13 soms hilarische, opmerkelijke en altijd herkenbare verhalen uit de twitchhistorie van de DBA (onder de kop 'Birders in actie') en het 'Groot lexicon der vogelaars' met verklaringen van bekende termen uit het twitchersjargon. Zoals het een veldgids betaamt eindigt het boekje met een checklist ('streeplijst') van de vogelaars die in het boekje aan bod komen. Zo kan na determinatie in het veld afgevinkt worden wie dat 'jarenlang-bekende-maar-toch-nooit-op-naam-gebrachte' gezicht was. Het boekje is tot stand gekomen met hulp van Theo Admiraal (proces), Gijsbert van der Bent en Enno Ebels (eindredactie) en Cecilia Bosman, René Pop en René van Rossum (ontwerp, fotobewerking en opmaak) en natuurlijk van alle vogelaars die hun gegevens hebben ingestuurd. Het is verkrijgbaar door EUR 17.50 (inclusief verpakking en verzending) over te maken op bankrekening 549332065 ten name van Dutch Birding Association te Castricum, onder vermelding van 'Smoeleboek'. Vergeet niet uw adresgegevens te vermelden.

Dutch Birding-vogeldag in De Werelt op 17 maart 2007 Het geografische middelpunt van Nederland, ruime gelegenheden voor parkeren, lezingen, vogelaarsbeurs, workshop en bijpraten, vriendelijke service en zelfs een Steppekievit *Vanellus gregarius* op slechts 13 km afstand – de Dutch Birding Association had het zaterdag 17 maart 2007 slechter kunnen treffen met het nieuwe onderkomen voor de jaarlijkse vogeldag. Congrescentrum De Werelt te Lunteren, Gelderland, voelde nog wat onwennig na bijna 20 vogeldagen in de meer 'basic' collegezalen van de Faculteit Diergeneeskunde in Utrecht. Maar het is duidelijk: hier komen we nog wel eens terug! In zijn voorwoord bedankte voorzitter Gijsbert van der Bent Vogelbescherming Nederland voor de royale gift die de organisatie van de Dutch Birding-vogeldag in het nieuwe onderkomen mede mogelijk heeft gemaakt. Het door sponsor Swarovski ter beschikking gestelde carbonstatief (waarde EUR 540.00) voor de ontdekker van de 'Soort van de Week' tijdens de Dutch Birding-vogelweek op Texel, Noord-Holland, in oktober 2006 ging naar Marcel Capello uit Philip-

pine, Zeeland. Hij ontdekte op 8 oktober de Aziatische Roodborsttapuit *Saxicola maurus*.

The Sound Approach (TSA) heeft vorig jaar heel wat losgemaakt met het boek *The Sound Approach to birding*, dat meerdere prestigieuze prijzen in de wacht sleepte. Mark Constantine en Magnus Robb gaven enkele basislessen op het gebied van geluiden en sonogrammen, inclusief goochelact. Het aankomende (najaar 2007) boek over 'petrels' belooft net zo spectaculair te worden als de eersteling. De stormvogelgeluiden die Magnus liet horen waren dat al. Arnoud van den Berg, MC, Killian Mullarney, MR, Klas Strandberg (zie www.telinga.com) en Pim Wolf verzorgden voor TSA ook drie goed bezochte workshops. Marc Guyt liet prachtige beelden zien van de zeevogels en enkele zeer bijzondere landvogels die hij tegenkwam gedurende zijn 'Atlantic Odyssey' van Vuurland, via het zuidpoolgebied, Tristan Da Cunha en St Helena naar het tropische Ascension.

Omdat er ditmaal geen lezing tegenover stond deden veel meer mensen dan gebruikelijk mee aan de mystery bird-competitie (beelden en geluiden) van Rob van Bemmelen en Dick Groenendijk. Er werden prijzen beschikbaar gesteld door Cursorius, TSA, Birding Breaks, Natuur Digitaal, Jan Alex de Roos en Bas van den Boogaard (ingelijste foto van de Blauwstaart *Tarsiger cyanurus* van Zandvoort). Het was dit jaar niet makkelijk. Hoewel Killian Mullarney, een van de giganten van de Europese birding scene, zich schaamde voor zijn fouten was hij met 14 goed (van de 21) toch de beste. De tweede prijs was voor Nils van Duivendijk met 13 goed. 10 goede antwoorden hadden Gerben Mensink, René van Rossum, Jan Hein van Steenis en Laurens Steijn. Mark Gal en Teus Luijendijk volgden met negen goed.

Daan Schoonhoven van Birdpix liet zien wat er tegenwoordig allemaal mogelijk is met digitale fotografie. De ene na de andere fantastische vogelfoto werd vertoond. Daar zaten veel prijswinnaars tussen van de wedstrijden 'Beste vogelfoto van 2006' en 'Beste foto zeldzame vogel van 2006', gesponsord door de ASN-bank. 'DBA-huisfotograaf' Chris van Rijswijk won laatstgenoemde wedstrijd met een foto van de Zwartkopgors *Emberiza melanocephala* van de Brouwersdam, Zeeland, in oktober 2006 en kreeg een cheque uitgereikt van EUR 350.00.

Actueel waren de ingelaste korte lezing van Remco Hofland over het hoge aantal Steppekieviten dat in februari 2007 in het noorden van Syrië werd ontdekt door zijn Nederlands-Syrische Steppekievit-expeditie, en de lezing van Ronald Messemaker over de bedreigde Atlantische regenwouden van Brazilië. Wim Wiegant sloot traditioneel en op geheel eigen wijze af, niet gehinderd door de entourage (waarin ook de VVD partijcongressen houdt) en zonder een blad voor de mond te nemen. Altijd leuk aan Wim: het noemen van man en paard.

In de foyer deden verschillende standhouders meer of minder goede zaken. Bijzonder goed ging de verkoop van het op deze dag verschenen 'Smoelenboek' (*Birders – aan de andere kant van de kijker*); meer dan de helft van de vogelaars die in het boek figureren hebben het aangeschaft bij de DBA-stand. Voor de bestelwijze van dit boekje, zie boven.

Het leek in de ochtenduren en bij de lunch rustiger dan in voorgaande jaren. Het mooie weer zal daar

mede schuldig aan zijn geweest maar ook het gependel naar de Steppekievit om de hoek. Dit jaar was het door de nieuwe locatie niet mogelijk maar volgend jaar is het streven weer om de Dutch Birding-vogeldag te houden op de eerste zaterdag van februari, in normale winters de ultieme slappe maand voor vogelend Nederland en dus bij uitstek geschikt voor een Dutch Birding-vogeldag. GJSBERT VAN DER BENT

Corrigenda

In het artikel van Guy Kirwan en Hadoram Shirihai over het Huisgorzen *Emberiza striolata/sahari*-complex (Dutch Birding 29: 1-19, 2007) zijn door een technisch probleem onbedoeld enkele regels in de lay-out verschoven en/of verdubbeld. Belangrijk is dat hierdoor in de zin op de overgang van pagina 13 naar 17 enkele woorden zijn weggevallen. Onderaan deze corrigenda wordt daarom de betreffende zin in de paragraaf 'Conclusions' nogmaals afgedrukt, met de aanvankelijk ontbrekende woorden onderstreept. Wij verontschuldigen ons voor deze fout.

In het bijschrift bij plaat 56 (Dutch Birding 29: 49, 2007) werd niet de juiste datum vermeld. De foto werd gemaakt op 15 januari 2007.

In het bijschrift bij plaat 81 (Dutch Birding 29: 63, 2007) werden niet de juiste fotograaf en datum vermeld. De foto werd gemaakt door Willem Pompert op 1 december 2006.

In het bijschrift bij plaat 89-90 (Dutch Birding 29: 65, 2007) werd de naam van de fotograaf niet geheel juist vermeld. De foto werd gemaakt door Gertjan van Velthuisen. REDACTIE

Corrigendum Huisgorzen *Emberiza striolata/sahari*-complex (p 13, rechter kolom, vanaf zesde regel van onder) / corrigendum House Bunting *Emberiza striolata/sahari* complex (p 13, right column, starting from sixth line from below):

These facts hint at a relatively young speciation event

In the paper by Guy Kirwan and Hadoram Shirihai on the House Bunting *Emberiza striolata/sahari* complex (Dutch Birding 29: 1-19, 2007), a few lines in the layout were unadvertently shifted and/or doubled due to a technical problem. Importantly, this also resulted in the disappearance of some words in the sentence running from page 13 to 17. Therefore, at the end of these corrigenda, this sentence in the paragraph 'Conclusions' is printed again, those words missing at first being underlined. We apologise for this mistake.

In the caption of plate 56 (Dutch Birding 29: 49, 2007) the wrong date was mentioned. The photograph was taken on 15 January 2007.

In the caption of plate 81 (Dutch Birding 29: 63, 2007) the wrong photographer and date were mentioned. The photograph was taken by Willem Pompert on 1 December 2006.

In the caption of plate 89-90 (Dutch Birding 29: 65, 2007) the name of the photographer was mentioned incorrectly. The photograph was taken by Gertjan van Velthuisen. EDITORS

but in contrast with previous authors, who have pointed to the existence of small numbers of apparent intergrades between the *sahari* and *striolata* (*jebelmarrae*) groups as evidence for maintaining the complex as a single species, we consider that at least some of the purported 'hybrid' specimens are, in fact, perfectly diagnosable as members of the *striolata* group.

Aankondigingen & verzoeken

The birds of Mauritania An annotated check-list of the birds of Mauritania is in preparation. Ornithologists are kindly requested to send their records to the main author: Paul Isenmann, CEF/CNRS, 1919 route de Mende, 34293 Montpellier cedex 5, France, e-mail paul.isenmann@cefe.cnrs.fr.

Syria check-list in preparation Recent bird conservation work in Syria has underlined our lack of knowledge about the country. The available published literature dates back to the early 1990s and does not reflect important recent discoveries of breeding Bald Ibis

Geronticus eremita or Iraq Babbler *Turdoides altirostris*, wintering Sociable Lapwings *Vanellus gregarius* or the vast numbers of waterfowl using Syria's wetlands. Keith Betton and David Murdoch are writing a new check-list for Syria for publication by the Ornithological Society of the Middle East (OSME) as a supplement to their journal, Sandgrouse. Quite a number of birders have visited Syria over the past five years, and they are asked to share their records with OSME to ensure that the check-list is accurate. Please send any trip reports or data to: Keith Betton, 8 Dukes Close, Folly Hill, Farnham, Surrey GU9 0DR, UK, email keithbetton@hotmail.com.

Aankondigingen & verzoeken

Website on identification of Heuglin's Gull in western Europe Heuglin's Gull *Larus heuglini* is the least known large gull in Europe. It was not until the late 1990s that several papers were published on its identification. These raised awareness of the appearance of Heuglin's and its occurrence outside of what was perceived to be its normal range (Heuglin's breeds in Siberia and winters in the Middle East, eastern Africa and parts of southern Asia). However, unlike Caspian Gull *L. cachinnans*, a species for which much progress on identification was made in just a few years, Heuglin's remains something of a mystery.

Even though there are publications on juvenile, third calendar-year, sub-adult and adult Heuglin's Gull, these age classes are extremely similar to Lesser Black-backed Gull *L. fuscus graellsii/intermedius*. There is, however, one age class that seems to offer possibilities for identification in western Europe: those second calendar-year birds that have returned from their wintering grounds, between March and July. This age group and time period is the focus of a new website dedicated to the identification of Heuglin's, which was announced in a short note discussing two candidate second calendar-year Heuglin's in Amsterdam, Noord-Holland, the Netherlands, in spring and summer 2006 (Dutch Birding 28: 269-271, 2006).

The website has two objectives. The first is to provide an idea of the variation in plumage, moult and structure of Lesser Black-backed Gull and Baltic Gull *L. f. fuscus* and Heuglin's Gull. For this, we use only *graellsii*, *intermedius* and *fuscus* that have been ringed as pulli on respective breeding grounds. For Heuglin's, the basic data set has been compiled by Visa Rauste in Syktyvkar, Russia, where Lesser Black-backed should not occur. We also have included some data on (presumed) Heuglin's photographed in Finland. The second objective of the website is to ask for help. We would like to receive photographs of any ringed second calendar-year Lesser Black-backed found in the period March-July. Hopefully with this support we will be able to get a better understanding of the variation in *graellsii* and *intermedius*. This will help us to establish the exact differences with Heuglin's and to prepare the identification paper that we hope to publish in time.

The website can be found at www.gull-research.org/heuglini-id. RUUD ALTENBURG, CHRIS GIBBINS, HANNU KOSKINEN, BERT-JAN LUIJENDIJK, MARS MUUSSE, THEO MUUSSE & VISA RAUSTE

Jaaroverzichten op dvd Op de Dutch Birding-vogel-dag in Lunteren, Gelderland, op 17 maart 2007 werd het videojaaroverzicht 2006 van Cursorius gepresenteerd. De dvd bevat video-opnamen van 21 zeldzame en schaarse soorten die in 2006 in Nederland zijn waargenomen. Alle opnamen zijn gemaakt door Leo Boon, met uitzondering van de Siberische Taling *Anas formosa* van Ouderkerk aan de Amstel, Noord-Holland (Leon Edelaar), en de (mogelijke) Vale Gierzwaluw *Apus pallidus* van de Nollendijk, Zeeland (Rob Sponselee). Van drie van de zes nieuwe soorten voor Nederland die in 2006 werden waargenomen (Groene Reiger

Butorides virescens, Amerikaanse Bosruiter *Tringa solitaria* en Rotszwaluw *Ptyonoprogne rupestris*) zijn uitgebreide opnamen te zien. Van de Dunbekmeeuwen *Larus genei* ontbreken bewegende beelden (behalve van de vogelaars ter plaatse) en wordt volstaan met een aantal foto's. Naast de videobeelden is er een selectie van bijna 130 foto's van een beperkt aantal fotografen opgenomen, waaronder soorten die het zonder bewegende beelden moeten doen. Het overzicht eindigt met een doorkijk naar 2007 met opnamen van de Blauwstaart *Tarsiger cyanurus* bij Zandvoort, Noord-Holland, die op 3 januari 2007 door Leo zelf werd ontdekt. Het commentaar is net als bij vorige jaaroverzichten verzorgd en ingesproken door Roy Slaterus. In vergelijking met het Dutch Birding-jaaroverzicht dat werd samengesteld door Marc Plomp en van commentaar voorzien door Max Berlijn – en dat gratis met het eerste nummer van Dutch Birding jaargang 29 aan de Nederlandse en Belgische abonnees werd gezonden – is het aantal getoonde soorten aanzienlijk kleiner (60 tegenover 21) en verschilt het aantal foto's (850 tegenover 130). Op het Dutch Birding-overzicht zijn alle in de loop van 2006 op de Dutch Birding-website geplaatste foto's opgenomen, terwijl op de dvd van Cursorius een veel kleinere selectie van gemiddeld betere kwaliteit is gemaakt. Op de dvd van Cursorius ontbreken enkele soorten die wel op Marc Plomps overzicht staan, zoals de Dunbekmeeuwen van Groede, Zeeland, en van Enkhuizen, Noord-Holland, de Izabeltapuit *Oenanthe isabellina* van de Eemshaven, Groningen, de Aziatische Roodborsttapuit *Saxicola maura* van Texel, Noord-Holland, en een flink aantal mindere zeldzaamheden; omgekeerd biedt de dvd van Cursorius fraaie opnamen van de Roodbuiwaterspreeuw *Cinclus cinclus aquaticus* van De Hamert, Limburg, schemerige (maar onmiskenbare!) opnamen van de Siberische Taling en veel betere opnamen van de Amerikaanse Bosruiter. Hoewel beide overzichten elkaar dus goed aanvullen, zijn er ook zeldzaamheden die blijkbaar alle videografen wisten te ontlopen, zoals de Vale Gierzwaluw van Vlieland, Friesland, de twee Italiaanse Kwikstaarten *Motacilla cinereocapilla* (Camperduin, Noord-Holland, en Flevocentrale, Flevoland), de Rode Rotlijster *Monticola saxatilis* van de Flevocentrale, de twee Daurische Klauwieren *Lanius isabellinus* (Maasvlakte, Zuid-Holland, en Texel) en de Zangors *Melospiza melodia* van de Kabbelaarsbank, Zuid-Holland. Van al deze soorten zijn wel foto's opgenomen op het Dutch Birding-overzicht.

De dvd van Cursorius is te bestellen door EUR 22.50 over te maken op rekening 511580444 ten name van Cursorius Photo & Video te Zandvoort, onder vermelding van 'dvd 2006'. Voor informatie, zie www.cursorius.com of neem contact op met sales@cursorius.com. Het Dutch Birding-jaaroverzicht 2006 is voor niet-abonnees en abonnees buiten Nederland en België te bestellen door het overmaken van EUR 25.00 (EUR 30.00 voor België) op rekening 336357869 ten name van Plomp Digital Video, De Cocksloep, Texel, onder vermelding van 'dvd 2006'. ENNO B EBELS

Year reviews 2006 on DVD Rare and scarce birds videoed in the Netherlands in 2006 are presented in two different DVD publications. The *Dutch Birding year review 2006* offers recordings of c 60 rare and scarce birds, mostly filmed by Marc Plomp, as well as c 850 photographs of most species. It includes the majority of rarities seen during the year, including four species new for the Netherlands (Green Heron *Butorides virescens*, Solitary Sandpiper *Tringa solitaria*, Slender-billed Gull *Larus genei* and Eurasian Crag Martin *Ptyonoprogne rupestris*) and many other highlights. The *Cursorius year review 2006* presents 21 rare

and scarce birds in the Netherlands, nearly all filmed by Leo Boon, as well as a slide show of almost 130 photographs. Again, many rarities from 2006 are on offer, including a few not shown in the other review (and vice versa). For ordering details of the Dutch Birding review, see www.natuurdigitaal.nl or contact info@plompdigitalvideo.nl (ordering is also possible from the Dutch Birding website, www.dutchbirding.nl, under 'The Shop'). For ordering details of the Cursorius review, see www.cursorius.com or contact sales@cursorius.com. ENNO B EBELS

Varia

Flame Bowerbird

The family Ptilonorhynchidae, known as bowerbirds, comprises 20 species (eight genera), all confined to the Australasian region. The complicated sexual behaviour of the polygynous males (one male mating with more than one female), exhibited in most of the species, has been and continues to be the subject of numerous studies, especially of Australian species. Therefore, fanatic National Geographic viewers and David Attenborough fans will be familiar with the peculiar mating habits of several species within this family, even though they have never laid eyes on any of these birds in real life; 17 of the 20 species are actually polygynous and three are monogamous. The family is probably best known for, and gets its name from, the bowers that the males create: clear court areas and skillfully built, complex structures made of vegetation. Building bowers is a unique feature in the avian world. Often the males decorate these courts with all sorts of items like leaves, flowers, fruits, bird feathers (including feathers of birds of paradise), human litter and insect skeletons. Rival males damage each other's bowers and sometimes steal collected decorations. Hence older, more experienced males are more likely to be selected for courtship by females than younger males (Frith & Frith 2002). A special morphologic feature of this family is the unique wing formula: while most songbirds have nine or 10 secondaries, bowerbirds have 11 to 14. Bowerbirds get relatively old and individuals are known to live for 20 to 30 years. They are typically omnivorous (Frith & Frith 2002).

10 species of the genus are confined to New Guinea, eight are endemic to Australia and two occur in both areas. The habitat of most is tropical or sub-tropical woodland, though some occur in savannah or even semi-deserts. Bowerbirds are mainly birds of the lowlands, although in New Guinea some occur up to 1800 m. Most species in the genus are not (immediately) threatened. Of the 20 species, one is classified as 'vulnerable' and one as 'near threatened' (BirdLife International 2000).

Flame Bowerbird *Sericulus aureus* is a Papuan en-

demic with a relatively large range, occurring in an estimated 50 000-100 000 km². Even though the population size has not been assessed, the species is not considered threatened (BirdLife International 2007). It is generally believed to be an uncommon, patchily distributed bird of the rainforest. The nominate subspecies was described in 1758; it was the first species in the family to be formally documented by naturalists. There are two subspecies. In both, the males have bright orange and yellow colours, with black primaries and tail. The subspecies *S a ardens*, described in 1879, occurs in southern lowland forests, while nominate *S a aureus* inhabits the lower montane forest of the north. In the latter subspecies, the male has a black face and throat, which are lacking in *ardens*. Frith & Frith (2004) regard both taxa as separate species (with *aureus* being called Masked Bowerbird). When not around the bower, they inhabit the forest canopy, feeding on fruiting trees.

During a trip to Papua New Guinea in October 2006, I (Otto Plantema) visited the Western Province. In second-growth forest at Kiunga, I saw two Flame Bowerbirds (*S a ardens*) foraging in fruiting trees. First, the shy female appeared and a while later the male. After this observation, I managed to find a bower: a bundle of vertical twigs at an open spot of c 1 m² in the forest. In all, I saw four birds here: a female, an adult male and two immature males. The curious immature birds, that watched but did not interfere with the lekking and mating rituals, were easily identified by their yellow and grey wings. Adult males have yellow and black wings. It was not easy to photograph these creatures: the orange and yellow colours of the males are so bright, almost fluorescing, that the autofocus of my camera had a hard time getting a 'grip' on them! I hid myself at c 20 m distance and waited a long time before the action took place. Even though I did not see the male collect colourful items myself, natural 'bling bling' was obviously one of the tactics used to impress the female. Fresh fruit and bright-coloured leaves were scattered around the bower. As soon as the male saw the female in the dense bushes around the bower, he started to look for twigs in the near surroundings. After



123 Flame Bowerbird / Oranje Prielvogel *Sericulus aureus ardens*, immature male, Kiunga, Western Province, Papua New Guinea, 20 October 2006 (Otto Plantema)

124 Flame Bowerbirds / Oranje Prielvogels *Sericulus aureus ardens*, dancing male and female, Kiunga, Western Province, Papua New Guinea, 20 October 2006 (Otto Plantema)





125 Flame Bowerbird / Oranje Prielvogel *Sericulus aureus ardens*, adult male, Kiunga, Western Province, Papua New Guinea, 20 October 2006 (*Otto Plantema*)

126 Flame Bowerbird / Oranje Prielvogel *Sericulus aureus ardens*, female, Kiunga, Western Province, Papua New Guinea, 20 October 2006 (*Otto Plantema*)



Varia

collecting some sticks, the male started to dance. During the dancing performance, the male tried to make himself as 'small' as possible, after which he started to 'pump' himself up. By spreading his wings, the bird made itself look even bigger. The dancing was the signal for the female to inspect the bower. When she did, the dancing intensified. At the bower, the male and the female made contact by touching each other's bills. The local people, who seem familiar with the species, call this 'kissing'. Papuan men see male bowerbird activities as equivalent to their own efforts to

attract and pay for a bride (Frith & Frith 2002). The mating took place in the immediate surrounding of the bower. The complete ritual lasted between half an hour and an hour.

References

- BirdLife International 2000. Threatened birds of the world. Barcelona.
BirdLife International 2007. Species factsheet: *Sericulus aureus*. Website: www.birdlife.org. Update 7 January 2007.
Frith, C B & Frith, D W 2004. The bowerbirds: Ptilonorhynchidae. Oxford.

Otto Plantema, Braakpeel 1, 6034 RP Nederweert, Netherlands (otto.plantema@planet.nl)
Vincent van der Spek, Koningin Emmakade 92, 2518 RM Den Haag, Netherlands (vincent@vwgdenhaag.nl)

Masters of Mystery



Solutions of first round 2007

The solutions of mystery photographs I and II (Dutch Birding 29: 39, 2007) of the first round of the 2007 Masters of Mystery competition appear below.

I Mystery photograph I shows a heron *Ardea* or egret *Egretta* standing in the top of a tree or bush. The most obvious characters are the grey upperparts and the dark legs. Obviously, the bird is in adult-like plumage. Two lanceolate plumes are visible on the nape and short pale grey aigrettes are present on the mantle. Five spe-

127 Black-headed Herons / Zwartkopreigers *Ardea melanocephala*, subadult (left) and adult, Abuko, The Gambia, December 2006 (*Nils van Duivendijk*). Note differences in colour of hindneck, nape and crown and also in colour of legs and bill and length of aigrettes.





Mystery photograph III (December)



Mystery photograph IV (August)

cies of heron or egret show grey upperparts and, therefore, need to be considered to solve this mystery. These are dark-morph Western Reef Egret *E gularis*, Black-headed Heron *A melanocephala*, Grey Heron *A cinerea*, Great Blue Heron *A herodias* and Goliath Heron *A goliath*. All species show dark legs and grey upperparts and look superficially similar to the mystery bird when viewed from behind. Dark-morph Western Reef in adult summer plumage is rather grey-black. However, the mystery bird is much paler grey. Note also that the black plumes on the nape show a rather strong contrast with the greyish neck and mantle. In Western Reef, this contrast would be absent because the colour of the plumes and mantle are the same in this species. Furthermore, adult summer Western Reef would show much longer aigrettes. These two characters alone are sufficient to rule out Western Reef. Goliath would show a rufous tone to the neck and has no black plumes on the head. Grey and Great Blue were both mentioned quite often but these species have paler legs and paler sides of the neck. In the mystery bird, the legs are dark grey-black and the sides of the neck are quite dark grey. In addition, a careful look at the photograph reveals that the mystery bird shows diffuse black markings on the hindneck. This excludes both Grey and Great Blue and implies that the mystery bird is a Black-headed. Note that the mystery bird is not in full adult plumage. In adult Black-headed, the hindneck, nape and crown are black, whereas in the mystery bird the hindneck is dark grey with diffuse black markings increasing in intensity towards nape and crown. Black-headed is a vagrant from sub-Saharan Africa and has been recorded in France and Israel, with old (and doubtful reports) from Algeria, Italy and Spain. This bird was photographed by Nils van Duivendijk at Abuko, The Gambia, on 8 December 2006. Another photograph from the same location of a subadult Black-headed is shown in plate 127, where it is accompanied by an adult bird. Note the differences in the colour of the hindneck, nape and crown and also in the colour of the legs and bill and the length of the aigrettes. Most likely, the mystery bird is in

its second calendar-year and this may be the reason why, viewed from behind, it was so difficult to distinguish from both Grey and Great Blue.

This mystery bird was correctly identified by 37% of the entrants. Incorrect answers included Western Reef Egret (20%), Grey Heron (22%) and Great Blue Heron (21%). Tricolored Heron *E tricolor* (which would show white plumes on the nape) and Bourne's Heron *A bournei* (which would show rufous colours on neck and mantle) were both mentioned, too.

II The bird depicted in mystery photograph II appears rather non-descript. Due to the lack of any obvious pointers, it may not be immediately clear to which family it belongs, and, therefore, simply flipping through the pages of a field guide may be the best option. Various entrants mentioned Western Orphean Warbler *Sylvia hortensis* (3%) or Arabian Warbler *S leucomelana* (21%) as possible solutions. However, these two species have white on the outer tail-feathers and can be excluded. Furthermore, Western Orphean shows buffier underparts than the mystery bird, while Arabian shows grey instead of the mystery bird's brown upperparts. The upperparts coloration of female Nile Valley Sunbird *Hedydipna metallica* and Palestine Sunbird *Cinnyris osea*, mentioned by respectively 2% and 3% of the entrants, does not fit the mystery bird. Moreover, female Nile Valley shows yellowish underparts. The dull brown coloration of the upperparts fits bulbuls Pycnonotidae perfectly. The undertail-coverts are white, while the belly appears more greyish. The legs are dark grey and appear thick. All these characters fit (only) Common Bulbul *Pycnonotus barbatus*. This Common Bulbul was photographed by Nils van Duivendijk at Serrekunda, The Gambia, on 9 December 2006. It was correctly identified by 65% of the entrants.

In the first round of the 2007 Masters of Mystery competition, there were 66 entrants of which 15 (23%) managed to identify both mystery birds correctly. From these, Martin Gottschling (Germany) was drawn as the

Masters of Mystery

winner of a copy of *Birds of the Middle East* by R F Porter, S Christensen and P Schiermacker-Hansen. The names of all entrants with at least one correct identification can be viewed at www.dutchbirding.nl.

Second round 2007

Photographs III (002) and IV (003) represent the second round of the 2007 competition. Please, study the rules (Dutch Birding 29: 39-40, 2007) carefully and identify the birds in the photographs. Solutions can be sent in three different ways:

- by *postcard* to Dutch Birding Association, Postbus 75611, 1070 AP Amsterdam, Netherlands

Rob S A van Bemmelen, Stavangerweg 535, 1013 AX Amsterdam, Netherlands (masters@dutchbirding.nl)
Dick Groenendijk, Elzenstraat 14, 4043 PB Opheusden, Netherlands (masters@dutchbirding.nl)
Jan Eerbeek, De Peel 2, 4041 EL Kesteren, Netherlands (masters@dutchbirding.nl)

- by e-mail to masters@dutchbirding.nl
- from the website of the Dutch Birding Association at www.dutchbirding.nl

Entries for the first round have to arrive by **1 May 2007**. Please, indicate if you are subscribed to Dutch Birding. From those entrants having identified both mystery birds correctly, one person will be drawn who will receive a copy of *Birds of Southern Africa* by Ian Sinclair, Phil Hockey and Warwick Tarboton. Swarovski Benelux has generously agreed to sponsor this competition again in 2007. This year, the overall winner after six rounds will receive a pair of marvellous 8.5x42 EL binoculars.

WP reports

This review lists rare and interesting birds reported in the Western Palearctic mainly in **late January-February 2007**, with some from previous months and early March. The reports are largely unchecked and their publication here does not imply future acceptance by a rarities committee. Observers are requested to submit their records to each country's rarities committee. Corrections are welcome and will be published.

GEESSE TO GROUSE Up to 35 unringed **Lesser White-fronted Geese** *Anser erythropus* were found in Syria in late February. In the Netherlands, flocks of up to 18, 45 and 31 were present at Korendijkse Slikken, Zuid-Holland, Oudeland van Strijen, Zuid-Holland, and Camperduin, Noord-Holland, respectively. The first **Barnacle Goose** *Branta leucopsis* for Iran was photographed in a flock of Siberian Greylag Geese *A. anser rubrirostris* at Goomishan in Golestan on 14 January (cf Dutch Birding 29: 91, 2007). The male **Canvasback** *Aythya valisineria* at Castricum, Noord-Holland, the Netherlands, from 30 September 2006 was last seen on 2 February (it was first present on 9 January 2003). The eighth **White-headed Duck** *Oxyura leucocephala* for Sicily, Italy, since 1930 was a female at Vendicari, Siracusa, from 23 January to 20 February. In Scotland, the male **Boreal Eider** *Somateria mollissima borealis* on Fair Isle, Shetland, remained through February. The male **Black Scoter** *Melanitta americana* at Llanfairfechan, North Wales, stayed from 24 September through February for its ninth winter. The first-winter male **Bufflehead** *Bucephala albeola* on Lough Atedaun near Corrofin, Clare, Ireland, remained from 6 January into March. In the Netherlands, the male at Barendrecht, Zuid-Holland, remained for its third winter into March. In France, a male stayed in Morbihan on 3-24 January. The male **Barrow's Goldeneye** *B. islandica* first present at Quoile Pondage, Down, Northern Ireland,

from 20 November 2005 to 8 April 2006 was back from 4 November into March. The male at Callander, Forth, Scotland, from 19 November also remained into March. If accepted, a female photographed at Ketelhaven, Flevoland, on 24 February will be the first for the Netherlands. In 2006, the number of 'lowland' **Black Grouse** *Tetrao tetrix* at Sallandse Heuvelrug, Overijssel, the species' only remaining site in the Netherlands, had increased to 23 males and 10 females.

LOONS TO CORMORANTS The first **Pacific Loons** *Gavia pacifica* for the WP were a juvenile at Farnham gravel pits, North Yorkshire, from 12 January to 4 February, a juvenile at Llys-y-Fran, Pembrokeshire, Wales, from 2 February into March, and an adult at Penzance, Cornwall, England, from 21 February into March. The juvenile **Yellow-billed Loon** *G. adamsii* on Werbeliner See, Sachsen, from 26 December was still present on 22 February; two others were reported in Germany in February. An adult was observed and photographed at point-blank range at Hayle, Cornwall, from 25 February and several were seen in the Outer Hebrides and Shetland, Scotland. If accepted, a **Mediterranean Storm-petrel** *Hydrobates pelagicus melitensis* ringed in Malta on 10 July 1971 and, according to recent information, found on the beach of Ameland, Friesland, on 15 September 1989 will be the first for the Netherlands. In Slovakia, two adult **Pygmy Cormorants** *Phalacrocorax pygmeus* were encountered at Váh river, east of Sučany, in the Turiec region, on 11-15 January. The first-winter **Double-crested Cormorant** *P. auritus* at Mosteiros, São Miguel, the Azores, from 25 October was still present on at least 17 February. In January, 92 **Darters** *Anhinga melanogaster* were counted in western marshes of Iran, near the Iraq border, suggesting that the species is not as rare in southern Iraq as generally assumed.



128 Pacific Loon / Pacifische Parelduiker *Gavia pacifica*, first-year, Farnham, North Yorkshire, England, January 2007 (Dave Stewart)

129 Yellow-billed Loon / Geelsnavelduiker *Gavia adamsii*, adult, Hayle, Cornwall, England, 1 March 2007 (Kit Day)



WP reports

HERONS TO GREBES The 'Amsterdam' **Green Heron** *Butorides virescens* in Bouches-du-Rhône, France, from 5 November remained through February (Dutch Birding 28: 243, 2006; 29: 45, 2007); despite its apparent migratory behaviour and the partly rufous coloured neck, its identification is still a matter of debate. A **Squacco Heron** *Ardeola ralloides* at Ribeira Brava, São Nicolau, on 27 September 2006 was the fourth for the Cape Verde Islands. A nest with two eggs of **Cattle Egret** *Bubulcus ibis* at De Braakman, Zeeland, last summer was the species' second breeding attempt for the Netherlands. In the Azores, a **Snowy Egret** *Egretta thula* was seen at Maia, São Miguel, on 21 February. In the Netherlands, a record 116 nests of **Little Egret** *E garzetta* were found in 2006, with 55 at Quackjeswater, Zuid-Holland, 25 at De Braakman and 25 at Oostvaardersplassen, Flevoland; also, more nests of **Great Egret** *Casmerodius albus* were recorded than ever before with, eg, 143 at Oostvaardersplassen and four at De Wieden, Overijssel. In January, a record 294 **Little Egrets** were counted at roosts in Zeeland. In the Azores, a first-winter **Great Blue Heron** *Ardea herodias* at Lagoa das Furnas, São Miguel, on 31 January is considered to be the same individual as the one on Flores in November. The last surviving 'wild' adult **Northern Bald Ibises** *Geronticus eremita* in Asia, two males and a female ringed and fitted with satellite tags in the early summer of 2006, returned to their breeding site of Palmyra, Syria, in late February from their journey through south-western Yemen to the Ethiopian highlands and back by Sudan (see www.rspb.org.uk/tracking/northern_bald_ibis.asp); the whereabouts of nine immature individuals remain unknown. The fourth **Pied-billed Grebe** *Podilymbus podiceps* for mainland Spain at Ría de la Villa, Villaviciosa, Asturias, from 27 December was still present in March.

RAPTORS In England, the first-winter **Black-eared Kite** *Milvus lineatus* remained in Lincolnshire and Norfolk from 2 November into March (Birding World 19: 465-470, 2006, Dutch Birding 29: 45, 2007). If accepted, one wintering at Szabadszállás, Bács-Kiskun, from 26 November 2006 into March will be the first for Hungary. The first-ever breeding pair of **White-tailed Eagle** *Haliaeetus albicilla* for the Netherlands which raised one young at Oostvaardersplassen in 2006 started to nest again in late February (a webcam showing the nest is available at www.staatsbosbeheer.nl). An immature at Loch of Strathbeg, Aberdeenshire, Scotland, from 21 February was regarded as a continental bird. After reintroduction efforts since 1986, **Lammergeier** *Gypaetus barbatus* started to breed in Switzerland this winter for the first time in over 100 years (www.wild.unizh.ch/bg/index_e.htm). An **African White-backed Vulture** *Gyps africanus* photographed at Cabo de São Vicente, Portugal, on 15 October 2006 may have been a genuine vagrant from western Africa. A **Rüppell's Griffon Vulture** *G rueppellii* was seen at Tarifa, Cádiz, Spain, on 11 January. The first **Himalayan Griffon Vulture** *G himalayensis* for Korea was first seen on 5 February and then photographed on 11 February

near Jinju, in a region where 150 **Eurasian Black Vultures** *Aegypius monachus* (including three Mongolian-flagged individuals) were also present. On 31 December, an adult **Dark Chanting Goshawk** *Melierax metabates* was reported at Oulad Teima, Morocco, where the species was not seen for several years. The wintering **Long-legged Buzzard** *Buteo rufinus* at Mas Neuf, the Camargue, Bouches-du-Rhône, remained into March. The first wintering **Greater Spotted Eagle** *Aquila clanga* for Denmark concerned an adult from 26 November to at least 26 February at Maribosøerne, Lolland, and a first-year was present on Rømø, Jylland, Denmark, on 11-15 February. In Spain, a first-year was wintering at El Hondo, Alicante, through February. In the Camargue, two remained into March. In Toscana, Italy, first-years wintered at Bolgheri from 14 November to at least 23 February, at Tortona from 29 November to 6 January, and at Diaccia, from 18 January to 2 February; an adult remained at Torrice in north-eastern Italy from 21 October to 18 February. A first-year **Lesser Spotted Eagle** *A pomarina* was wintering at Laghi Preola, Sicily, from 27 November to 3 February. The subadult **Steppe Eagle** *A nipalensis* in the Camargue remained into March. An immature **Eastern Imperial Eagle** *A heliaca* at Jæren, Rogaland, from 18 February was the first for Norway. A **Saker Falcon** *Falco cherrug* remained at Fiumicino, Roma, Italy, from 25 November to 11 February. A white morph **Gyr Falcon** *F rusticolus* was hunting at Padstow, Cornwall, from mid-January into March. A presumed **Cape Verde Falcon** *F madens* was seen at Pontinha de Janela, Santo Antão, Cape Verde Islands, on 21 February.

RAILS TO WADERS The second **Sora Porzana carolina** for Macaronesia at Lugar de Baixo, Madeira, from 4 December was still present on at least 22 February. The adult **Allen's Gallinule** *Porphyrio alleni* at El Rocío marshes, Huelva, Spain, from 21 December was last seen on 23 January. In the Camargue, more than 10 **Western Swamp-hens** *Porphyrio porphyrio* remained in Scamandre through January. In 2006, two pairs of **Common Cranes** *Grus grus* nested at Fochteloërveen, Drenthe/Friesland, raising three young; the species' first nesting attempt for the Netherlands was at the same site in 1999 and the first young was raised here in 2001. The first **Greater Sand Plover** *Charadrius leschenaultii* for Morocco was videoed at Dayet Srij, Merzouga, Tafilalt, on 13 March 2006 and recently identified. The one near Ragusa, Sicily, from 15 December was still present on 28 February and another at Goro, Ferrara, Italy, on 17 January is regarded as a returning individual from previous years. In the Cape Verde Islands, an adult and two first-winter **American Golden Plovers** *Pluvialis dominica* were present at Mindelo, São Vicente, from 1 to at least 25 February; at the same site, two adult **Little Ringed Plovers** *C dubius* were seen on 16 February and one **Lesser Yellowlegs** *Tringa flavipes* on 1 February. In steppe habitat of northern Syria, a large gathering of more than 2100 **Sociable Lapwings** *Vanellus gregarius* was found by a



130 African White-backed Vulture / Afrikaanse Witrugger *Gyps africanus*, with Red-billed Choughs / Alpenkraaien *Pyrrhocorax pyrrhocorax*, Cabo de São Vicente, Portugal, 15 October 2006 (Brian J Small)

131 Greater Spotted Eagle / Bastaardarend *Aquila clanga*, first-year, Rømø, Jylland, Denmark, 14 February 2007 (Henrik Knudsen)





132 Sociable Lapwings / Steppekieviten *Vanellus gregarius*, Eiwa, Syria, 24 February 2007
(Mahmoud Sheish Abdallah)

133 Northern Bald Ibises / Heremietibissen *Geronticus eremita*, Palmyra, Syria, summer 2006
(Mahmoud Sheish Abdallah)



group of Dutch and Syrian birdwatchers from 23 February onwards, mostly at Ar Ruweira and Eiwa. In the same period, 737 were counted in the south-eastern plains of Turkey. A **Long-billed Dowitcher** *Limnodromus scolopaceus* wintered at Augusta, Sicily, from 20 December to at least 18 February. In the Camargue, a **Terek Sandpiper** *Xenus cinereus* was wintering at Impériaux until at least 29 January. In Cornwall, the long-staying **Spotted Sandpiper** *Actitis macularius* on the Hayle Estuary remained through February as did the first-winter at Lugar de Baixo on Madeira. Along the northern Selangor coast, Malaysia, a record flock of 70 **Nordmann's Greenshanks** *T guttifer* was found at Sungai Nibong on 3 February. The **Wilson's Phalarope** *Phalaropus tricolor* at Réserve Naturelle de Moëze, Charente-Maritime, France, remained from 7 October to at least 7 February. In Spain, one was photographed at Salina de la Tapa, El Puerto de Santa María, Cádiz, on 21 February.

GULLS TO TERNS In Norway, an adult **Ivory Gull** *Pagophila eburnea* was present at Tromsø on 23-26 February. The first-winter **Ross's Gull** *Rhodostethia rosea* in Argyll, Scotland, from 14 December remained through February. An adult winter at Douarnenez, Finistère, on 21-25 January was the fourth for France. The second **Slender-billed Gull** *Larus genei* for the Cape Verde Islands was photographed at Boca de Salina, Boavista, on 15 February. The first **Bonaparte's Gull** *L. philadelphia* for Madeira was a first-winter in Funchal harbour from 25 January to 4 February. Several were reported for Britain, France, Ireland, Northern Ireland and Spain. A ringed adult **Laughing Gull** *L. atricilla* at Blanes harbour, Girona, Spain, from 8 January to 8 February appeared to be the same individual that has been seen at many sites in Germany, Italy, the Netherlands and Switzerland since spring 2000 (cf Dutch Birding 23: 225-226, 2001; 27: 60, 2005). A first-winter **Franklin's Gull** *L. pipixcan* was reported at Oued Souss, Agadir, on 24 December. In France, a second-winter stayed at Querqueville, Manche, from 19 February into March and, in Cornwall, a first-winter was seen at Hayle Estuary from 2 March. The third-winter **Glaucous-winged Gull** *L. glaucescens* from Hempstead, Gloucestershire, England, on 14-15 (not 15-16) December was rediscovered at Tywi Estuary, Carmarthenshire, Wales, on 2 March (cf Birding World 20: 13-19, 2007, Dutch Birding 29: 48, 2007). The returning **Ring-billed Gull** *L. delawarensis* in Venezia, Italy, was seen again on 18 February. The one at Tiel, Gelderland, the Netherlands, remained for its fourth winter from 23 August 2006 to 23 February. Adult **Forster's Terns** *Sterna forsteri* were present at Baie de Bonne-Anse, Charente-Maritime, on 21-28 January, at Pilmore, Cork, Ireland, from 28 January to 9 February, and at Nimmo's Pier, Galway, into March.

DOVES TO WOODPECKERS The **Oriental Turtle Dove** *Streptopelia orientalis* at Fallköping, Västergötland, Sweden, was present for its second winter from 5 November to at least 10 February. The first-winter at

Bække, Vejen, Jylland, Denmark, from mid-December was last reported on 25 February. From 23 January to at least 20 February, one stayed at Ørmelen, Nord-Trøndelag, Norway. On 7-11 February, one occurred in Ångermanland, Sweden. In Spain, a **Laughing Dove** *S. senegalensis* was seen near Algaida pinewood at Bonanza salt pans, Cádiz, on 14 February. In the Cape Verde Islands, a **Namaqua Dove** *Oena capensis* was photographed at Farol de Varandinha, Boavista, on 2 December. A **Great Spotted Cuckoo** *Clamator glandarius* turned up at Dungeness, Kent, England, on 7 March. In the Outer Hebrides, the long-staying male **Snowy Owl** *Bubo scandiacus* was joined by a second male in February and both remained into March. The individual at Termon Hill, The Mullet, Mayo, Ireland, also remained into March. Along the southern edge of the Taurus mountains, Turkey, **Brown Fish Owls** *Ketupa zeylonensis* appear to be surviving as some were seen from October 2004 onwards near Antalya. In Lithuania, a **Northern Hawk Owl** *Surnia ulula* was found at Birzai on 16 February. Another at Gdansk, Poland, remained into March. A **Eurasian Pygmy Owl** *Glaucidium passerinum* stayed at Barnekold, Samsø, Denmark, from 2 March onwards. In the evening of 3 March, at least six and probably c 10 **Egyptian Nightjars** *Caprimulgus aegyptius* were seen in the Yotvata area, Israel. In Cádiz, two **Little Swifts** *Apus affinis* flew about Bolonia on 14 February and seven at Chipiona on 3 March. In the Azores, a **Belted Kingfisher** *Megascops alcyon* was found on Pico on 5 March. In the Netherlands, in the summer of 2006, two pairs of **Common Bee-eaters** *Merops apiaster* bred in Drenthe (raising 3-4 young) and one in south-eastern Friesland. In 2006, the number of breeding pairs of **Middle Spotted Woodpecker** *Dendrocopos medius* in the Netherlands increased to 130 with 72 territories in southern and central Limburg, 35 in Twente, Overijssel, 20 in eastern Noord-Brabant, and three in western Noord-Brabant; the first nesting since 1962 occurred in 1997 and there were still only 31 pairs in 2005.

LARKS TO WARBLERS In southern Israel, five **Oriental Skylarks** *Alauda gulgula*, one **Olive-backed Pipit** *Anthus hodgsoni* and seven **Pacific Buff-bellied Pipits** *A. rubescens japonicus* were present in February. In the Netherlands, a record high average winter temperature of 6.5°C, well above the normal average of 3.3°C, made it possible for a range of Siberian vagrants to survive. These included first winter records of **Blyth's Pipit** *A. godlewskii* at Woerden, Zuid-Holland, from 1 January to 6 February, a first-winter male **Red-flanked Bluetail** *Tarsiger cyanurus* at Zandvoort, Noord-Holland, from 3 January to 23 February (which attracted a huge number of birders) and a **Dusky Warbler** *Phylloscopus fuscatus* at Electra, Groningen, from 5 February into March; other wintering 'Sibes' in the Netherlands were a handful of **Richard's Pipits** *A. richardi* of which two were long-stayers at Flaauwers (nlaag, Zeeland, from 20 January to 23 February and at Lentevreugd, Zuid-Holland, from 25 January to 19 February; three **Pallas's Leaf Warblers** *P. proregulus* at



134 American Herring Gull / Amerikaanse Zilvermeeuw *Larus smithsonianus*, fourth-winter, Nimmo's Pier, Galway, Ireland, 23 February 2007 (*James Lidster*) **135** Black-eared Kite / Oostelijke Zwarte Wouw *Milvus lineatus*, first-year, Snettisham, Norfolk, England, 18 February 2007 (*Karl S Mainprize*) **136** Bufflehead / Buffelkoopeend *Bucephala albeola*, Lough Atedaun, Clare, Ireland, 9 February 2007 (*Paul & Andrea Kelly/irishbirdimages.com*) **137** Laughing Gull / Lachmeeuw *Larus atricilla*, adult ('Atze'), Blanes, Girona, Spain, 21 January 2007 (*Ferran López*)

Leiden, Zuid-Holland, from 22 December to 22 January, at Driehuis, Noord-Holland, from 15 January into March, and at Amersfoort, Utrecht, from 4 February into March; and two **Siberian Chiffchaffs** *P. collybita tristis* at Huizen, Noord-Holland, from 19 November to at least 25 February, and at Bilthoven, Utrecht, from 19 January into March. In France, at least seven **Richard's Pipits** were wintering at Mas Chauvet, Crau, Bouches-du-Rhône, through January-February. At Rabat, Malta, an **Olive-backed Pipit** was present from 17 February and a **Siberian Chiffchaff** on 8 February. In the Azores, two **American Buff-bellied Pipits** *A. rubescens rubescens* were found on Vila, Santa Maria, on 18 January. In Spain, a **Citrine Wagtail** *Motacilla citreola* was wintering at Aiguamolls de l'Empordà, Girona, from 14 December into March and another was accidentally trapped at a White Wagtail *M. alba* roost at Algeciras, Cádiz, on 27 February. The second (or third)

Common Bulbul *Pycnonotus barbatus* for Spain, west of Fuengirola, Málaga, remained until at least 31 January. The ninth **Siberian Accentor** *Prunella montanella* for Sweden was seen at Flisviken, Gotland, on 18-21 February and again from 3 March (all previous ones were in October). If accepted, a male **Eastern Black Redstart** *Phoenicurus ochruros phoenicuroides* photographed at Jomfruland, Telemark, on 22 January will be the first for Norway and the first winter record for north-western Europe. In Italy, male **Desert Wheatears** *Oenanthe deserti* were wintering at Serchio river mouth, Pisa, until at least 24 February and at Ombrone river mouth from 2 December until at least 2 February. On 8-9 March, a first-winter male was at Irlam, Greater Manchester, England. A **White's Thrush** *Zoothera aurea* was reported at Marignane, Bouches-du-Rhône, on 29 January. In Scotland, a first-winter male **Black-throated Thrush** *Turdus atrogularis* remained at Rothesay on



138 Eastern Black Redstart / Oosterse Zwarte Roodstaart *Phoenicurus ochruros phoenicuroides*, male, Jomfruland, Kragerø, Telemark, Norway, 21 January 2007 (*Øivind W Johannessen*) **139** Desert Wheatear / Woestijntapuit *Oenanthe deserti*, first-year male, Irlam, Greater Manchester, England, 9 March 2007 (*Steve Young/Birdwatch*) **140** Citrine Wagtail / Citroenkwikstaart *Motacilla citreola*, Aiguamolls de l'Empordà, Girona, Spain, 18 January 2007 (*Ricard Gutiérrez*) **141** Rose-coloured Starling / Roze Spreeuw *Sturnus roseus*, first-winter, Llobregat delta, Barcelona, Spain, 12 February 2007 (*Ferran López*)

Bute, Argyll, from 28 January into March. In København, Denmark, first-winter females were present at Østerbro from 26 January to at least 28 February and at Nivå from 3 February into March. In Finland, a male remained at Oulu from February into March. In England, a first-winter **American Robin** *T migratorius* stayed at Bingley, West Yorkshire, from early January through February. The number of singing **Cetti's Warblers** *Cettia cetti* in the Netherlands increased to 25 in 2006; the highest total ever was a presumed 60 pairs in 1977 but severe winters wiped it out and not a single bird was recorded in 1986-88 and 1991-92, 1997 and 1999. Similarly, the number of singing **Zitting Cisticola** *Cisticola juncidis* has been on the increase again, with in 2006 25 in Saftinghe, Zeeland, alone. Three **Paddyfield Warblers** *Acrocephalus agricola* were found in Catalunya, Spain, including two

trapped at Congost river, Montornès del Vallès, Barcelona, on 10 February and at Aiguamolls de l'Empordà, on 3 March, and one observed at Creixell, Tarragona, on 13 February. The wintering grounds of **Aquatic Warblers** *A paludicola* have been located in north-western Senegal, where good numbers were found in a 100 km² area inside the Djoudj national park; remarkably, the locality was tracked down by analysing feathers from individuals trapped in Europe for patterns of isotopes, and comparing these alongside isotope maps of western Africa. In the Netherlands, the identity of the **Siberian Lesser Whitethroat** *Sylvia curruca halimodendri* present for the second consecutive winter in a suburban area at Vinkhuizen, Groningen, from 2 November into March was confirmed by DNA research (in the previous winter, it stayed from 31 December 2005 to 12 April 2006); it appeared to



142 Northern Hawk Owl / Sperweruil *Surnia ulula*, Cedry Male, Gdansk, Poland, 11 March 2007
(Mateusz Matysiak)

143 Oriental Turtle Dove / Oosterse Tortel *Streptopelia orientalis*, first-winter, Bække, Vejen, Jylland, Denmark,
15 January 2007 (Ole Krogh)





144 Ross's Gull / Ross' Meeuw *Rhodostethia rosea*, adult, Douarnenez, Finistère, France, 21 January 2007
(MatthieuVaslin)

145 Bonaparte's Gull / Kleine Kokmeeuw *Larus philadelphia*, first-winter, Whitehead, Antrim, Northern Ireland,
15 January 2007 (Anthony McGeehan)





146 Green Heron / Groene Reiger *Butorides virescens*, Berre l'Étang, Bouches-du-Rhône, France, 11 February 2007 (Hugh Harrop) **147** Ross's Gull / Ross' Meeuw *Rhodostethia rosea*, adult, Douarnenez, Finistère, France, 21 January 2007 (Aurélien Audevard) **148** Red-flanked Bluetail / Blauwstaart *Tarsiger cyanurus*, first-winter male, Zandvoort, Noord-Holland, Netherlands, 4 February 2007 (Marc Guyt/Agami)





149 Black-throated Thrush / Zwartkeellijster *Turdus atrogularis*, male, Oulu, Finland, 4 March 2007
(Ari Kakko)

150 American Robin / Roodborstlijster *Turdus migratorius*, first-winter, Bingley, West Yorkshire, England,
27 January 2007 (Steve Young/Birdwatch)





151-152 Siberian Accentor / Bergheggemus *Prunella montanella*, Flisviken, Gotland, Sweden, February 2007
(Lasse Olsson)



belong to a 'non-classic' *halimodendri* population of which the breeding range is unknown. Wintering 'Sibes' in England included a Siberian Lesser White-throat in Cornwall from 19 January into March, eight **Yellow-browed Warblers** *P. inornatus* in five counties, four **Siberian Chiffchaffs**, and one **Dusky Warbler** at Newquay, Cornwall, from 24 February into March. In Germany, a **Pallas's Leaf Warbler** wintered on Sylt, Schleswig-Holstein, from 26 January to at least 13 February while a **Hume's Leaf Warbler** *P. humei* was found in Nordrhein-Westfalen on 15 February. The first **Red-breasted Flycatcher** *Ficedula parva* for mainland Korea (and the first in winter) was in Seoul from 6 February onwards.

TITS TO BUNTINGS After the first from 6 December, a record six **Azure Tits** *Cyanistes cyanus* were present in Finland during January; one remained at Uurainen into March. In the Netherlands, a record 23 **House Crows** *Corvus splendens* were counted at Hoek van Holland, Zuid-Holland, on 19 February. The fourth **Rose-coloured Starling** *Sturnus roseus* for the Llobregat delta, Barcelona, was photographed on 12 February. The second **Common Rosefinch** *Carpodacus erythrinus* ever to winter in Denmark remained at Rødovre, København, into March. In Lithuania, a flock of 10 **Pine Grosbeaks** *Pinicola enucleator* was found at Curonian Spit on 18 February. In Denmark, one migrant was seen at Grenen, Skagen, on 2 March. **Pine Buntings** *Emberiza leucocephala* were discovered at Thaling, Ober-

Österreich, on 10 February and at Figarès, Camargue, on 20 February. In the Netherlands, a confiding **Little Bunting** *E. pusilla* presumably wintering for the second consecutive year at the very same spot north of Katwijk, Zuid-Holland, from 24 December to at least 24 February, was joined by a second individual from 10 February onwards (at least one remained into March). In Hertfordshire, England, one was staying at Amwell through February into March.

For a number of reports, Birding World, Birdwatch, British Birds, Omithos, www.azores.seawatching.net, www.birdguides.com, www.lauwersmeer.com, www.netfugl.dk and www.rarebirdalert.co.uk were consulted. I wish to thank Adeeb al-Assaad, Ahmad Abdallah, Soner Bekir, Keith Betton, Martien Brand, David Bryant (Morocco), David Camilleri, Rommert Cazemier, Rolf Christensen, Andrea Corso (Italy), Enno Ebels, David Eterius, Lee Evans, Marcin Faber, Frode Falkenberg, Natalino Fenech, Dick Forsman, Raymond Galea (Malta), Steve Gantlett, Pawel Gebiski, Barak Granit, Geert Groot Koerkamp, Marcello Grussu (Sardinia), Ricard Gutiérrez (Spain), Cornelis Hazevoet, Erik Hirschfeld, Mark Hoekstein, David Hoekstra, Remco Hofland (Syria), Akram Issa Darwish, Guido Keijl, Henrik Knudsen, Lars Lachmann (Senegal), David Li (Selangor), James Lidster, André van Loon, Ferran Lopez Saz, Richard Millington, Dominic Mitchell, Chris Monk, Nial Moores, Richard Moores, Killian Mullarney, Frank Neijts, Gert Ottens, Korhan Özkan, Andy Paterson, Yoav Perlman (IRDC), Weia Reinboud, Peter van Rooij, Kees Roselaar, Luciano Ruggieri, Michael Sammut, Nir Sapir, Hans Schekkerman, Roy Slaterus, Brian Small, Jano Topercer, Magnus Ullman, Roland van der Vliet, Edwin de Weerd, Frank Willems, Edwin Winkel and Rik Winters for their help in compiling this review.

Arnoud B van den Berg, Duinlustparkweg 98, 2082 EG Santpoort-Zuid, Netherlands
(arnoud.vandenberg@planet.nl)

Recente meldingen

Dit overzicht van recente meldingen van zeldzame en interessante vogels in Nederland en België beslaat voornamelijk de periode **januari-februari 2007**. De vermelde gevallen zijn merendeels niet geverifieerd en het overzicht is niet volledig. Alle vogelaars die de moeite namen om hun waarnemingen aan ons door te geven worden hartelijk bedankt. Waarnemers van soorten in Nederland die worden beoordeeld door de Commissie Dwaalgasten Nederlandse Avifauna wordt verzocht hun waarnemingen zo spoedig mogelijk toe te zenden aan: CDNA, Postbus 45, 2080 AA Santpoort-Zuid, Nederland, e-mail cdna@dutchbirding.nl. Hier-toe gelieve men gebruik te maken van CDNA-waarnemingsformulieren die eveneens verkrijgbaar zijn bij bovenstaand adres, of via de website van de DBA op www.dutchbirding.nl.

Nederland

GANZEN TOT ZEEAREND Onder het handjevol **Sneeuwanzen** *Anser caerulescens* dat in deze periode werd gezien, was een ongeringd exemplaar van de blauwe

vorm vanaf begin februari bij Bemmelen, Gelderland. Na het opvallende ontbreken van waarnemingen van **Ross' Gans** *A. rossii* in de voorgaande periode werd de soort nu wel gezien: van 19 tot 22 januari bij het Schildmeer, Groningen, en op 28 en 29 januari in de Yerseke Moer, Zeeland. Een onvolwassen exemplaar van 21 tot 23 januari bij Bleskensgraaf, Zuid-Holland, bleek (toch) geringd. Op de gebruikelijke plekken verbleven tot eind februari weer groepen **Dwergganzen** *A. erythropus*: op de Korendijksche Slikken, Zuid-Holland, met een maximum van 18 op 22 februari, in het Oudeland van Strijen, Zuid-Holland, met een maximum van 45 op 19 januari en in de polders ten noorden van Camperduin, Noord-Holland, met een maximum van 31 op 9 februari. Overigens werden er slechts 10 op andere locaties gemeld. Op Schiermonnikoog, Friesland, verbleef eind februari een gekleurind exemplaar met twee hybride jongen **Dwerggans x Brandgans** *Branta leucopsis*. In totaal werden c 25 **Roodhalsganzen** *B. ruficollis* doorgegeven waaronder op enkele plaatsen tweetallen. Onder de 15 waargenomen **Witbuikrotganzen** *B. hrota* waren er drie

Recente meldingen



153 Mogelijke IJslandse Brilduiker / possible Barrow's Goldeneye *Bucephala islandica*, vrouwtje, Ketelhaven, Flevoland, 24 februari 2007 (*Richard Burgmeijer*)

154 Grote Burgemeester / Glaucous Gull *Larus hyperboreus*, eerste-winter, Maasvlakte, Zuid-Holland, 8 januari 2007 (*Michel Veldt*)





155 Grote Jager / Great Skua *Stercorarius skua*, eerstejaars, De Cocksdorp, Texel, Noord-Holland, 10 februari 2007
(René Pop)

156 Grote Burgemeester / Glaucous Gull *Larus hyperboreus*, tweede-winter, Stellendam, Zuid-Holland, 22 januari
2007 (René M van Loo)



Recente meldingen



157 Kuifleeuwerik / Crested Lark *Galerida cristata*, Amersfoort, Utrecht, 25 januari 2007
(Bart van Buren)

158 Mongoolse Pieper / Blyth's Pipit *Anthus godlewskii*, Woerden, Utrecht, 25 januari 2007
(Bas van den Boogaard)





159 Grote Pieper / Richard's Pipit *Anthus richardi*, Flauwers Inlaag, Zeeland, 24 februari 2007
(Corstiaan Beeke)

160 Mongoolse Pieper / Blyth's Pipit *Anthus godlewskii*, Woerden, Utrecht, 25 januari 2007
(Bas van den Boogaard)



Recente meldingen



161 Zwarte Wouw / Black Kite *Milvus migrans*, Kamerik, Utrecht, 24 februari 2007 (Michael Kars) **162** Zwarte Wouw / Black Kite *Milvus migrans*, Kamerik, Utrecht, 23 februari 2007 (Richard Houtman) **163** Ross' Gans / Ross's Goose *Anser rossii*, Scherpenissepolder, Zeeland, 12 februari 2007 (Cor van Aart) **164** Grote Grijs Snip / Long-billed Dowitcher *Limnodromus scolopaceus*, Twisk, Noord-Holland, 14 januari 2007 (Paul Cools) **165** Grote Burgemeester / Glaucous Gull *Larus hyperboreus*, Maasvlakte, Zuid-Holland, 7 januari 2007 (Chris van Rijswijk) **166** Hybride Grote Burgemeester x Zilvermeeuw / hybrid Glaucous x European Herring Gull *Larus hyperboreus* x *argentatus*, eerste-winter, IJmuiden, Noord-Holland, 7 februari 2007 (Arnoud B van den Berg)

op Wieringen, Noord-Holland, waaronder een gekleur-ringd exemplaar. Van de 11 **Zwarte Rotganzen** *B nigricans* liepen er eveneens drie op Wieringen. Tot 2 februari bleef het mannetje **Grote Tafeleend** *Aythya valisineria* op het Hoefijzermeer bij Castricum, Noord-Holland. Zoals gewoonlijk werd in deze periode weer een 10-tal **Witoogenden** *A nyroca* waargenomen. Het hybride mannetje **Ringsnaveleend x Kuifeend** *A collaris x fuligula* werd op 30 december, 13 februari en 2 maart gezien op de Maasvlakte, Zuid-Holland. In maart 2006 was vermoedelijke dezelfde vogel hier ook aanwezig. Een adult mannetje **Koningseider** *Somateria spectabilis* vloog op 29 januari langs de Eemshaven, Groningen. De **Buffelkopeend** *Bucephala albeola* bleef op de Gaatkensplas bij Barendrecht, Zuid-Holland, en een andere zwom van 13 januari tot 19 februari op het Naardermeer, Noord-Holland. Een mogelijk vrouwtje **IJslandse Brilduiker** *B islandica* werd op 24 februari gefotografeerd bij Ketelhaven, Flevoland; zoekacties in de dagen daarna bleven vruchteloos. Een **Amerikaanse Wintertaling** *Anas carolinensis* werd op 17 februari waargenomen bij het Jan van den Boschpad in de Oostvaardersplassen, Flevoland. **IJsduikers** *Gavia immer* bleven tot 5 januari bij de Nijkerkersluis, Gelderland; tot 7 januari bij het Tholensegat, Zeeland; tot 15 januari op het Noordzeekanaal te Velsen, Noord-Holland; tot 9 februari op de Mokerplas, Limburg; tot 10 februari bij Westkapelle, Zeeland, en in de Eemshaven, waar op 7 januari ook nog een exemplaar voorbijdreef; en tot 25 februari langs de Brouwersdam, Zuid-Holland, met van 3 tot 16 februari twee. Nieuwe pleisteraars zwommen van 6 januari tot 23 februari op de Nieuwe Waterweg bij de Maasvlakte, Zuid-Holland, en van 25 januari tot 17 februari op het Oostvoornse Meer, Zuid-Holland. Verder vlogen er nog eens drie langs de kust, werd op 1 februari een dood adult exemplaar gevonden bij Den Helder, Noord-Holland, en werd op 24 februari op de Maas bij Roosteren, Limburg, de vogel gezien die doorgaans aan de Belgische kant op een grindgat bij Maaseik verbleef. Een aardig aantal van 148 **Noordse Stormvogels** *Fulmarus glacialis* vloog op 21 januari langs Scheveningen, Zuid-Holland. Een **Grote Pijlstormvogel** *Puffinus gravis* werd op 2 januari ternauwernood op video vastgelegd langs Ameland, Friesland. Opmerkelijk waren **Grauwe Pijlstormvogels** *P griseus* in deze periode met tot half januari een vijftal. Ook werden vijf **Noordse Pijlstormvogels** *P puffinus* gezien, waarvan vier in de dagen na de storm van 18 januari. Daarnaast werden nog eens 11 **Vale Stormvogeltjes** *Oceanodroma leucorhoa* gemeld, waarvan de meeste in de eerste dagen van januari. De gekleur-ringde (oranje ring met zwarte letters AX) **Grote Aalscholver** *Phalacrocorax carbo carbo* die op 9 september 2006 voor de achtste winter terugkeerde naar de WML-plas bij Heel, Limburg, was op 22 januari nog aanwezig. Op een zevental plaatsen langs de kust werden in totaal 13 **Kuifaalscholvers** *P aristotelis* waargenomen. De eerstejaars **Purperreiger** *Ardea purpurea* vanaf 4 november in de Akerdijkse Plassen bij Delft, Zuid-Holland, kwam de winter goed door en was begin maart nog aanwezig. Van 6 tot 21 januari werd

de **Zwarte Ibis** *Plegadis falcinellus* weer aangetroffen bij Den Helder. De overwinterende **Zwarte Wouw** *Milvus migrans* van Kamerik, Utrecht, werd (pas) vanaf eind februari door veel vogelaars gezien en bleef tot in maart. Vanaf half februari werden vijf **Rode Wouwen** *M milvus* waargenomen. De drie **Zeearenden** *Haliaeetus albicilla* van de Oostvaardersplassen bleven de gehele periode; op 3 februari waren er zelfs vier in dit gebied. Vanaf 23 februari verscheen het broedpaar weer in de omgeving van het nest. In Drontermeer en Vossemeer, Flevoland, verbleven tot 1 februari regelmatig een adulte en een juveniele vogel. Ook ten zuiden van Groningen, Groningen, werden regelmatig exemplaren gezien, met van 5 januari tot 16 februari een juveniel en van 13 tot 15 januari ook een subadult exemplaar. Daarnaast werden verspreid over het land nog zeven exemplaren aangetroffen.

KRAANVOGELS TOT ALKEN Na de grote influx in de vorige periode vlogen ook in januari nog groepen **Kraanvogels** *Grus grus* over, met op 6 januari vele 10-tallen boven Haaksbergen, Overijssel, op 25 januari 70 boven Landgraaf, Limburg, en 87 boven de Meinweg, Limburg. Het groepje van 10 op 18 februari over de ENCI-groeve bij Maastricht, Limburg, kan alweer een voorbode van de voorjaarsstrek zijn geweest. Twee **Strandplevieren** *Charadrius alexandrinus* bleven tot 19 februari bij de Brouwersdam, Zeeland. Uitzonderlijk was de waarneming van een **Morinelplevier** *C morinellus* op 12 februari bij Kwintenburger aan het Veerse Meer, Zeeland. De **Grote Grijze Snip** *Limnodromus scolopaceus* van Twisk, Noord-Holland, bleef tot 15 januari. **Rosse Franjepoten** *Phalaropus fulicarius* zwommen nog tot 14 januari bij IJmuiden, op 18 januari bij de Brouwersdam, van 29 januari tot 9 februari bij Den Helder en op 30 januari opnieuw bij IJmuiden. Er waren claims van **Vorkstaartmeeuwen** *Larus sabini* op 3 januari langs Terschelling, Friesland, en op 4 januari langs Egmond aan Zee, Noord-Holland. De gekleur-ringde **Baltische Mantelmeeuw** *L fuscus fuscus* van de stad Groningen werd tot 1 februari onregelmatig gezien, ook op de slaapplaats aan het Hoornse Meer. Een vermoedelijke hybride eerste-winter **Pontische Meeuw x Geelpootmeeuw** *L cachinnans x michahellis* werd op 24 februari gefotografeerd in Amsterdam, Noord-Holland. Vaste plekken om **Grote Burgemeesters** *L hyperboreus* te zien waren: Den Helder, Katwijk aan Zee, Zuid-Holland, Scheveningen en de Maasvlakte. Daarnaast werd nog een 10-tal verspreid langs de kust opgemerkt. De eerste-winter hybride **Grote Burgemeester x Zilvermeeuw** *L argentatus* in IJmuiden bleef tot in maart. Op 21 januari vloog een dergelijke vogel langs De Vuurkaan bij Den Haag, Zuid-Holland. **Kleine Burgemeesters** *L glaucoides* verschenen op 5 januari boven Zandvoort, Noord-Holland, op 6 januari op Terschelling, op 20 januari langs IJmuiden en op 15 februari in De Braakman, Zeeland. Na een korte periode van afwezigheid was de **Ringsnavelmeeuw** *L delawarensis* van Tiel weer present van 25 januari tot 23 februari. Een handvol **Grote Sterns** *Sterna sandvicensis* overwinterde bij de Brou-

Recente meldingen



167 Siberische Tjiftjaf / Siberian Chiffchaff *Phylloscopus collybita tristis*, Bilthoven, Utrecht, 18 februari 2007
(Jos van den Berg)

168 Bruine Boszanger / Dusky Warbler *Phylloscopus fuscatus*, Electra, Groningen, 9 februari 2007
(Jan Bosch)





169 Pallas' Boszanger / Pallas's Leaf Warbler *Phylloscopus proregulus*, Driehuis, Noord-Holland, 3 februari 2007
(Jacob Garvelink)

170 Pallas' Boszanger / Pallas's Leaf Warbler *Phylloscopus proregulus*, Kattenbroek, Amersfoort, Utrecht, 4 maart
2007 (Paul Cools)



Recente meldingen



171 Blauwstaart / Red-flanked Bluetail *Tarsiger cyanurus*, eerste-winter mannetje, Zandvoort, Noord-Holland, 11 februari 2007 (Leo J R Boon/Cursorius)

172 Blauwstaart / Red-flanked Bluetail *Tarsiger cyanurus*, eerste-winter mannetje, Zandvoort, Noord-Holland, 25 januari 2007 (Ton Nagtegaal)





173 Dwerggors / Little Bunting *Emberiza pusilla*, Katwijk aan Zee, Zuid-Holland, 17 februari 2007
(Leo J R Boon/Cursorius)

174 Dwerggorzen / Little Buntings *Emberiza pusilla*, Katwijk aan Zee, Zuid-Holland, 18 februari 2007
(Wilma van Holten)



Recente meldingen



175 Pallas' Boszanger / Pallas's Leaf Warbler *Phylloscopus proregulus*, Driehuis, Noord-Holland, 22 januari 2007 (Arnoud B van den Berg) **176** Grote Pieper / Richard's Pipit *Anthus richardi*, Lentevreugd, Wassenaar, Zuid-Holland, 17 februari 2007 (Enno B Ebels) **177** Dwerggorzen / Little Buntings *Emberiza pusilla*, Katwijk aan Zee, Zuid-Holland, 15 februari 2007 (Reinder Genuit) **178** Bruine Boszanger / Dusky Warbler *Phylloscopus fuscatus*, Electra, Groningen, 7 februari 2007 (Tim de Boer)

wersdam. Een winterse **Visdief** *S hirundo* vloog op 15 januari langs telpost Camperduin. De **Zwarte Zeekoet** *Cephus grylle* van West-Terschelling, Friesland, was weer te zien van 22 tot 28 januari. Op 2 januari werd een exemplaar opgemerkt langs Ameland en op 27 januari bij de Brouwersdam. De twee **Kleine Alken** *Alle alle* van Westkapelle bleven tot 27 januari, waarna er nog één tot 3 februari zwom. Daarnaast werden er tot begin februari nog 10 gemeld. **Papegaaiduikers** *Fratercula arctica* vlogen op 1 januari langs Westkapelle, op 2 en 21 januari langs Ameland, en op 22 januari langs Vlieland, Friesland; op 9 februari werd een dood exemplaar gevonden tussen Katwijk aan Zee en Noordwijk aan Zee, Zuid-Holland, en op 10 februari te IJmuiden.

SPECHTEN TOT GORZEN Naast Limburg, Noord-Brabant en Twente lijkt de **Middelste Bonte Specht** *Dendro-*

copos medius zich nu ook in Gelderland te hebben gevestigd. Vanaf 15 januari verbleef er één en vanaf 1 februari zelfs af en toe twee op de Wylerberg bij Berg en Dal, Gelderland. Nog opzienbarender was de waarneming door een Duitse vogelaar van een exemplaar op 3 februari in het Kuinderbos, Flevoland. Er werden nog slechts op twee locaties **Kuifleeuweriken** *Galerida cristata* als blijvers gezien: bij Tradeport-West in Venlo, Limburg (maximaal negen op 13 februari) en in de wijk Nieuwland in Amersfoort, Utrecht, vanaf 17 januari (twee). Daarnaast was er weer een melding van twee in Reeshof-Hulten in Tilburg, Noord-Brabant, op 28 januari (waar in 2006 ook regelmatig twee werden gemeld) en van één in Veldhoven, Noord-Brabant, op 13 februari. Buitenissig waren de waarnemingen van **Boeren-zwaluwen** *Hirundo rustica* op 5 januari bij Camperduin, op 17 januari bij Nijkerk, Gelderland, en op 18 januari bij Steenwijk, Overijssel, en (minder ongewoon

maar toch erg vroeg) van een **Huiszwaluw** *Delichon urbicum* op 23 februari bij Kamperhoek, Flevoland. Overwinterende **Grote Piepers** *Anthus richardi* verbleven van 20 januari tot 23 februari bij de Flauwers Inlaag, Zeeland; van 25 januari tot 19 februari in Lentevreugd tussen Katwijk en Wassenaar, Zuid-Holland; en vanaf 28 februari bij Huizen, Noord-Holland. Op 7 februari was er een melding bij Middelburg, Zeeland, en op 21 februari in de Brabantsche Biesbosch, Noord-Brabant. Op 27 februari vloog alweer de eerste over telpost Breskens, Zeeland. Een **Mongoolse Pieper** *A godlewskii* was vanaf 1 januari aanwezig bij Woerden, Utrecht, maar werd pas op 21 januari met zekerheid gedetermineerd en vervolgens tot 6 februari door vele vogelaars gezien. De aantallen **Pestvogels** *Bombicilla garrulus* namen vanaf de derde decade van januari stevig toe: in totaal werden er bijna 1000 gezien. Grote groepen waren op 29 januari 75 in Ede, Gelderland, op 30 januari 110 in de stad Groningen, en op 9 februari 64 in Alkmaar, Noord-Holland. De hoogste aantallen werden gezien in de oostelijke provincies met uitzondering van Limburg en opmerkelijk genoeg werd ook een laag aantal in Zeeland gezien. Een landelijke telling op 17 en 18 februari viel wat na de piekperiode en leverde 381 exemplaren op verdeeld over 10 provincies: Groningen (36), Friesland (5), Drenthe (96), Overijssel (61), Gelderland (95), Flevoland (3), Utrecht (44), Noord-Holland (37), Zuid-Holland (3) en Noord-Brabant (1). Een **Blauwborst** *Luscinia svecica* op 23 januari bij het Naardermeer was buiten het gebruikelijke seizoen. Het tweede geval van een overwinterende **Blauwstaart** *Tarsiger cyanurus* voor Noordwest-Europa betrof het eerste-winter mannetje dat van 3 januari tot 23 februari verbleef in de duinen bij Zandvoort en daar na een wat moeizaam begin dagelijks grote aantallen vogelaars en fotografen plezierde. **Cetti's Zangers** *Cettia cetti* bleven bij Zwijndrecht, Zuid-Holland, bij Werkendam, Noord-Brabant, bij Stellendam, Zuid-Holland (twee), bij Breskens (twee) en bij het Zwanenwater, Noord-Holland. Nieuwe zongen vanaf 20 februari bij de Lepelaarsplassen, Flevoland (de eerste veldwaarneming voor deze provincie, na een handvol ringvangsten) en op 22 en 23 februari bij de Brouwersdam. De **Graszanger** *Cisticola juncidis* van Zwijndrecht bleef de gehele periode en bij de telpost Breskens werd deze soort vanaf 15 februari gezien. De **Vale Braamsluiper** *S curruca halimodendri* van Vinkhuizen in Groningen bleef tot in maart voor

zijn tweede achtereenvolgende winter. Overwinterende **Pallas' Boszangers** *Phylloscopus proregulus* verbleven vanaf 15 januari te Driehuis, Noord-Holland, op 16 en 22 januari in Leiden, Zuid-Holland (waar hij op 22 december was ontdekt), en vanaf 4 februari in de wijk Kattenbroek in Amersfoort, Utrecht. De eerste overwinterende **Bruine Boszanger** *P fuscatus* voor Nederland was steeds op of laag boven de grond te zien vanaf 5 februari tot in maart bij gemaal Electra ten westen van Oldehove, Groningen. Daarnaast was er een melding op 28 februari in Luinjeberd, Friesland. De **Siberische Tjiftjaf** *P collybita tristis* van Huizen van 19 november werd tot ten minste 25 februari waargenomen. Een andere werd op 14 januari in Amsterdam, Noord-Holland, opgemerkt. Van 19 januari tot in maart liet een grijs-wit exemplaar zich fraai bekijken en beluisteren in Bilthoven, Utrecht. **Taigaboombkruipers** *Certhia familiaris* verbleven tot 1 januari in Groningen, op 13 januari in Zuidbroek, Groningen, van 13 februari tot in maart op camping Franse Kamp bij Bussum, Noord-Holland, en op 17 februari langs de Praamweg, Flevoland. Het maximale aantal **Huiskraaien** *Corvus splendens* in Hoek van Holland, Zuid-Holland, was een nieuw record van 23 op 19 februari. Hoewel de aantallen op deze plek sinds het eerste jaar (1994) dus nog steeds langzaam stijgen is het opmerkelijk dat elders in het land de soort niet meer gezien (of gemeld) wordt. De **Roze Spreeuw** *Sturnus roseus* bleef tot 1 januari in Hoorn, Noord-Holland. Een adult mannetje **Haakbek** *Pinicola enucleator* met (helaas) een goudkleurige ring werd op 4 februari gemeld in Meerssen, Limburg. Een hybride **Witkopgors x Geelgors** *Emberiza leucocephalos x citrinella* werd van 11 tot 25 februari gemeld in de Sellingerbossen, Groningen; dit is waarschijnlijk de eerste melding van dit bekende type hybride voor Nederland (hoewel een extreem 'kleurloze' Geelgors misschien niet is uit te sluiten). De **Dwerggors** *E pusilla* van Katwijk aan Zee kreeg op 10 februari gezelschap van een tweede en bleef tot 24 februari; op 1 maart was er in ieder geval nog één aanwezig. Het hoogste aantal **Grauwe Gorzen** *E calandra* deze winter in het hamsterreservaat bij Sibbe, Limburg, was 77 op 24 januari. Te Amby bij Maastricht was op 18 februari een groep van 40-50 aanwezig. In Zeeland waren er groepjes van zes op 22 januari bij Ellewoutsdijk, Zeeland, en maximaal 18 begin februari op het Paulinaschor, Zeeland.

Ruud M van Dongen, Taalstraat 162, 5261 BJ Vught, Nederland
Remco Hofland, Aert van Neslaan 336, 2341 HN Oegstgeest, Nederland (remco.hofland@dutchbirding.nl)
Peter W W de Rouw, Schoolstraat 3-bis, 3581 PM Utrecht, Nederland

België

ZWANEN TOT OOIEVAARS **Wilde Zwaan** *Cygnus cygnus* blijft een schaarse soort in België: de hele periode verbleven er maximaal negen bij Roly, Namur, en zes tussen Brecht en Sint-Lenaerts, Antwerpen. Telkens één adulte was tot 5 februari aanwezig in de Kalkense

Meerssen, Oost-Vlaanderen, en van 7 januari tot 23 februari in het Schulensbroek, Limburg. Verder kwamen er eendagswaarnemingen van Willebroek, Antwerpen, op 1 januari; Heppeneert, Limburg (twee) op 4 januari; Pommeroeul, Hainaut, op 5 januari; Harchies, Hainaut, op 12 januari; en Erpion, Hainaut (vier), op 28 januari. In Viersel, Antwerpen, en bij



179 Grote Burgemeester / Glaucous Gull *Larus hyperboreus*, tweede-winter, Zeebrugge, West-Vlaanderen, 31 januari 2007 (Johan Buckens)

Heppeneert werden op 27 januari telkens vier **Taigarietganzen** *Anser fabalis* opgemerkt. Een **Groenlandse Kolgans** *A. albifrons flavirostris* verbleef op 6 januari in Ophoven, Limburg, en van 26 tot 29 januari was er één bij Heppeneert. De enige **Roodhalsgans** *Branta ruficollis* voor deze periode werd op 14 januari waargenomen in Sint-Margriete, Oost-Vlaanderen. Waarnemingen van **Krooneenden** *Netta rufina* kwamen van Beernem, West-Vlaanderen; Berlare, Oost-Vlaanderen; Gent, Oost-Vlaanderen; Harchies (twee); Kallo, Oost-Vlaanderen; Lac de la Plate-Taille, Hainaut (drie); Oudenaarde, Oost-Vlaanderen; Schoten, Antwerpen (twee); Sint-Lenaerts; Walem, Antwerpen; en Wintam, Antwerpen (twee). Op 14 en 15 januari zwom een mannetje **Ringsnaveleend** *Aythya collaris* op de kleiputten van Ploegsteert, Hainaut. Diezelfde vogel dook op 20 januari op in de Verdrongen Weiden bij Ieper, West-Vlaanderen, waar hij tot 23 januari werd gezien. Voor **Witoogeenden** *A. nyroca* kon men nog terecht in Duffel/Rumst, Antwerpen (twee); Harelbeke, West-Vlaanderen (drie); Ploegsteert; Rijkevorsel, Antwerpen; en Zonhoven, Antwerpen. Het gekleurde en dus ontsnapte vrouwtje **Kleine Topper** *A. affinis* werd tussen 7 januari en 20 februari nog geregeld opgemerkt in Het Hageven in Neerpelt, Limburg. Op 17 januari was een mannetje **Amerikaanse Smient** *Anas americana* aanwezig in Het Zwin in Knokke, West-Vlaanderen. Langs de Schelde in Tielrode, Oost-Vlaanderen, foerageerde op 22 januari een mannetje **Amerikaanse Wintertaling**

A. carolinensis. Mannetjes **Zomertaling** *A. querquedula* verschenen op 16 februari in Rumst, Antwerpen, en op 17 februari bij Landegem, Oost-Vlaanderen. In januari werden meer zeevogels dan normaal geteld: zo vlogen alleen al op 14 januari 607 **Roodkeelduikers** *Gavia stellata* langs Oostende, West-Vlaanderen. In totaal werden tijdens de periode 23 **Parelduikers** *G. arctica* opgemerkt waarvan slechts één in het 'binnenland' pleisterde: van 19 tot 24 februari in Brugge, West-Vlaanderen. De hoogste telling betrof zeven langs De Panne, West-Vlaanderen, op 2 januari. **Ijssduikers** *G. immer* bleven het goed doen: juveniele bleven in Neerpelt tot 26 januari; in het Klauwenhof in Maaseik, Limburg, tot 24 februari (in totaal 77 dagen aanwezig); en in Zeebrugge, West-Vlaanderen, van 9 januari tot 2 februari. Op 11 februari pleisterde er één in de Voorhaven van Zeebrugge en op 18 februari zwom er één op zee ter hoogte van De Panne. De meest populaire uit de reeks was de makke adulte van Geel-Ten Aard, Antwerpen; deze kwam op 7 januari echter in 'aanvaring' met een vislijn, kreeg de haak in zijn keel en brak een poot. Op 1 februari overleed hij in het vogelasiel in Oostende. Op 2 januari werden in Oostende twee langstreckende exemplaren opgemerkt. Telkens één exemplaar vloog op 4 januari langs Oostende en op 21 januari langs Zeebrugge. Er werden in totaal 11 **Roodhalsfuten** *Podiceps grisegena* en vijf **Kuifduikers** *P. auritus* waargenomen. **Noordse Stormvogels** *Fulmarus glacialis* deden het in januari met 31 exemplaren

beter dan in het najaar! Op 28 januari vloog een **Noordse Pijlstormvogel** *Puffinus puffinus* langs De Panne. In Oostende werden op 1 en 2 januari respectievelijk één en twee **Vale Stormvogeltjes** *Oceanodroma leucorhoa* opgemerkt. Op 9 januari vloog een **Kuifaalscholver** *Phalacrocorax aristotelis* langs De Panne. Tot 25 januari werden nog zes **Koereigers** *Bubulcus ibis* geteld in de IJzervallei bij Woumen, West-Vlaanderen; daarna werden hier nog geregeld maximaal vijf vogels waargenomen. De hoogste tellingen van **Kleine Zilverreigers** *Egretta garzetta* vonden plaats in Sint-Kruis, West-Vlaanderen (43); bij Lissewege, West-Vlaanderen (14); in Harchies-Hensies (13); in Assebroek, West-Vlaanderen (11); en bij Woumen (10). Buiten de kuststreek waren er waarnemingen in Assenede, Oost-Vlaanderen (twee); Doel/Kieldrecht/Verrebroek, Oost-Vlaanderen (maximaal vijf); Zelzate, Oost-Vlaanderen; en Zonhoven (twee). Grote concentraties **Grote Zilverreigers** *Casmerodius albus* waren te zien in Zonhoven (44); in Hensies (31); in Roly (23); in Harchies/Hensies (18); in het Schulensbroek (16); bij Bernissart, Hainaut (12); en bij Doel (10). Verder waren er 10-tallen meldingen van solitaire vogels of kleine groepjes tot vijf exemplaren. Vanaf 15 februari was sprake van echte trek van **Ooievaars** *Ciconia ciconia* met op 17 februari al een opmerkelijk grote groep van 27 over Boekel, Oost-Vlaanderen, en later over Doel. Op 27 februari vlogen er 11 over Mont St-André, Brabant-Wallon, en overnachtte er een groep van 20 langs de Brusselse ring ter hoogte van Anderlecht, Vlaams-Brabant.

WOUWEN TOT ALKEN Op 3 januari vloog een **Rode Wouw** *Milvus milvus* langs Moen, West-Vlaanderen, en op 10 januari pleisterde er één bij Bizory, Luxemburg. Er waren overwinterende concentraties bij Amel, Liège (15), en in de Oostkantons, Liège (21). Vanaf 17 februari werd de soort in Wallonië geregeld opgemerkt met waarnemingen in Bastogne, Luxemburg; Butgenbach, Liège; Cerfontaine/Virelles, Namur; Espeler, Luxemburg; Houffalize, Luxemburg; en Nassogne, Luxemburg. De eerste **Zwarte Wouw** *M. migrans* vloog op 24 februari langs Seraing-le-Château, Liège. Op 7 januari en 20 februari werd weer een **Ruigpootbuijzerd** *Buteo lagopus* waargenomen bij Het Hageven in Neerpelt en op 27 januari vloog er één over Tollembeek, Oost-Vlaanderen. Op 12 januari vloog een groep **Kraanvogels** *Grus grus* over Zelem, Limburg, en op 14 januari trokken er 26 over Zonhoven. Tussen 22 januari en 17 februari werden boven Vlaanderen (niet) meer dan 15 gezien en over Wallonië passeerden toen c. 1385 vogels. Op 20 februari trokken er 71 over Kinrooi, Limburg, en in Wallonië (vooral in de provincie Liège) werden alleen die dag meer dan 1072 vogels geteld. Over Lummen, Limburg, vlogen er op 28 februari nog eens 12. Op 5 februari werd bij Gent, Oost-Vlaanderen, een **Jufferkraanvogel** *G. virgo* gezien. Op 13 januari pleisterde een **IJslandse Grutto** *Limosa limosa islandica* in Het Zwin in Knokke. Op 23 februari werden er twee gezien in de Achterhaven van Zeebrugge en op 26 februari één bij Kiel-

drecht. In Het Zwin overwinterde bovendien een **Groenpootruiter** *Tringa nebularia*. Langs Oostende vlogen op 2 januari twee **Rosse Franjepoten** *Phalaropus fulicarius* en op 22 januari zwom er kortstondig één op het Zeekanaal bij Lissewege. Er trokken **Middelste Jagers** *Stercorarius pomarinus* langs Oostende op 7 en 14 januari en langs Middelkerke, West-Vlaanderen, op 21 januari (drie). Januari was bovendien goed voor 15 **Kleine Jagers** *S. parasiticus* en 34 **Grote Jagers** *S. skua*. Op 11 februari volgde nog een Grote Jager langs De Panne. Vanaf 17 februari was het uitkijken naar **Zwartkopmeeuwen** *Larus melanocephalus*: op 25 februari liepen er al 86 in de weiden tussen Essen, Kalmthout en Wuustwezel. Op 2 januari vloog een **Vorkstaartmeeuw** *L. sabini* langs De Panne. In de uiterwaarden van de Maas bij Elen, Limburg, verbleven op 12 januari 25 **Pontische Meeuwen** *L. cachinnans* en niet minder dan 70 pleisterden op 30 januari aan de Barrage de l'Eau d'Heure. Een adulte **Kleine Burgemeester** *L. glaucooides* liet zich vanaf 7 januari geregeld bekijken aan het Lac de la Plate-Taille, de Barrage de l'Eau d'Heure en de velden rond Erpion. Op 22 januari was kortstondig een tweede-winter aanwezig op De Gavers in Harelbeke. Ten slotte waren er meldingen op het spaarbekken in Kluizen, Oost-Vlaanderen, op 20 en 21 februari (tweede-winter) en tijdens een telling vanaf 'De Zeeleeuw' op de Noordzee op 23 februari (adult). Naast de klassieke adulte **Grote Burgemeester** *L. hyperboreus* van de haven van Oostende, verscheen van 27 januari tot 11 februari een tweede-winter in Zeebrugge (deze vogel verbleef tot 23 januari in Stellendam, Zuid-Holland, Nederland). Op 31 januari was een eerste-winter aanwezig in Doornzele, Oost-Vlaanderen. Op 16 januari werd een **Grote Stern** *Sterna sandvicensis* waargenomen in Koksijde, West-Vlaanderen, en op 21 januari vloog er één langs Zeebrugge. Op 27 januari vloog een **Papegaaiduiker** *Fratercula arctica* langs De Panne en op 29 januari werd daar een dode **Kleine Alk** *Alle alle* opgehaald.

DUIVEN TOT GORZEN Van 6 tot 13 januari verbleef een **Zomertortel** *Streptopelia turtur* in een tuin in het grensdorp Koewacht, Oost-Vlaanderen. In het centrum van Ronse, Oost-Vlaanderen, riep van 8 januari tot 4 februari een **Oehoe** *Bubo bubo* van onbekende herkomst. Een ontsnapte **Amerikaanse Oehoe** *B. virginianus* verbleef in februari in Wortel, Antwerpen. Er werden in totaal acht **Velduilen** *Asio flammeus* doorgegeven. Waarnemingen van **Middelste Bonte Spechten** *Dendrocopos medius* kwamen van Bilzen, Limburg (twee); Brasschaat, Antwerpen (drie); Eeklo, Oost-Vlaanderen; Kersbeek, Vlaams-Brabant; Kortesseem, Limburg; Lille, Antwerpen (twee); Nieuwenhoven, Limburg; Oostmalle, Antwerpen; Schoten, Antwerpen; Tienen, Vlaams-Brabant (twee); Veerle-Laakdal, Antwerpen; Voeren, Limburg (vijf); Wortegem, Oost-Vlaanderen; en Zulte, West-Vlaanderen. In Het Zwin verbleven van 7 tot 27 januari nog 12 **Strandleeuweriken** *Eremophila alpestris* en op 5 februari waren er drie in De Panne. De eerste **Boerenzwaluw** *Hirundo rustica* vloog reeds op 18 februari over Koningshooikt, daarna volgden in

Recente meldingen



180 Kleine Burgemeester / Iceland Gull *Larus glaucoideus*, Lac de l'Eau d'Heure, Hainaut/Namur, 10 februari 2007 (Johan Buckens)



181 Ringsnaveleend / Ring-necked Duck *Aythya collaris*, mannetje, Verdrongen Weiden, Ieper, West-Vlaanderen, 21 januari 2007 (Koen Verbanck)

februari nog vier andere waarnemingen. Pas écht verrassend was de aanwezigheid van een **Gele Kwikstaart** *Motacilla flava* in Tienen op 4 januari. De hoogste concentraties van **Rouwkwikstaarten** *M. yarrellii* telden 20 exemplaren bij Focant, Namur, op 5 februari en zeven in Veurne, West-Vlaanderen, op 11 februari. Er kwamen waarnemingen van **Pestvogels** *Bombycilla garrulus* van Turnhout, Antwerpen (twee van 16 tot 19 januari); Tollembeek (12 op 19 januari); Gent (twee van 26 januari tot 4 februari); Merksplas, Antwerpen (vijf op 27 januari); Koksijde (op 28 januari); Peer, Limburg (twee van 1 tot 3 januari); Massenhoven/Pulle (vijf van 6 tot 10 februari); Erneuville, Luxembourg (op 7 februari); De Panne (vijf op 12 februari); en Mol, Antwerpen (negen op 25 februari). **Cetti's Zangers** *Cettia cetti* waren te horen in Cominnes/Warneton; De Panne (zes); Harchies/Hensies (11); Harelbeke (twee); Heist (vier); Kallo/Melsele (twee); Ploegsteert; Pommeroeul, Hainaut (vier); Ruien, Oost-Vlaanderen (twee); Semmerzake, Oost-Vlaanderen; Sint-Agatha-Rode, Vlaams-Brabant; Sint-Margriete, Oost-Vlaanderen; Strépy, Hainaut; Stuivekenskerke, West-Vlaanderen (vijf); Thieu, Hainaut; Woumen (vijf); en Zeebrugge (10). Ook **Graszangers** *Cettia cetti* overwinterden meer dan in andere jaren: in De Panne; Doornzele; Gent; Grobbendonk, Antwerpen; Heist, West-Vlaanderen (vier); Hulste, West-Vlaanderen; Nieuwpoort, West-Vlaanderen (twee); Oostende (negen); Oudenaarde (drie); en Zeebrugge (vijf). Een **Grasmus** *Sylvia communis* die op 27 januari in Harchies werd gezien had vermoedelijk een gekwetste vleugel. Leuk was de ontdekking van een **Bladkoning** *Phylloscopus inornatus* die zich vanaf 6 februari liet bekijken in Zeebrugge. Op 14

januari was een **Siberische Tjiftjaf** *P. collybita tristis* aanwezig in Honsem, Vlaams-Brabant. Vreemd was de melding van een **Fitis** *P. trochilus* bij Sint-Andries, West-Vlaanderen, op 23 februari. Twee mannetjes **Buidelmezen** *Remiz pendulinus* brachten succesvol de winter door in Amay, Liège, en op 31 januari was er één bij Zelzate. In Het Vinne in Zoutleeuw, Vlaams-Brabant, werden op 4 februari drie Buidelmezen geteld. Voor **Klapeksters** *Lanius excubitor* kon men in Vlaanderen terecht in As, Limburg; Brecht (twee); Kalmthout, Antwerpen; Kessenich, Limburg; Lommel, Limburg; Maasmechelen, Limburg; Moerbeke-Waas, Oost-Vlaanderen; Neerpelt; en Tienen. Op 20 februari zou een **Notenkraker** *Nucifraga caryocatactes* zijn gezien in Sint-Pieters-Voeren, Limburg. De enige terugkerende **Bonte Kraai** *Corvus cornix* die Vlaanderen nog rijk is verbleef gewoontegetrouw in Het Zwin tot 31 januari. Op 14 januari pleisterden 14 **Fraters** *Carduelis flavirostris* bij Doel. Een groep van c. 40 was op 6 februari aanwezig in Het Zwin en op 11 februari in de Baai van Heist. De enige **Ijsgors** *Calcarius lapponicus* voor deze periode werd op 13 januari waargenomen in Het Zwin. In de Voorhaven van Zeebrugge scharrelden op 9 februari zes **Sneeuwgorzen** *Plectrophenax nivalis* en op 17 februari vloog er één over De Fonteintjes in Zeebrugge.

De hulp van al diegenen die (hun) waarnemingen inspraken op de Natuurpunt-Vogellijn was hier onontbeerlijk. De Natuurpunt-Vogellijn is alleen vanuit België bereikbaar op het nummer 0900-00194 (EUR 0.45/min), de Natuurpunt-Inspreklijn is te bereiken op 0800-11194 (gratis). De Waalse gegevens werden in hoofdzaak geput uit de AVES-website.

Gerald Driessens, Pastoriestraat 16, 2500 Lier, België (gerald.driessens@natuurpunt.be)

DB Actueel

Mongoolse Pieper doet poging te overwinteren bij

Woerden In de nog relatief vroege ochtend van 1 januari 2007 bezocht ik maar weer eens mijn in aanbouw zijnde appartement in Woerden, Utrecht. De bouwplaats had ik snel gezien en een wandeling naar het ruige veld achter de toekomstige recreatieplas zou misschien de oudejaarsnaweeën wat kunnen verzachten. Struinend door de ruigten hoorde ik een geluid achter me dat me aan de grond genageld deed staan: Mongoolse Pieper *Anthus godlewskii*?!! Nog net zag ik een fors lijkende pieper invallen in de ruigten langs de sloot. 'Wacht even grapjas, dit kan niet!', dacht ik. In verwarring herhaalde ik de roep in gedachten – de nasale ondertoon en het bijna tweelettergrepige karakter van de roep klonken ook in mijn nog niet al te frisse hoofd nog steeds 'OK'. In China en pas nog in India pikte ik ze er zo uit, maar dit is Woerden en het is januari... Toch maar even Jeroen de Bruijn bellen die vlakbij woont. Voicemail..., ik twijfelde even, dacht 'waar ben ik mee bezig, het is Nieuwjaarsochtend 10:30, hij zal waarschijnlijk net op bed liggen', maar sprak dan toch in: 'Jeroen, ik denk dat ik een Mongoolse Pieper heb op het ruige veld bij de plas'... Ik liep naar de plek waar de vogel ongeveer was ingedoken; hem hier aan de grond zien leek bijna onmogelijk en alleen Graspiepers *A pratensis* vlogen op. Als een bezetene struinde ik het veld af – niets meer. Sceptis begon te winnen maar steeds maalde die *srie-uw*-roep door mijn hoofd. Plotseling hoorde ik een

ander vreemd geluid dat ik niet kende, gevolgd door een bekender *sie-sie-sie*. De veroorzaker miste wat staartpenningen en kwam langs vliegen in een merkwaardig zwakke vlucht. 'Zou deze Graspieper in mindere doen net dat Mongoolse geluid hebben gemaakt?' Ik kon het haast niet geloven maar de twijfel had inmiddels toegeslagen. 'Ik heb me laten inpakken door een Graspieper...'. Met spijt over het inspreken van Jeroens voicemail verliet ik de plek.

Pas op zaterdag 20 januari bezocht ik het ruige veld weer. Plotseling hoorde en zag ik dé pieper weer vliegen (ik was het eerdere voorval al bijna vergeten...). Direct was duidelijk dat het toch om een zeer serieuze kandidaat Mongoolse ging. Jeroen was nu snel ter plekke maar het was al laat in de middag en het waaide hard waardoor we de vogel alleen in vlucht zagen. Naast de *srie-uw*-roep hoorden we nu ook af en toe een enkele *tjep*-roep. Dat deze combinatie diagnostisch is wisten we dondersgoed maar alles leek logischer dan een overwinterende Mongoolse Pieper in Woerden! De onderdelen leken gelijkmatig zeemkleurig maar waarom zagen we geen streping op de bovenborst? Het zou toch geen heel merkwaardige Duinpieper *A campestris* zijn? Die avond was er bij Jeroen een dia-avond over onze reis van ruim een maand eerder naar Noord-India. Rondom het verhaal van 'de-Mongoolse-Pieper-500-m-verderop' bleef onder het gezelschap een sfeer van sceptis hangen, mede gevoed door mezelf, zodat we de volgende och-

182 Mongoolse Pieper / Blyth's Pipit *Anthus godlewskii*, Woerden, Utrecht, 3 februari 2007 (Chris van Rijswijk)



tend alleen aangevuld met Diederik Kok en Han Zevenhuizen op oorlogspad gingen.

De vogel was snel gevonden en ook Diederik was direct positief over de roep terwijl Han ondanks de nog steeds harde wind direct zeer bruikbare vluchtfoto's op de achterwand van de camera wist te toveren waarop zelfs het patroon van t5 te zien was! Twijfel was er nu eigenlijk niet meer, maar ik wilde pas het 'zeker-piepje' de lucht insturen als ik hem ook op de grond had gezien. Uiteindelijk lukte dat c 5 sec na vele vruchteloze pogingen: ontlading – schoolvoorbeeld Mongoolse Pieper! De documentatie begon al wat vorm te krijgen en Dick Groenendijk zou 's middags geluidsopnamen komen maken dus de twitch kon beginnen. De vogel bleef het die dag vertikken zich fatsoenlijk aan de grond te laten zien mede doordat hij misschien wat te veel werd opgejaagd en omdat het weer erg slecht bleef. Later in de week ging de wind liggen en slaagden steeds meer mensen erin hem goed aan de grond te zien en werden de eerste goede foto's gemaakt. Nog makkelijker werd het de waarnemers gemaakt toen het veld een week later voor het eerst in ongeveer vier jaar werd gemaaid ... Hierdoor konden sommige gelukkigen hem langdurig in het scopebeeld bestuderen. Vermoedelijk door de maaiwerkzaamheden en het resultaat daarvan werd hij minder plaats-trouw en soms meerdere dagen niet gezien. De laatste waarneming was op 6 februari.

De leeftijd als eerste-winter kon worden vastgesteld aan de hand van de nog aanwezige juveniele dekveren die vrij sterk gesletten waren en een smalle witte rand vertoonden. Het centrale staartpenpaar was vervangen evenals de twee langste tertials rechts, terwijl links nog alle juveniele tertials aanwezig waren. Op 3 februari bleek inmiddels de middelste tertial links gevallen en was rechts de eerste adulttype middelste dekveer aan het uitgroeien. Deze timing loopt wat achter ten opzichte van de normale timing van Mongoolse Pieper, wat mogelijk te maken heeft met het afwijkende overwinteringsgebied. Van de in Europa doortrekkende en overwinterende eerstejaars Grote Piepers *A richardi* is bekend dat deze een beperktere postjuvenile rui doormaken en de rui later starten dan de vogels die in Azië blijven. De asymmetrische vervanging van de tertials kan zijn veroorzaakt door 'een ongeluk' maar rui van bijvoorbeeld tertials verloopt wel vaker niet geheel symmetrisch.

Tot nu toe zijn er drie gevallen van Mongoolse Pieper in Nederland (november 1983, oktober 1996 en november 2002) maar als de drie nog roulerende najaarsgevallen van 2005 ook worden aanvaard (alle drie vrijwel alleen met een geluidsopname gedocumenteerd) betreft dit het zevende en het eerste wintergeval. NILS VAN DUIVENDIJK

BLYTH'S PIPIT From 1 January to 6 February 2007, a first-winter Blyth's Pipit *Anthus godlewskii* stayed near Woerden, Utrecht, the Netherlands. It was briefly heard on 1 January and identified with certainty when it was not only heard but also seen on 20 and 21 January. It is the first winter record for the Netherlands. Previous

records were in November 1983, October 1996 and November 2002 but there are also three reports in autumn 2005 which are still under consideration.

De Vale Braamsluiper van Groningen Van 31 december 2005 tot 12 april 2006 verbleef een mogelijke Vale Braamsluiper *Sylvia curruca halimodendri* in en nabij de tuin van Ronald Nuiver aan de Zilverlaan in de wijk Vinkhuizen te Groningen, Groningen. Op 4 januari 2006 werd de vogel gevangen en geringd en konden een staartveer en een paar borstveertjes worden verzameld ten behoeve van DNA-onderzoek. Hoewel op basis van het verenkleed en de opmerkelijke datum het vermoeden bestond dat het om een braamsluiper van oostelijke herkomst ging, gaven de maten en kleedgegevens daarover toen geen uitsluitel. Begin 2006 werd uit de veren door het Forensisch Laboratorium voor DNA Onderzoek (FLDO) met succes DNA geïsoleerd en in december 2006 werden de eerste goede DNA-gegevens verkregen.

Een DNA-analyse van een groot deel van het mitochondriale cytochroom-B-gen van de vogel laat een verschil van c 6.4% zien ten opzichte van een nominaat Braamsluiper *S c curruca*. De sequentie van de vogel van Vinkhuizen werd door Urban Olsson vergeleken met een groot aantal sequenties van andere braamsluiper-taxa. Hiertoe behoorden ook de vogels uit Landsort, Zweden (30 oktober-30 december 2000; zie <http://landsort.com/birds/gallery/birds/aut00/arsan/20001125/eindex.htm>), North Ronaldsay, Orkney, Schotland (17 oktober 2003) en Aberdeen, Schotland (5-21 december 2004). Op grond van deze vergelijking bleek de vogel van Vinkhuizen geen 'klassieke' *halimodendri* maar wel afkomstig uit dezelfde populatie als de exemplaren van Landsort en North Ronaldsay. Waar deze populatie broedt is niet bekend. De vogel van Aberdeen was overigens wel een klassieke *halimodendri*.

Wat is de vogel van Vinkhuizen nu wel? Urban Olsson berichtte: 'For now, I think that it would be acceptable to call it *halimodendri*'. Hier kunnen wij, bij gebrek aan meer gedetailleerde en gepubliceerde gegevens, op dit moment weinig aan toevoegen.

Verrassend was dat op 2 november 2006 de vogel weer opdook in dezelfde tuin in Vinkhuizen en daar voor het tweede achtereenvolgende jaar bleef overwinteren; hij was ook in maart 2007 nog aanwezig. Op 5 februari 2007 werd hij nogmaals gevangen en konden een volledige vleugelformule en andere biometrische gegevens worden genoteerd; ook werden uitgebreide geluidsopnamen gemaakt (zie Sound Gallery op www.dutchbirding.nl). De vleugelformule bevestigt dat de vogel geen nominaat *curruca* betreft maar tot de *halimodendri*-groep behoort.

Uit het bovenstaande blijkt dat het vangen van een raadselbraamsluiper en het veiligstellen van een paar veren zeer waardevol kan zijn. Zonder deze informatie was Urban Olsson nooit deze onbekende populatie op het spoor gekomen! Bij eventuele nieuwe overwinteringsgevallen lijkt het dus zaak om hier vroegtijdig aan te denken. PETER DE KNIJFF & ANDRÉ J VAN LOON



183 Vale Braamsluiper / Siberian Lesser Whitethroat *Sylvia curruca halimodendri*, Vinkhuizen, Groningen, Groningen, 16 februari 2007 (Roland Jansen)

SIBERIAN LESSER WHITETHROAT From 31 December 2005 to 12 April 2006, a presumed Siberian Lesser Whitethroat *Sylvia curruca halimodendri* wintered in a suburban garden at Groningen, Groningen, the Netherlands. On 4 January 2006, it was trapped and ringed, and a few feathers were collected for DNA analysis. Surprisingly, the bird returned to the same garden on 2 November 2006 and remained at least into March 2007. The results of the analysis of the mitochondrial cytochrome-B gen and comparisons with sequences obtained from other lesser whitethroat taxa, including individuals at Landsort, Sweden (30 October-30 December 2000), North Ronaldsay, Orkney, Scotland (17 October 2003) and Aberdeen, Scotland (5-21 December 2004), became available in December 2006. The genetical results confirmed that the bird is not a nominate Lesser Whitethroat *S. c. curruca* but that it is not a 'classic' *halimodendri* either, being part of a population of which the breeding area is unknown. It also appears that the individuals from Landsort and Orkney belong to the same population, while the one at Aberdeen is a classic *halimodendri*. On 5 February 2007, the bird was trapped again to obtain more biometrics, and the wing formula data also confirm that it belongs to the *halimodendri* group.

Steppekieviten in Syrië en Turkije Toen de Syrische Watervogelexpeditie in februari 2004 op drie verschillende plaatsen in het land tegen Steppekieviten *Vanellus gregarius* aanliep rees bij Remco Hofland het vermoeden dat er in de winter mogelijk hoge aantallen van

deze bedreigde soort te vinden zouden zijn. In februari 2007 reisden wij (Rommert Cazemier, David Hoekstra, RH en Guido Keijl) daarom vol goede moed af naar Syrië op zoek naar steppegebieden en de bijbehorende kieviten. Het eerste succesje bestond uit de ontdekking van minimaal 35 Dwergganzen *Anser erythropus* die werden aangetroffen tussen enkele 1000-en Kolganzen *A. albifrons* rond het Jabboulmeer in het noordwesten van Syrië. Dit meer, een van de fraaiste vogelgebieden in het Midden-Oosten, leverde ook ruim 10 000 Flamingo's *Phoenicopterus roseus* en enkele Witkop-eenden *Oxyura leucocephala* en Marmereenden *Marmaronetta angustirostris* op.

Na vier dagen tevergeefs kleine aantallen Kieviten *V. vanellus* te hebben afgezocht in het noordwesten en de eindeloze gierstvelden in het noorden – waar weinig meer te beleven viel dan Kalanderleeuweriken *Melanocorypha calandra* en Veldleeuweriken *Alauda arvensis* en een enkele Arendbuizerd *Buteo rufinus* of een Smelleken *Falco columbarius* – begon de moed ons wat in de schoenen te zinken. Terwijl RH en GK op 23 februari ten noordoosten van Ar Raqqa de zoveelste lege gierstakker afzochten kwam echter het verlossende telefoontje: RC en DH hadden zojuist een groep van maar liefst 40 Steppekieviten langs zien vliegen! Een paar uren later vonden ze er 10 aan de grond, terwijl RH en GK gelijktijdig een groep van 62 lokaliseerden bij het dorpje Eiwa. Deze laatste groep werd tot donker gevolgd waarbij werd vastgesteld dat de vogels geen kleurringen droegen, dat ze tot in het donker foerageerden en geen aanstalten maakten te gaan overnachten

in het nabijgelegen sabkha (wintermeer).

Terwijl RC en RH de volgende ochtend met behulp van hun GPS het steppegebied in kaart brachten, tellen en fotografeerden DH en GK op dezelfde plek als de avond tevoren maar liefst 262 exemplaren. Daarnaast maakten ze protocollen van het foerageergedrag, checkten de vogels op kleurringen (nul), verzamelden uitwerpselen, veren en grondmonsters en spraken met herders en omwonenden. Deze gesprekken bevestigden dat de vogels hier al jarenlang bekend zijn, dat het er vroeger veel meer waren en dat ze hier als het niet te koud wordt ook overwinteren. Behalve het verdwijnen van de steppe vanwege gierstbeplanting en overbegrazing door schapen werd ook een derde (mogelijke) reden van achteruitgang van de soort vastgesteld: een groep jagers kon ternauwernood worden verhinderd op een groep Steppekieviten te schieten! Via intensief e-mailverkeer met vogelbeschermingsorganisaties en daarop volgend diplomatiek verkeer werd direct actie ondernomen om de vogels te beschermen. Herders maakten melding van nog twee nabijgelegen steppegebieden waarvan er een, Al Aumair, in de namiddag werd bezocht: het resultaat was plus 192 exemplaren.

De volgende dag (25 februari) werd besteed aan het tegelijkertijd tellen van deze laatste twee gebieden, waarna de teams een derde gebied uitkamen. Dit derde gebied, het Ar Ruweira rangeland reserve van c 18 x 14 km², bleek de jackpot te bevatten: in de namiddag werd hier vanaf een heuvel in de verre omtrek een totaal van 700 Steppekieviten waargenomen, met nog 238 exemplaren elders in het gebied. Die dag werden er in de drie gebieden gezamenlijk 1345 exemplaren gezien. Een paar dagen later werd in de woestijn tussen Der ez-Zor en Palmyra nog een groep van 113 gevonden.

Het laatste nieuws dateert van 6 en 9 maart 2007. Op 6 maart werden van het Ar Ruweira rangeland reserve maar liefst 1600 Steppekieviten gemeld en door het nieuws uit Syrië gealarmeerde Turkse vogelaars tel-

den op deze dag ook nog eens 615 exemplaren in de steppes rond Ceylanpinar, Turkije, aan de Syrische grens. Op 9 maart werden er in Syrië zelfs 2100 geteld (Eiwa werd die dag niet bezocht) en 737 in Turkije. Daarmee steeg het minimale aantal in het gebied naar 2837; dit is meer dan – en mogelijk bijna een verviervoudiging van – de geschatte wereldpopulatie (600-1800 exemplaren).

Hiermee lijkt de belangrijkste overwinteringslocatie of 'stop-over site' voor deze soort gevonden. De waarnemingen geven niet alleen aan dat de wereldpopulatie er iets minder slecht voor staat dan gedacht maar bieden ook aanknopingspunten voor nader onderzoek en betere bescherming. De 'Syrian Sociable Plover survey' werd mede gesponsord door de Van Tienhoven Stichting, de Royal Society for the Protection of Birds en door de Ornithological Society of the Middle East. REMCO HOFLAND

SOCIABLE LAPWINGS During a survey by four Dutch and three Syrian birders in February 2007, unprecedented numbers of the globally threatened Sociable Lapwing *Vanellus gregarius* were discovered in the north of Syria. On 25 February, 1345 were counted at three sites, including 838 at Ar Ruweira rangeland reserve. A group of 113 was seen at a fourth site a few days later. On 6 March, after the expedition had left, local birders reported 1600 at Ar Ruweira rangeland reserve, and 615 across the border at Ceylanpinar, Turkey. On 9 March, 2100 were counted (Eiwa excluded on this date) and 737 in Turkey. This makes a total of at least 2837 birds in the area, which is more than even the most optimistic recent estimated world population (600-1800 birds). The area is considered a very important wintering or stop-over site for this species. Loss of steppe habitat for agriculture, intensive grazing and (foreign) hunting parties pose the main threats. According to local people, it has been seen here for many years and, in the past, in much larger numbers, usually remaining in mild winters.

184 Steppekieviten / Sociable Lapwings *Vanellus gregarius*, Eiwa, Syrië, 24 februari 2007
(Guido O Keijl)

